

UNIVERSITÉ DE COPENHAGUE

CAHIERS DE L'INSTITUT DU MOYEN-ÂGE GREC ET LATIN
publiés par le directeur de l'Institut

- 16 -

Sten Ebbesen:

Anonymus Aurelianensis II,
Aristotle, Alexander, Porphyry and Boethius.
Ancient Scholasticism and 12th century Western Europe.

Introduction	p. 1
De Paralogismis.Text.	p. 15
Appendix	p. 85
Indices	p.121

Copenhague 1976

Statens trykningskontor
Un 55-3

Contents:

I.	Introduction	
I.1	The manuscript Orléans, BM 283	p. 1
I.2	De Paralogismis: Title, Date, Author and Place of Origin	p. 2
I.3	Subject matter and structure of the "De Paralogismis"	p. 3
I.4	Ex oriente lux. The role of ancient Greek scholasticism in the reception of Aristotle by 12th c. Western Europe	p. 7
I.5	Ex occidente lux. A new commentary by Porphyry, and one by Antisthenes minor ?	p. 10
I.6	Principles of Edition	p. 13
II.	Tractatus de Paralogismis. Edition	p. 15
III.	Appendix.	
III.1	Boethius on the Posterior Analytics	p. 85
III.2	Porphyry on the Posterior Analytics	p. 87
III.3	Philoponus on the Posterior Analytics, quoted by Albertus Magnus	p. 88
III.4	Alexander on the Posterior Analytics, quoted by Albertus Magnus	p. 88
III.5	Fragments of "Alexander's" commentary on the Posterior Analytics	p. 89
III.6	Epistemology & sim. from "Alexander's" comm. APo. and/or SE	p. 98
III.7	Fragments of "Alexander's" commentary on the Sophistici Elenchi	p. 107
III.8	Fragments of "Alexander's" commentary on the Topics	p. 118
IV.	Indices.	
IV.1	Index verborum. Latin.	p. 121
IV.2	Index verborum. Greek.	p. 124
IV.3	Index nominum.	p. 125
IV.4	Index librorum manuscriptorum	p. 126
V.	Abbreviations	p. 126

ACKNOWLEDGMENTS

All good forces have conspired to make this a good book: Mr. N.J. Green-Pedersen drew my attention to the Orléans manuscript. Prof. Minio-Paluello, prof. Pinborg and Mrs. M. Fredborg helped me find other useful sources. Mr. A. Bülow-Jacobsen made some photos of a suitable size. M. le conservateur de la Bibliothèque Municipale d'Orléans facilitated my work in the Orléans library when the University of Copenhagen had been so generous as to subsidize a short trip to there in order that I could check my manuscript readings. Mrs. H. Krogh Hansen typed the second draft of the edition of the Latin text and a part of the index. The Humanistic Research Council of the Danish State and Smiths Stipendium paid earlier travels and purchases of microfilms that provided me with the necessary background materials. My family allowed me to spend several days of our vacation on this project, and my wife, Anni Ebbesen, helped proof-read the edition

May they all receive my thanks. If, nevertheless, this is no good book, do not blame them. Blame the Orléans manuscript or blame me.

Sten Ebbesen

- Københavns Universitet
Institut for græsk og latinsk
Middelalderfilologi

Store Kannikestræde 11

DK- 1169 København K

I.1 The manuscript Orléans BM 283

In 1889 Ch. Cuissard published a description of the ms. Orléans, Bibliothèque Municipale, 283 (old shelf-mark M 237) in the "Catalogue général des manuscrits des bibliothèques publiques de France. - Départements. - Vol. 12", pp. 138-139. His account must be corrected and extended on certain points.

It is a parchment ms. of 107 folia, numbered pp. 1-211 (+69^{bis,ter,quater}). The greater part of it would seem to have been written in the second half of the 12th c. On p. 1 a librarian's note says *ex lib. Mon(aste)rii S. Benedicti Floriae* and the ms. is bound in the (mediaeval?) board-and-white leather cover characteristic of the mss. from the monastery of Fleury. In its present state the book contains five independent parts (α, β, γ, δ, ε, as I shall call them) of which βγδ form a thematic unit (logic) while it is not at all obvious why they should be bound with the rest. To judge from the visible strings before part α the ms. must have contained at least ten more quaternions at the beginning, but somebody has cut them away. Further information about the ms. may be gathered from the following table:

<i>Pa</i>	<i>Sc.</i>	<i>Quires</i>	<i>C</i>	<i>P</i>	<i>mm.</i>	<i>Contents</i>
α XII	1-16	2	+	240x160		
	17-32	2	+	240x160		A work on medicine.
	33-48	2	+	240x160		Book 1 : 1-33
	49-64	2	+	240x160		Book 2 : 33-74
	65-77	2	+	240x160		Book 3 : 74-109
	78-93	1	+	230x160		
	94-109	1	+	240x160		

Pa = part. *Sc.* = saeculi. *C* = columns. *P* = pricking.
mm. = measures in millimetres.

<i>Pa</i>	<i>Sc.</i>	<i>Quires</i>	<i>C P</i>	<i>mm.</i>	<i>Contents</i>
8	XII	$\left\{ \begin{array}{l} 110-125 \\ 126-139 \end{array} \right\}$	3 [*]	220x160	Anonymi Aurelianensis I comment. in Sophisticos Elenchos Aristotelis.
γ	XII	140-155	2 ^{**} +	240x160	$\left\{ \begin{array}{l} 140-149: \text{Anonymi Aurelianensis II De Paralogismis} \\ 150-151B: \text{Anon. Summa Perihermenias.} \\ 151B-154C: \text{Anon. de parte et toto} \end{array} \right.$
δ	XII	$\left\{ \begin{array}{l} 156-171 \\ 172-187 \\ 187-203 \end{array} \right\}$	2 - 2 - 2 +	240x160	$\left\{ \begin{array}{l} 156-170 : \text{Anon. Comm. in Boethii De differentiis topicis} \\ 171-177A: \text{Anon. Comm. in Boethii Divisiones} \\ 177B : \text{Anonymi notula de libris logicalibus Aristotelis} \\ 178-203: \text{Anon. comm. in Arist. Analytica Priora} \end{array} \right.$
ε	XIII?	204-211	1 +	240x160	204-207: Augustini de fide et operibus (frgm.)

* 137-138: 2 col.
** 152-154: 3 col.

I.2 De Paralogismis:

Title, Date, Author and Place of Origin.

The text that I shall edit and discuss in this issue of *Cahiers* is the "De Paralogismis" found on pp. 140-149 in the manuscript. The title is mine, and it is also I who have dubbed its author "Anonymus Aurelianensis II" (abbreviated AA-II). I am not able to date him with anything like precision, but no great span of years can separate the "De Paralogismis" from the immediately preceding (pp. 110-139) fragmentary commentary on Aristotle's *Sophistici Elenchi* (whose author I have dubbed "Anonymus Aurelianensis I") as there is a close doctrinal connection between the two works. Tentatively I will date them both to ca. 1140-1180. It is clear

from the discussions that Aristotle's *Sophistici Elenchi* has been lectured on in the schools for some years. Hence a date before ca. 1140 is hardly possible. But the reconciliation of his doctrines with those of the traditional source in matters concerning fallacies, viz. Boethius, is still a major problem as in the two (mid 12th c.?) commentaries on Aristotle's *De Interpretatione* discussed by de Rijk in LM 1.116ff. Therefore a date towards the end of the 12th c. does not seem likely either.

The three most-wanted books on fallacies from early scholasticism are those by Thierry of Chartres (if there ever was one), Abélard (*Liber fantasiarum*) and Iacobus Veneticus (a commentary on the *Elenchi*?). I have no reasons whatsoever to believe that "De Paralogismis" was written by either Thierry or Abélard, and the third possibility is definitely ruled out by the author's ignorance of the Greek language¹ -Iacobus translated Aristotle from the Greek. But AA-II may have known Iacobus as his description of the *syllogismus temptativus* as *casus demonstrativi*² is expressly attributed to Iacobus in the "Glossae" LM 1.203.

There is no evidence of where the two *Anonymi Aurelianenses* wrote (and taught, I presume), but Paris is a reasonable guess, at least, though I do not think that Orléans or even Fleury can be ruled out. The Fleury manuscripts contain several other 12th c. logical texts the ultimate provenience of which remains unknown.

I.3 Subject matter and Structure of the "De Paralogismis"

I have called the text "De Paralogismis" because the first subject the author treats of as soon as he has finished the proem is the paralogism, and this continues to be a

1. See 56.8-13, 64.23sqq, 67.8-9.

2. See 20.2of., 22.2f.

central theme till the end. But it is not the only one. The author deals with a wide range of topics pertaining to logic in the wide mediaeval sense of the word which includes epistemology.

The treatise is not very well structured. The overall structure within which it was conceived is ultimately derived from Aristotle's *Sophistici Elenchi* and is as follows:

- I. Introduction into the study of sophistics. (~ SE c.1)
- II. On the four kinds of syllogisms. (~ SE c.2)
- III. On the five aims of the sophists. (~ SE c.3)
- IV. On the thirteen fallacies:
 - a) dependent on language. (~ SE c.4)
 - b) not dependent on language. (~ SE c.5)

So far the structure is reasonably clear. But the large number of digressions and the author's tendency to let associations of ideas guide his pace make a more detailed analysis difficult, as is already shown by the following, still very rough, outline :

- I. Prooemium. pp.15-16
- II. De paralogismis et syllogismis. pp.16-24
 - A. Quid est paralogismus et quot modis fiunt paralogismi? pp.16-23
 - Excursus de materia & forma syllogismorum pp.16-21
 - De syllogismi divisione & sim. pp.23-24
- II.A De syllogismis secundum ostensionem materiae
- B. De syllogismis secundum definitionem. pp.24-49
 - 1. De syllogismo simpliciter pp.24-27
 - 2. De syllogismo demonstrativo pp.27-38
 - 3. De syllogismo dialectico pp.38-45
 - 4. De syllogismo temptativo pp.45-47
 - 5. De syllogismo litigioso p. 47
 - 6. De divisione syllogismi & sim. pp.47-49
- III. De finibus sophistarum pp.49-51

IV. De fallaciis.	pp. 51-84
A. Introductio.	pp. 51-52
B. De fallaciis in dictione.	pp. 52-68
1. Quot modis fit aequivocatio?	pp. 52-54
2. Quot modis fit amphibolia?	pp. 54-55
3. Exempla Aristotelis de aequivocatione.	pp. 55-58
4. De amphibolia.	pp. 58-61
5. De compositione et divisione.	pp. 61-64
6. De accentu.	pp. 64-65
7. De figura dictionis	pp. 65-68
C. De divisione fallaciarum in eas quae sunt in dictione et in eas quae sunt extra dictionem.	pp. 69-70
D. De sex fallaciis Boethii.	pp. 70-71
E. De fallaciis extra dictionem.	pp. 71-84
1. De ignorantia elenchi.	pp. 71-77
2. De fallacia accidentis. >	
3. De fallacia secundum quid et simpliciter. >	
4. De petitione principii.	pp. 78-81
5. De fallacia consequentis.	pp. 81-82
6. De fallacia secundum non causam ut causam.	pp. 82-83
7. De fallacia secundum plures interrogaciones.	pp. 83-84

The treatise ends very abruptly. In all probability something is missing, but I see no means of estimating the length of the lost text.

At the beginning of II the author announces that he will treat of the types of paralogisms, but in less than no time he slips into a discussion about syllogisms. He does manage to get back to the paralogisms, but then he reinterprets the excursus in II.A as a main item "de syllogismis secundum ostensionem materiae", which must be followed by a parallel section "de syllogismis secundum definitionem", viz. II.B. A more detailed analysis of the text would reveal more such inconsistencies.

An interesting feature of chapter IV is the insertion of the non-Aristotelian items C and D between the fallacies *in dictione* and those *extra dictionem*, as well as the way in which IV.D -the six Boethian fallacies- is linked to IV.E.1 -the ignorance of the elenches. IV.C reproduces a Greek division of fallacies known from Ps.-Alexander's commentary on

Aristotle's *Sophistici Elenchi* (p.21), and the discussion of the Boethian fallacies, which are equivalent to violations of the single stipulations of the definition of the elenchus, has a counterpart in Ps.-Alex. pp.44-46 and elsewhere in the Greek literature.

De Rijk LM 1.24-43 offers a valuable discussion of the Boethian fallacies and their origin. He inclines to believe that they go back to Theophrastus via Porphyry. I wonder whether we should not rather think of Stoic logic combined with Aristotle's definition of the elenchus. Univocation would seem to deal with abstracts vs. particulars, i.e. with questions of existence, and could be connected with the Stoic category of ὑποκείμενον. Equivocation deals with problems of identity and may thus be connected with the category of ποιόν. 'Diversa pars' could be connected with πᾶς ἔχον and 'diversa relatio' with πρὸς τὸ πᾶς ἔχον. But I must admit that 'diversum tempus' and 'diversus modus' cannot easily be correlated to the Stoic categories.

It is not quite obvious why IV.C-D occupy the place they do. The reason may be something like this: The author (or his source) felt a need to introduce the fallacies *extra dictio-nem*. Now, the Greek commentators equated ἔξω τῆς λέξεως with παρὰ τὴν διάνοιαν (Ammon. Int. 85³², Ps.-Alex. SE 5¹⁹) thus establishing an opposition λέξις - διάνοια used in many other contexts. But an error the cause of which lies in our mind would seem to be due to ignorance. Hence the combination with *ignorantia elenchi* and the introduction of the Boethian fallacies. This would account for IV.D. Given the position of this non-Aristotelian division of fallacies it seems but reasonable that the *Anonymus Aurelianensis* II should let it be preceded by the other non-Aristotelian division he knew of and which deals with the fallacies *in dictione*, viz. IV.C.

However this may be, section IV.C is a virtually literal translation from the Greek. And on closer inspection the proem (I) turns out to be as much inspired by the Greek type of prolegomena to the *Sophistici Elenchi* (specimens of which

I have published in *Cahiers 8:23f, 1972 & 10:16f, 1973*, cf. Philop APo. 2-3) as by the Elenchi itself. These prolegomena stress that sophistics must be learnt in order to ward off fallacies, not in order that we ourselves should exercise the art.

But this is not all. In fact the "De Paralogismis" abounds in quotations of Greek commentators. Some peculiarities of its structure and many that regard the contents are explained as soon as we realise that the author's main sources were Aristotle's *Sophistici Elenchi* and a Greek commentary on it, supplemented with a Greek commentary on the *Posterior Analytics* and Boethius' on the *De Interpretatione*.

I.4 Ex oriente lux.

It has often, and rightly, been a cause of wonder how the Western schoolmen managed to extract any sense from the clumsy word-to-word translations of the *Organon* with which they were confronted in the 12th century.

This need no longer cause any wonder. They were, in fact, supplied with a scholarly and philosophical commentary on every single work of the corpus from the moment they first saw the translation. AA-I and AA-II demonstrate in an unequivocal way how much this meant to the rise of Western scholastic philosophy. The situation around 1150 is summarized in the following table:

<i>Text</i>	<i>Translator</i>	<i>Commentary</i>	<i>Translator</i>
Isagoge	Boethius	Boethius	
Cat.	Boethius	Boethius	
Int.	Boethius	Boethius	
APr.	Boethius	Boethius ?? "Scholia"	Boethius
	Iacobus Ven.?	Iacobus Ven.?	
	Anonymus		

<i>Text</i>	<i>Translator</i>	<i>Commentary</i>	<i>Translator</i>
APo.	Boethius? Iacobus Ven.	Boethius? "Alexander" Iacobus Ven.??	Iacobus Ven.
	"Iohannes"		
Top.	Boethius Iacobus Ven.	Boethius Alexander?	Iacobus Ven.?
	Anonymus		
SE	Boethius Iacobus Ven.	Boethius? "Alexander"	Iacobus Ven.?
		Iacobus Ven.?	

Boethius' translations of the works of the Organon are partly existent and edited (Isagoge, Cat., Int., APr., Top.), or awaiting edition (SE) in the 'Aristoteles Latinus', partly lost (APo) but vouched for by references to it in his own works and elsewhere. See in general de Rijk 1964. Minio-Paluello expresses some doubts about whether there ever was a Boethian translation of APo. (A.L. IV.1-4 pp.XII-XV).

His commentaries on the Isagoge, Cat. & Int. are well known. A collection of Greek scholia on the APr., probably translated by him, has been edited by Minio-Paluello in A.L. III.1-4 pp. 293-372 and discussed *ibidem* pp. LXXIX sqq. The evidence for a Boethian commentary on the APr. is discussed in de Rijk 1964 pp.155-156. Minio-Paluello has suggested that the translated scholia formed part of the first edition of Boethius' commentary on the APr. (Opuscula 18 p.334). It is not certain that he actually proceeded to the production of a second edition. The evidence for a commentary of his on the APo. is slender, but see *Cahiers* 9:68-69,1973 and this issue pp. 85-87. Boethius' commentary on the Topics is lost; testimonies in de Rijk 1964 pp. 156-157 and Green Pedersen 1973 p. 28 & p.40. A commentary on the Sophistici Elenchi is referred to in the sophisma (from around 1260) "Omne animal fut in arca Noae" (MS Kraków BJ 649:264vB): termino semel sumpto non est utendum aequivoce, ut expresse dicit Boethius in commento libri Elenchorum, hoc termino sumpto pro unica significatione. It is also just possible that the "De Paralogismis" contains a reference to it on p.54f: unde Boethius in commento: quotiens ad contradictionem (??) venitur possibilia et impossibilia dividenda sunt, but I incline to believe that what is meant is 'in commento Super Perihermeneias' though I have not succeeded in verifying the quotation there.

Iacobus Veneticus' translations of the Organon have been ill-fated. Only the APo. is preserved. As for the rest see Minio-Paluello Opuscula 12 pp.189-228.

Between 1157 and 1169 Robert of Torigny wrote: Iacobus clericus de Venetia transtulit de Greco in Latinum quosdam libros Aristotilis et commentatus est, sc. Topica, Analyticos Priorum et Posteriorum et Elencos, probably intending to say that this feat was accomplished around 1130 (Minio-Paluello Opuscula 12 p.191). I believe it must still be a matter of doubt whether 'commentatus' means 'wrote commentaries' or 'translated commentaries'. There is not a single trace of a commentary on the APr. whether written or translated by Iacobus, nor of any independent commentary of his on the APo. But the preface to Iohannes' translation of the APo. says: translationem vero Iacobi obscuritatis tenebris involvi silentio suo perhibent Francie magistri, qui, quamvis illam translationem et commentarios ab eodem Iacobo translatos habent, tamen notitiam illius libri non audeant profiteri (A. L. IV.1-4 p.XLIV), and there is abundant evidence -especially from AA-II - of the existence of a translation of a commentary on the APo. the author of which is called Alexander (though he may really have been Iohannes Philoponus), and likewise of a commentary on the Elenchi by "Alexander" (Philoponus again?), both of which were in all likelihood translated by Iacobus. I shall present the evidence for the APo.-commentary in the appendix.¹ As for "Alexander" on the Elenchi see *Cahiers* 8, 1972 & 10, 1973. In the appendix in this issue I discuss the quotations found in "De Paralogismis" only.² There is some weak evidence for a translation or adoption of Alex. Top. by Iacobus. I shall discuss it in the appendix.³ A manuscript note edited by Minio-Paluello (Opuscula 12 p.192) and the texts in de Rijk's LM 1 contain a store of quotations of Iacobus' commentary on the Elenchi. They must probably be assigned to a work by himself, but in most of them a Greek source is easily recognized, so I would not exclude the possibility of 'Iacobus in commento' meaning 'Iacobus in translatione commenti Alexandri'.

As regards the anonymous translator of the Prior Analytics and the Topics see A.L. V.1-3 p. XLVII, and as regards Iohannes, the translator of the Posterior Analytics see A.L. IV.1-4 pp. XLIVsqq.

So a well-equipped scholar around 1150 could have access to at the least the following Greek or Greek-based commentaries on the Organon: *Isagoge*, *Cat.*, *Int.* : Boethius. APr.: "Scholia graeca" (virtually = Philoponus). APo.: "Alexander" (= Philoponus). Top.: ? . SE: "Alexander".

1. pp.89ff. 2. pp.98ff. 3. p.119

The two Aurelianenses were well-equipped. They had access to "Alexander's" commentaries on the Posterior Analytics and the Elenchi, maybe to another Greek one on the Topics, and they knew their Boethius. What this meant to them and to the 12th c. in general can hardly be overrated. The Westerners did not start from the rock building up an interpretation of the logical corpus. They continued the work done in the first great period of Aristotelian scholasticism (ca. 150-550). And even if they did not possess, e.g., the 6th book of Aristotle's Nicomachean Ethics they knew of relevant chapters in it thanks to the Greek commentators, as may be seen from the long epistemological digression in the "Tractatus de paralogismis" (pp.27 sqq.). There is hardly another 12th century logical text which illustrates the importance of the post-Aristotelian Greek heritage as clearly as does the "De Paralogismis".

I.5 Ex occidente lux.

The Organon is difficult to read if you have not got any commentary to help you. In section 4 I have tried to demonstrate that Boethius and Iacobus Veneticus were of the same opinion and therefore translated and/or adapted Greek commentaries (or collections of scholia, which is not really a very different thing) on all such books of the Organon as they translated. Sometimes the Latin text has since disappeared, sometimes the Greek is lost and sometimes we do not possess either. But normally the general outline of the contents is recoverable thanks to the fair number of treatises that survive from the great period of Greek scholasticism (150-550 approximately). Thus the Greek sources help us understand the problems and the achievements of Western

scholasticism. But we can also learn something about Greek scholasticism by studying the mediaeval Latin texts. A striking instance is this:

The *Anonymus Aurelianensis* II informs us that Porphyry wrote a commentary on the *Sophistici Elenchi*. No other source says so, as far as I know. But if the information is correct it becomes reasonable to imagine that he wrote a complete series of commentaries on the *Organon*, just as I suspect that Boethius did. The situation is this (cf. Bidez 1913 pp.65*-66* and Beutler 1953 coll. 282-284):

Introductio in Categorias (Isagoge)	- Extant.
In Cat. ad Gedalium	- Lost, but well evidenced.
In Cat. κατὰ πεῦστν κατὰ ἀπόκριστν	- Extant.
In Int.	- Lost, but well evidenced.
Introductio in categoricos syllogismos	- Lost, but mentioned by Boethius.
In APr.	- Weak evidence (Ammon. APr. 31 ¹⁵)
In ABo.	- Weak evidence. See pp.87-88.
In Top.	- No evidence.
In SE	- Cited three times by AA-II. ¹

Even if he did not write on the *Analytics* and the *Topics* this is an impressive list, and one that suggests that he -like most of the Neoplatonists- spent a considerable part of his time on teaching Aristotle. This is an aspect of Neoplatonism that ought to receive much more attention than it usually does in modern treatments of it (*honoris causa* I may cite R.T. Wallies: *Neoplatonism*. London 1972).

It is a surprise to find the only evidence for a work of Porphyry's in a Latin 12th c. text. The views ascribed to him are less exciting, as he is not reported to have said anything really original. I do not see any serious reasons for doubting the authenticity of the information provided by the AA-II, but how did he get at it? It is utterly improbable

1. pp. 61f., 63, 67.

that he or any of his contemporaries possessed a copy of Porphyry's book, whether in Greek or in Latin. An Arabic source is rendered improbable by the fact that AA-II shows no other signs of having had contact with the Arabic tradition.

The way in which Alexander and Porphyry are contrasted all three times the latter is mentioned by AA-II would suggest a source that had used those two as its main authorities. Boethius' commentary on the *De Interpretatione* (2nd ed.) would offer a parallel: he also frequently contrasts the two philosophers with one another. But as there are no more Porphyry-fragments in the "De Paralogismis" I find it hard to believe in a source of that kind.

It is more likely that Porphyry's views on a limited number of points were transmitted to posterity by "Alexander" who in his *Elenchi*-commentary will have quoted Porphyry on a few occasions where he did not quite agree with him. The development as I imagine it, will have been as follows: 1) Porphyry in his commentary says "a", 2) "Alexander" in his commentary says "Porphyry says 'a' but I say 'b'", 3) AA-II says "Porphyry held the opinion 'a' but Alexander held that 'b'".

The only alternative solution that seems to possess some probability is that Iacobus Veneticus knew a few Porphyry-scholia which he quoted contrasting them with "Alexander's" views. He may have done so in a work of his own or he may have inserted the Porphyry-scholia into the translation of "Alexander's" commentary.

The first citation of Porphyry (p.61) besides bearing testimony that he wrote on the Aristotelian fallacies would seem to do the same for another Greek, because it is claimed that Porphyry's interpretation of the fallacy of *compositio & divisio* was based on that of a person called -well, what?

Antitistes seems to be what the manuscript gives. But that is no possible name. The best I can think of is *Antisthenes*. On the hypothesis that this is the correct form we may be able to explain why he is qualified as *minor*. The *Antisthenes* *major* will then be the 4th c. BC philosopher. But who is *Antisthenes* *minor*? I have only found one possible candidate for the title, though not a very good one. He was a friend of Galen's to whom the latter dedicated a little treatise On Dissection of Veins and Arteries (Περὶ φλεβῶν καὶ ἀρτηρίων ἀνατομῆς, ed. Kuehn II.779sqq.). That he was a philosopher may be inferred from Galen's saying in the named work p.804K that certain anatomical technicalities do not belong to what "you philosophers" ought to know : οὐ μὴν οὖτε τοῖς ἀλλοις ἰατροῖς, οὖτε τοῖς εἰσαγομένοις, οὖτε πολὺ μᾶλλον ὅμεν τοῖς φιλοσόφοις, 'Αντίσθενες ἀριστεῖ, τὴν ἀκριβεστάτην ἐπιστήμην ἀναγκαῖον ἔχειν τῶν τοιούτων θεωρημάτων. Unfortunately, we have not another bit of information about this *Antisthenes*.

I.6 Principles of Edition

In editing the "De Paralogismis" I have normalized the orthography and solved the abbreviations without warning. The *apparatus criticus* informs about all corrections of mine, cases in which I have been in doubt about the best way of solving an abbreviation, all major and most of the minor corrections performed by the scribe of Orléans 283 himself. As he often corrected himself by adding words he had forgotten above the line (or wherever he could find room for them) I use a special sign to indicate words added in that way, viz. ' / . The apparatus also contains information about quotations. Notice that all references to "Alexander" receive some kind of treatment in the appendix.

Conspectus siglorum:

In textu:

'....' = supra lineam vel alicubi addidit scriba ipse codicis 283
 <....> = addenda censeo
 [....] = delenda censeo
 †....† = corrupta esse videntur
 // = finis columnae codicis 283

In apparatu:

283 = codex "Orléans, Bibliothèque Municipale, 283"
 add. = addidit
 del. = delevit
 exp. = expunxit
 a.c. = ante correcturam
 p.c. = post correcturam
 vel = fieri potest ut legi debeat
 // 140A = incipit columna prima paginae 140 codicis 283
 cf. = confer
 append. = appendicem

II

ANONYMI AVRELIANENSIS II :

TRACTATVS DE PARALOGISMIS

140A ~~D~~uo sunt in quibus tota perfectio cuiuslibet disciplinae consistit: in electione et fuga; in electione quia debet eligere quae sunt utilia ad propositum suum ut ad finem debitum perveniat, in fuga quia debet fugare quae sunt inutilia ad propositum. Unde qui talia duo perfecte habuerit in quilibet arte perfectus fuerit. Unde propter haec duo prohibiciones et paeceptiones in qualibet arte fiunt. Sed cum logica disciplina sit, nemo in his duobus eam consistere contradicit; sed quia logica spectat ad syllogismum, et hoc 10 maxime - maxime dico propter definitionem et divisionem ad quas logica spectat quemadmodum et ad collectionem, id est ad syllogismum, qui syllogismus dicitur collectio duplificatione, vel quia colligit tres propositiones in sui constitutione, vel quia in eo conclusio colligitur ex praemissis 15 - unde quia logica ita spectat ad syllogismum, et syllogismus alias sit demonstrativus, alias dialecticus, ideoque logica docet eligere quae sunt utilia ad demonstrativum et dialecticum syllogismum secundum duas partes, id est demonstrativam et dialecticam disciplinam, secundum tertiam partem, id est sophisticam disciplinam, docet cavere quae sunt inutilia ad propositum illorum duorum]. Quae tertia pars dupliciter habet fieri: fit enim ad cavendum et ad utendum. Docet enim cavere inutilia, et secundum hoc est pars logicae; docet uti fallaciis et decipere adversarium, et secundum hoc

⁴ fugare : fugere malim.

facit paralogismum, unde est contra logicam.

Quare videndum est quid sit paralogismus et quot modis habet fieri. Unde attendendum est ad nominis interpretatiōnem: *paralogismus* dicitur *para*, id est 'iuxta', *logos*, id est 'ratio', inde *paralogismus* quasi 'iuxta rationem', id est iuxta descriptionem syllogismi. Descriptio enim dicitur ratio, unde quia appetet esse syllogismus et videtur homini indiscreto qui nescit cognoscere fallacias, quamvis non sit, dicitur *paralogismus*, id est 'iuxta rationem syllogismi', videtur enim descriptio syllogismi sibi 10 convenire. -Vel alio modo dicitur paralogismus: *para* id est 'contra', *logos* 'ratio', inde *paralogismus* id est 'contra rationem syllogismi', contraria enim est descriptio paralogismi descriptioni syllogismi. Unde dicitur *paralogismus*, id est 'contra descriptionem syllogismi'. 15

modo videndum est quot modis habet fieri. Sed ad hoc cognoscendum dicendum est de materia et forma syllogismi, ut melius pateat quot modis fiant paralogismi:

Materia vero syllogismi tripliciter consideratur: dicuntur ergo materia syllogismi tres termini, id est maior 20 extremitas et minor et medius vi cuius duo extrema vinciuntur in conclusione; de qua materia, secundum quam tres termini dicuntur esse materia syllogismi, agit Aristoteles in Praedicamentis, tractat enim ibi de simplicibus terminis. Item propositio, assumptio dicuntur materia syllogismi. Alio quoque modo dicitur esse materia syllogismi propositio, assumptio, conclusio; si vero alicubi legitur quod una propositio tantum sit in syllogismo, ita distinguendum est: "una tantum propositio" id est unum procolloquium, id est unum praemissum -ita verum est: prima enim propositio 30

16 est: qest 283, i.e. quot scribere cooperat cum comperit se est omisisse; 29 procolloquium: fortasse proloquium scribendum.

tio est praemissum tantum, quare illa maior propositio dicitur, assumptio minor; si vero dicas: "una tantum propositio" id est una oratio significativa veri vel falsi -falsum est, quia omnes sunt significativae etc. De hac materia dupli-
5 ter accepta secundum hoc quod propositio et assumptio vel enuntiationes dicuntur materia syllogismi tractat Aristote- *les in Peri Hermeneias.*

Secundum vero triplicem materiam triplex forma consideratur: sicut enim tres termini dicuntur materia syllogismi,
10 ita dispositio ipsorum dicitur esse forma syllogismi, quae forma dicitur figura; secundum vero quod propositio et assumptio sunt materia, conclusio est forma -forma autem est iudicio similitudinis, non rei existentia, quia sicut materia in rebus materialibus est inceptio rei, forma vero com-
15 pletio est, sic propositio et assumptio sunt inceptiones syllo- *gismi, conclusio vero completio; // secundum vero quod tres* *propositiones dicuntur materia et complexio ipsarum est*
forma, quae forma est modus.

Nec mirum si tot modis fiat materia et forma syllogis-
20 mi, quia quorum multiplex est compositio, multiplex est e-
orum divisio et econverso. Sic igitur syllogismus constat ex materia et forma.

Secundum vero materiam ita dividitur syllogismus: syl-
logismus alius physicus, aliis ethicus, aliis logicus, ali-
25 us medicinalis. Ne miretur aliquis, verba enim sunt Aristote-
telis. Physicus est ille qui constat ex propositionibus

6 enuntiationes : *an* *ēf* 283
11-18 cf. Philop. APr. I p.6¹¹⁻¹⁴, 27^o¹⁶⁻²⁰, II p.387⁹⁻¹⁰,
SF qu. 11: Commentator dicit quod ex modo nascitur
forma syllogismi simpliciter.

15-16 completio : complexio 283

16 // 140B

25 Arist. Top. 1 c. 14, 105b 19-21

physicis, id est naturalibus; ethicus est ille qui ex ethicis, id est moralibus; logicus qui ex logicis; medicinalis qui ex medicinalibus, id est quae pertinent ad medicinam. Quidam dicunt quod hic continetur sub physico.

Et hoc iudicium attenditur secundum materiam, secundum autem formam. omnis est logicus -non dico simpliciter logicus, sed secundum formam: secundum materiam alias physicus, alias ethicus, alias logicus.

Physicus autem alias demonstrativus, alias dialecticus. Demonstrativus est ille qui ex immediatis propositionibus perficitur et quandoque ex mediatis. Immediatae sunt quae non habent medium per quod possint probari, ut *omnis homo est animal rationale mortale.* Nihil enim notius est descriptione, nec etiam proprium. Quare ubicumque descriptio praedicatur de descripto, illa est immediata propositio. Mediata vero est quae habet aliquod medium per quod potest probari, ut *omnis homo est animal:* quamvis enim genus praedicatur de specie, tamen aliquid est notius, sc. definitio vel differentia, per quam potest probari genus praedicari de specie. Ex his mediatis, sc. quae habent immobilem veritatem quia sunt necessariae, et ex immediatis fit demonstrativus syllogismus. Mediatae enim aliae sunt necessariae, aliae probabiles; ex necessariis constat demonstrativus, ex probabilibus dialecticus, quae, quamvis non sint verae, tamen sunt verisimiles.]

Unde oritur difficilis quaestio utrum idem dialecticus et demonstrativus syllogismus esse possit. Ad quod dicendum quod quidam dicunt quod sicut idem est probabile argumentum et necessarium, ita idem syllogismus potest esse demonstrativus et dialecticus, sed in quantum est dialecticus non est demonstrativus: in hoc enim quod consta[n]t ex

necessariis et probabilibus propositionibus potest esse demonstrativus et dialecticus, sed in quantum constat ex necessariis est demonstrativus, in quantum ex probabilibus dialecticus. Alii autem dicunt quod impossibile est demonstrativum esse dialecticum et econverso, quia ex quo constat ex demonstrativis propositionibus nullo modo sunt probabiles et econverso; contra quos sic invehitur Boethius dicens quod demonstrativus et dialecticus in eadem materia versari habent, ipsi vero hoc exponunt: verum est in eodem 10 genere argumentationis, non in eadem propositione.]

Sic ergo physicus syllogismus aliis demonstrativus, aliis dialecticus. Eodem quoque modo ethicus dividitur et logicus, et quicquid dictum est de physicis, de aliis intellegendum est. Et sciendum quod dividentia harum divisionum dividuntur per haec divisa sicut et divisa per dividentia ista 'demonstrativus' et 'dialecticus': syllogismus dicitur enim demonstrativus aliis physicus et ethicus et logicus; eodem modo dialecticus. Sic ergo ostensum est ubi habeat versari materia demonstrativi et dialectici syllogismi, et quae sit et qualis.

Modo videndum est de sophistico. Sophisticus autem in eisdem habet materiam suam in quibus demonstrativus et dialecticus. Unde videndum est qualis sit materia ipsius.

Sed antequam hoc ostendamus praemittendum est esse discussionem quorundam dicentium quod omnis paralogismus est sophisticus, sed non omnis sophisticus est paralogismus. Alii autem dicunt quod omnis sophisticus est paralogismus. Ad hoc videndum, quae sit materia ipsius est perspiciendum.

1 potest:possunt 283; 1-4 demonstrativus ... dialecticus ... demonstrativus ... dialecticus : demo. ... dia. ... demo. ... dia. 283. Item 8 demo. et dia. 283

7 cf. Boeth. Diff. Top. I, PL 64:1181-1182

9 hoc : sic 283 a.c.

Materia vero ipsius est quando peccatur in vi alicuius syllogismi, id est quando aliqua vel aliquae propositiones sunt ambiguæ ex obtentu et amictu alicuius tresdecim fallaciæ, et tunc dicitur esse sophisticus, quando sc. ita peccatur in materia alicuius syllogismi ex ambiguitate; 5 quandoque vero immobilem veritatem vel verisimilitudinem habet materia alicuius syllogismi, sed tamen peccatur in forma, id est in conclusione, quæ infertur quandoque appa-
 renter et non existenter, id est ex praemissis videtur in-
 ferri quamvis non inferatur, et tunc similiter est sophi- 10 sticus. Sic ergo secundum peccatum materiae est sophisticus et secundum peccatum formæ; sed omnis ille sophisticus qui fit secundum peccatum materiae et solus a quibus-
 dam dicitur paralogismus esse, qui vero fit secundum for-
 mam non. Si vero secundum materiam vel formam peccetur, et 15 est sophisticus et paralogismus semper, secundum alios. //
 Si vero sophisticus constet ex necessariis 'ita' quod mate-
 ria ipsius sit necessaria, et peccetur in forma <ita> quod conclusio non inferatur congrue ex praemissis, speciali vo-
 cabulo dicitur temptativus vel casus demonstrativi; paria 20 enim sunt temptativus et casus demonstrativi. Si vero so-
 phisticus constet ex probabilitibus <ita> quod materia ip-
 sius sit probabilis et forma incongrue inferatur ex praemissis, speciali vocabulo vocatur litigiosus vel casus
dialecticæ; paria enim sunt. Si vero peccetur in materia 25 <ita> quod aliqua ibi lateat fallacia et forma recte in-
 feratur ex illis, vocat Aristoteles sophisticum syllogis-
 mum et syllogismum simpliciter; si vero in utroque pecce-

9-10 inferri: inferre 283 a.c.; 15 secundum: materia add. & exp. 283; 15-16 locum corruptum esse suspicor; 16 // 141A 17-18 necessariis ... necessaria: probabilitibus ... probabilis 283 a.c.; 27 cf. Arist. SE c.1 initio, c.8, Top. 1 c.1 27 sophisticum : soph⁹ (= sophisticus) 283.

tur, in materia et in forma, vocat sophisticum syllogismum, non syllogismum simpliciter; neuter tamen est syllogismus; sed quemadmodum intellegendum sit quod dixit, nos demonstrabimus: intellexit enim quod ex fraudulenter 5 praemissis conclusio existenter et non apparenter inferatur, et ideo vocavit syllogismum, syllogismus enim nihil aliud quaerit nisi quod conclusio recte inferatur, quamvis propositiones sint ambiguæ.

Modo dicendum est quot modis fiant paralogismi. Paralogismus enim alius est paralogismus syllogismi, alius paralogismus demonstrativi, alius paralogismus dialectici, alius paralogismus paralogismi, alius paralogismus elenchi.

Paralogismus syllogismi est quando aliquis proponit syllogistice et infert syllogistice, tamen disponit paralogistice, ut in hoc paralogismo *quicquid non est animal non est homo, sed nullus lapis est animal, ergo nullus lapis est homo*: propositio huius paralogismi est syllogistica et conclusio similiter, sed dispositio ipsarum est paralogistica, non recte enim disponitur negativa 20 post negativam in aliquo syllogismo, quare ubicumque dispositio est paralogistica, ille est paralogismus syllogismi; quamvis enim ibi necessitas rerum inferatur, non 'tamen' necessitas complexionis ibi consistit.

Paralogismus vero demonstrativi dupliciter habet fieri: quando enim peccatum est in materia alicuius syllogismi, materia cuius sunt necessariae propositiones in quibus est aliqua fallacia et conclusio 'recte' infertur ex illis, ille est paralogismus demonstrativi. Si vero propositiones sint necessariae et non sint ambiguæ, et 30 ex illis inferatur forma apparenter et non existenter,

18 conclusio : ^{91. 92.} 283. Exemplar male legibile fuisse videtur; 28 ille : illud 283

‘similiter’ paralogismus est demonstrativi, et quocumque modo disponetur, vel hoc vel illo modo, dicitur temptativus vel casus demonstrativi.]

Eodem modo fit duplicitate paralogismus dialectici: vel quando ex probabilitibus ambiguis infertur conclusio existenter, vel quando ex probabilitibus veris infertur apparenter, et quocumque modo fiat dicitur litigiosus vel casus dialectici.

Paralogismus vero paralogismi est ille quando in utroque pecatur, in materia et in forma, et dicitur paralogismus paralogismi quia duplex est paralogismus, unus quorum descendit ab alio: quando enim fit peccatum in antesylogismo, sc. in propositione et assumptione, est unus paralogismus, ex ratione cuius descendit alius quando forma vitiose inde infertur, unde talis dicitur esse paralogismus paralogismi. 15

Et sciendum quod antequam dicamus quis sit paralogismus elenchi videndum est quid sit elenches. Ad interpretationem vero huius nominis accedendum est: *en* graeca propositio idem sonat quod ‘contra’, *lexis* ‘dictio’, inde 20 *elenches* id est ‘contradictio’, non contradictio simpliciter, sed syllogismus contradictionis. Ille vero est syllogismus contradictionis ubi talis propositio inferatur quae ‘est’ probabilis ita et syllogistica quod sua contradictoria est probabilis et syllogistica -non dico 25 quod ‘sit’ syllogistica in eodem syllogismo in quo et illa, sed in diversis; in eodem enim non possunt inferri, quia non sunt ambae verae; quamvis enim utraque sit probabilis, tamen bene potest altera esse vera et altera falsa; falsa enim quaedam sunt probabilia. Ex quo ergo talis propositio 30

19-21 eadem etymologia elenchi apud Anonymum Bodleianum (*Cahiers 8:10, 1972*) et in “Glossis” *LM 1.194*

probabilis et syllogistica infertur ita quod sua contradictoria sit probabilis et syllogistica, ille omnis et solus est elenchus.

Cognito ergo quid sit elenchus, videndum est quid sit 5 paralogismus elenchi. Paralogismus vero elenchi est quando contraria illius propositionis quae ponitur in quaestione praemissa infertur, ubi deberet inferri sua contradictoria; ideo est contra rationem elenchi, unde et est paralogismus elenchi.

10 Et sciendum est quod alicui fortasse videbitur quod male dividit Aristoteles syllogismum quando dicit "syllogismus alius demonstrativus, alius dialecticus, alius sophisticus, alius temptativus", cum nullus sophisticus syllogismus sit syllogismus, sicut futurum tempus non est tempus; quare 15 utraque videbitur incongrua esse divisio. Ad quod dicendum quod Aristoteles ideo hoc facit quod hoc nomen 'syllogismus', quod est nomen divisi, convenit sophistico syllogismo cum adiuncto, sc. cum hoc adiuncto 'sophisticus'; similiter est assignandum in illa de tempore. Nemo quoque putet Aristotelem male divisisse syllogismum cum dixit "syllogismus alius demonstrativus, alius dialecticus", cum idem syllogismus // sit demonstrativus et dialecticus, sicut idem est probabile et necessarium; sicut diximus, habent enim eandem materiam: non enim ideo divisit quod non haberent easdem propositiones materiam, sed ideo quia eodem modo non fiunt: in quantum enim est demonstrativus non est dialecticus, et e- 20 converso, in modo enim faciendi differunt, alio enim modo fit iste et ille. Demonstrativus enim non fit ex praemissa interrogatione, testante Aristotele qui dicit: "talis diffe- 25 rentia est inter propositionem demonstrativam et dialecti- 30

11 cf. Arist. SE c.2 165a 38-39;

22 // 141B

29 Arist. APr. 1 c.1 24a 22-24

cam quod demonstratio est sumptio alterius partis contradictionis, non enim interrogat sed sumit qui demonstrat", dialecticus vero semper fit ex praemissa interrogatione, non enim 'est' dialecticus [et] si alia quaestio non praecedat. Attendens igitur Aristoteles quod diversis modis fiunt, alius ex interrogatione, alius non, divisit demonstrativum a dialectico et econverso.]

Notandum est autem quod omnis elenchus est dialecticus, sed non omnis dialecticus est elenchus. Dialecticus enim dupliciter fit: quandoque enim talis infertur conclusio quae est ita probabilis et syllogistica quod sua contradictoria est probabilis et syllogistica, quae posita erat in praecedenti quaestione, cum illa, et tunc vocatur speciali vocabulo elenchus; quandoque conclusio infertur probabilis et syllogistica, et tamen sua contradictoria non est talis, et tunc vocatur dialecticus syllogismus et non elenchus, non enim est syllogismus contradictionis.

Quia de ~~elencho~~¹³ et dialectico et sophistico syllogismo secundum ostensionem materiae tractavimus, ideo de 20 ipsis per definitionem agendum est.

Sed primitus de genere eorum, id est de syllogismo, agendum est per definitionem; quem ita definit Aristoteles: "syllogismus est oratio" -more definitum ponit sub certo genere syllogismum, id est in prima fronte definitionis ponit genus inchoando ab ipso, id est ab oratione, quasi a genere; deinde subdit quasdam differentias quae faciunt illum differre a rebus eiusdem generis,

13 cum illa : *locus corruptus* ?

19 elencho : demonstrativo malum.

23 Arist. APr. 1 c.1 24b18-20, Top. 1 c.1 100a25-27

26 inchoando : indicando 283 a.c.

sc. talis oratio "in qua positis quibusdam" - quia ad hoc ut sit syllogismus necesse est quaedam poni, et per hoc separatur a qualibet sua parte, sc. a propositione et assumptione et conclusione, in quibus non ponuntur quaedam, et etiam 5 ab exemplo et enthymemate, in quibus non ponuntur quaedam nisi unum, unum dico praे conclusione; sed per hoc non removetur inductio, per hoc tamen quod subiungit, sc. "ex necessitate evenit", removet ipsam, quod videtur esse falsum, in ea enim conclusio evenit necessario; quare quomodo intellexit 10 attendendum est: intellexit enim quod in syllogismo conclusio evenit ex necessitate complexionis semper. Necessitas enim alia est rerum, alia complexionis: necessitas rerum est ubi est inseparabilis comitantia ipsarum rerum, ut in omni enthymemate et in omni inductione, ut in hac *omne 15 rationale est substantia et omne irrationale est substantia, ergo omne animal est substantia:* hic enim est necessitas ipsarum rerum, non necessitas complexionis; sed in omni vero syllogismo ubi argumentum explicatur necessarium tantum vel necessarium et probabile, ibi semper est necessitas rerum et complexionis; in omnibus vero aliis tantum 20 est necessitas complexionis, non necessitas rerum; et est necessitas complexionis ubi modus et figura est utilis; ubi vero est necessitas complexionis - sive ibi sit necessitas rerum sive non - semper est syllogismus. Per 25 hoc differt ergo syllogismus ab inductione et a qualibet argumentatione, quia in omni syllogismo est necessitas complexionis, in nullo vero eorum est necessitas complexionis, sed rerum. Cum ergo dixit: "syllogismus est oratio in qua quibusdam positis ex necessitate evenit", 30 intellexit 'ex necessitate complexionis', non rerum,

3 separetur: separatur malum.

6 praे conclusione: forsitan praeter c. - em scribendum sit

quae necessitas complexionis non est in inductione, et sic removit inductionem. Per hoc vero quod subiunxit "ex necessitate evenit aliud quid" removit illam orationem in qua quaedam ponuntur, sed ex necessitate aliud quid non evenit, sc. ubi est haec fallacia 'petere quod est in principio', ut 5 in hac argumentatione *omne album est coloratum, sed omne candidum est album, ergo omne candidum est coloratum*. Idem enim proponitur et concluditur, quod facit nomen synonymum, i.e. nomina multa unum significantia, ut 'album' et 'candidum' quae hic ponuntur. Quare per hoc quod dixit 10 "aliud quid" removit petere quod est in principio. Cum vero subdidit "ex his quae posita sunt" duo intellexit: "ex his" id est ex vi eorum quae praemissa sunt; vel "ex his" id est ex dispositione eorum quae posita sunt; sed per hoc quod intellexit ex vi eorum quae praēponuntur, removit 15 illam fallaciam quae est 'non causa ut causa', // quae in hac oratione est *omne animal est corpus, sed omnis homo est animal, et nullum accidens est substantia, ergo omnis homo est corpus*; hic enim ponitur 'nullum accidens est substantia', quae est non causa, id est non est causa qua- 20 re conclusio ex praemissis infertur, tamquam causa, id est tamquam si ex illa conclusio inferretur. Unde cum dicit "ex his" id est ex vi eorum, removet non causam ut causam, cum vero intellexit "ex his" id est ex dispositione praemissorum, removet paralogismum syllogismi, ut hic *quid non est animal non est homo, sed nullus lapis est animal, ergo nullus lapis est homo*; hic enim conclusio non infertur "ex his", id est ex dispositione praemissorum: non enim negativa disponitur post negativam. Si ergo aliqua oratio sit in qua quaedam ponuntur et ex necessitate 25 30

2,3,11,15 removit : remou 283

16 // 142A

aliud quid eveniat ex his quae posita sunt, vel ex vi eorum quae proponuntur, removendo non causam ut causam, vel ex dispositione, removendo paralogismum syllogismi, erit syllogismus, et econverso.

5 Sed notandum est quod quaedam ponuntur in descriptione syllogismi quae pertinent tantum ad materiam ipsius, cum dicit "oratio in qua quaedam ponuntur": propositio enim et assumptio, quae sunt materia syllogismi, in syllogismo poni dicuntur; quaedam vero ad formam pertinent 10 tantum, ad illam sc. quae conclusio nuncupatur, cum subdit "ex necessitate aliud quid accidit": conclusio enim ex praemissis necessario colligitur; alia vero pertinent ad illam sc. formam quae modus et figura appellatur, cum subiungit "ex his quae posita sunt" id est ex dispositio- 15 ne eorum quae praeponuntur.

Ostenso quid sit syllogismus per descriptionem generaliter agendum est de speciebus ipsius, de demonstrativo scilicet et dialectico syllogismo per descriptiones specialiter. Sed primitus agendum est de telenchist. Sed 20 'quia' demonstrativus a demonstratione habet esse, ideo videndum est de multiplici significatione huius vocabuli 'demonstratio'. Demonstratio etenim quandoque significat demonstrativum syllogismum, quandoque demonstrativam disciplinam, id est regulas artis et principia, quandoque operis demonstratoris, quod est demonstrativum facere syllogismum. Sic ergo hoc nomen 'demonstratio' dividitur, et est divisio vocis in significationes.

Relictis vero duobus membris agendum est de tertio, secundum quod demonstrativum significat syllogismum; qui

19 elenchis : demonstrativo malim

20 quia : de add. & exp. 283

25 demonstratoris 283 a.c.

Spec. 5
Syllogismi

B. 4. d.

no. 2. 2. 2.

U

deur. s. 2. 2.
= Mem
Syl.

ab Aristotele et ab Alexandro diversis modis describitur; sed primitus descriptionem Alexandri consideremus: "demonstratio est syllogismus faciens scire".

Scire autem ita describit Aristoteles: "scire est rem se sic habere et ut et quare sic se habeat et quod aliter esse non possit, cognoscere", id est quando cognoscimus aliquam rem se sic habere quemadmodum se habet et ut, id est qualiter, se habeat, et quare, et quod aliter esse non possit quam se habeat, tunc scientia de illa re habetur, quod solum convenit demonstrativo syllogismo, ut sc. per ipsum cognoscamus rem aliquo modo se habere et 'quod' aliter esse non possit quam se habeat; et talis scientia pertinet ad illa quae semper sunt in actu, sc. ad sempiterna quae immutabilia sunt, et sic scire hospitium non pertinet ad huiusmodi scientiam: scientia enim eundi ad hospitium corruptibilis est, haec autem scientia non est de mutabilibus; quare ista scientia non pertinet ad individua, cum sint corruptibilia; de Socrate enim nihil potest sciri secundum talem scientiam, nec ipsum esse hominem nec aliud, corruptibile etenim est, [†]quare cum talis scientia de individualibus haberi non possit, inde patet quod singulares propositiones sunt de corruptibilibus, unde cum haec scientia semper componat demonstrativum syllogismum nec singulares propositiones valent ad ipsum componendum, cum sint de corruptibilibus, [†]sic ergo demonstrativus syllogismus pertinet ad huiusmodi scientiam, dialecticus autem 'ad' aliam habet pertinere scientiam. Scientia etenim duplíciter accipitur: alia est immutabilitatis, alia est pro-

2 cf. Philop. APo. 3¹. Appendicem nostrum legere iuvabit.

2-3 demonstratio : demonstrativus 283 a.c. (vel vice versa)

4 Arist. APo. 1 c.2 71b 9-13

8 et² : id est 283 a.c.; 9 re : ht add. & exp. 283.

babilitatis sive verisimilitudinis. Scientia autem immutabilitatis ad demonstrativum syllogismum pertinet, ipse enim circa immutabilia atque necessaria versatur.

Scientia vero probabilitatis sive verisimilitudinis 5 circa dialecticum habet fieri syllogismum. Dialecticus enim syllogismus constat ex probabilitibus. Quamvis enim ipsa probabilia sint vera vel falsa, dialecticus syllogismus non quaerit nisi verisimilia. Et secundum hanc duplum acceptio[n]em scientiae duplicitate accipitur fides i[n] 10 Gorgia a Platone: fides alia est doctrinalis, alia creditiva; fides doctrinalis pertinet ad doctrinam, id est ad principia et regulas artis. Et notandum est quod fides doctrinalis et scientia immutabilitatis // pertine[n]t ad demonstrativum syllogismum, et circa idem habent fieri; 15 fides vero creditiva et scientia probabilitatis ad dialecticum pertinent syllogismum, sed non habent fieri circa idem: scientia enim probabilitatis ad aliud dicitur, fides creditiva ad aliud refertur. Scientia enim probabilitatis facit scire probabilia, et non omnia, sed sola 20 illa quae vera sunt et quae in rei existentia consistunt; falsa etenim non facit scire, cum falsa etenim non sint, sciri non possunt, ut ait Aristoteles, quia quae non sunt sciri nequeunt. Fides vero creditiva circa falsa probabilitatis consistit et similiter circa vera, sed ita pertinet 25 ad falsa, quod scientia omnino respuit; ipsa fides quidem creditiva falsa credere facit, non scire; quae enim non sunt, procul dubio credi possunt. Sic ergo dialecticus syllogismus ad scientiam spectat probabilitatis, et ad fi-

10 Pl.Grg. 454E-455A, cf.Philop. APo. 72⁵. Cf.appendicem.

13 // 142B

22 Arist. APo 1 c.2, 71b 25-26

27 credi : credere 283 a.c.

dem creditivam.

Sophisticus autem syllogismus nec habet scientiam immutabilitatis neque fidem doctrinalem neque scientiam probabilitatis neque fidem creditivam, sed totus consistit in phantasia superficie, id est in apparentia; et cum diale⁵ticus quandoque ex veris, quandoque ex falsis syllogizet, semper tamen probabiliter, et sophisticus similiter ex veris quandoque et quandoque ex falsis, sed numquam probabiliter, sed semper appareret, quare nec doctrinalem nec creditivam fidem habebit.

10

Quia diximus quod scientia alia necessitatis, alia probabilitatis, ideo attendendus est duplex modus dicendi necessitatem: necessitas enim alia est immutabilitatis, alia consuetudinis; et secundum hoc similiter attendendum est quod scientia alia est immutabilitatis, alia consuetudinis, et secundum alterum membrum huius divisionis dedit supradictam definitionem "scire est rem sic esse" etc.; secundum utrumque vero membrum talis ab Alexandro datur definitio: "scientia est demonstrativus habitus rerum semper eodem modo aut frequentius sic se habentium". Per hoc quod dicit "semper eodem modo sic se habentium" intellegitur scientia immutabilitatis, per "frequentius" scientia necessitatis consuetudinis denotatur. Sic enim quandoque auctores et maxime philosophi consueverunt necesse appellare, sc. quicquid eodem modo semper videbant contingere, quamvis posset 'non' 'ita' contingere, ut si *habet lac, cum viro concubuit*: quamvis enim posset non contingere, quia tamen semper sic videbant contingere, appellabant necesse.

15

20

25

5 cf. Arist. Top. 1 c.1, loob 27-28

6 syllogizet : syllogistice 283 a.c.

18 cf. Ps.-Alex. SE 17¹⁹. Cf. *appendicem*.

26 non : verius *add. & exp.* 283

Sed notandum quod hoc nomen 'scientia' quandoque ab auctoribus restringitur ut [non] tantum dicatur haberi scientia de rebus principiis subiacentibus, et secundum hoc principia sciri numquam sed intellegi possunt. Et ad hoc bene Aristoteles conseⁿtire videtur dicens "scire est causas rerum cognoscere": nulla enim possunt sciri nisi habeant causas praecedentes per quas possint probari. Quare, cum principia non habeant aliqua sibi priora, nec possunt probari per priora, quare nec sciri, sed tantum intellegi. Unde cognitio de principiis aut ars dicetur aut intellectus; cognitio vero eorum quae subiacent principiis dicitur scientia; cognitio vero eorum quae subsunt ex praeeuntibus est, ut ait Aristoteles; compositum vero ex utroque dicetur sapientia. Quare ad hoc ut aliquis sit sapiens oportet ut de principiis habeat intellectum et de illis quae subsunt principiis habeat scientiam. Unde ab Alexandro sic definitur sapientia: "sapientia est virtus artis et scientiae medium locum tenens inter utrumque".

Sic ergo, cum demonstrativus syllogismus sit syllogismus faciens scire, ut dictum est, et faciet scire ea quae principiis subiacent. Sed notandum est qua ratione principia, id est maximae propositiones, dicantur intellectus sive artes. Maxima quidem propositio dicitur intellectus quadam similitudine: quemadmodum enim intellectus inter vires animi est potior, ita maxima propositio inter certas propositiones est altior; et eadem dicitur 'ars' ab

1-17 cf. Arist. APo 2 c.19, EN 6 c.5-7, MM 1 c.35 1197a.
Plura de hoc loco in appendice nostro invenies.

4 cf. Arist. APo. 1 c.2 71b 9-13

5,9 cognoscere, cognitio : agnoscere, agnitio 283, ut videtur

12 cf. Arist. APo. 1 c.1

15 subsunt: principiis add. & exp. 283; scientiam: intellectum 283 a.c. ; 16-17 vide sis append. p. 101.

artando, quia illa quae sub se continentur quasi sub arte eo artantur.

Ostensa descriptione Alexandri de demonstrativo syllogismo cum dixit "demonstratio est syllogismus faciens sci-
re" et etiam quo modo debeat exponi, consideranda est de-
scriptio Aristotelis. 5

Demonstratio igitur ab Aristotele sic describitur:
"demonstratio est ex primis et veris vel ex talibus quae per prima et vera ² eius quae circa ipsa sit cognitionis sumunt exordium". Et notandum est quod demonstrativus aliis est propter quid, aliis est quoniam (vel quia vel enim, quod idem est) ut ait Aristoteles. Sed quid sit syllogismus propter quid et syllogismus quoniam inferius demonstrabitur. Et sciendum quod uterque demonstrativus, scilicet propter quid et quoniam, hac descriptione descri- 15
bitur.

Alter vero, sc. demonstrativus propter quid, ab Alex-
andro apertius describitur cum dicit "demonstrativus syl-
logismus est ex primis et veris et immediatis et notiori-
bus et proximis causis conclusionis". Cum ergo dicit "syl-
logismus est ex veris" removet falsa, ita enim est ex veris quod non ex falsis; dialecticus vero tam ex veris quam ex falsis componitur: per hoc ergo quod dicit "ex veris" removet dialecticum syllogismum. Per hoc quod subiungit "ex immediatis" aufert mediatas propositiones, quae sci- 25
licet habent exordium per quod possunt probari; iste enim

² eo : haec vox aut adverbium locale aut corrupta est.

³ cf. Philop. APo. 3¹. Noli appendicem nostrum neglegere!

⁴ & 7 demonstratio : demo. 283

⁷ Arist. Top. 1 c.1 loca 27-29

⁸ demonstratio : demonstrativus (?) 283; 9 sit : f 283

¹² cf. Arist. APo. 1 c.13

¹⁷ cf. Philop. APo. 23-26, -de hoc loco in appendice agitur.

syllogismus non consistit nisi ex veris et immediatis. Et
 quia quaedam sunt verae et immediatae, et tamen non sunt
 primae, ideo addit // "ex primis", ut *ignis est calidus*
 vera est et immediata experimento sensus, sed tamen non
 5 est prima, quare ex ea non potest componi syllogismus
 proper quid, cum non sit prima. Primae enim dicuntur illae
 propositiones quae sunt principia aliarum propositionum,
 id est quae probant alias et non probantur ab aliquibus.
 Sed quia quaedam sunt primae et verae et immediatae, nec
 10 tamen sunt notiores, immo sunt obscurae, idcirco addit
 "et notioribus", ut haec *si de aequalibus aequalia demas*,
aequalia sunt quae remanent: haec quidem non potest pro-
 bari nisi per quandam confabulationem, id est circumlocu-
 tionem. Et quia quaedam sunt primae et immediatae et ve-
 15 rae et notiores, et etiam sunt causae probantes suum ef-
 fectum, et remotae, ideo dicit "et proximis causis con-
 clusionis": tales enim debent esse quod sint causae con-
 clusionis et proximae.

Sic ergo describitur ab Alexandro syllogismus propter
 20 quid, et hac descriptione syllogismus propter quid innui-
 tur esse ubi causa probat effectum. Syllogismus vero quo-
 niam est ubicumque effectus probat causam. Et notandum
 est quod Aristoteles describit syllogismum demonstrativum
 25 propter quid esse quotienscumque primae tamquam causae
 praeeuntes probant effectum. Cetera vero quae in descrip- Duo
hanc et
eum fru-
Q. 11
APo. 11
 tione Alexandri ponuntur intellegentiae auditoris ab Ari-

3 // 143A; *de exemplo in appendice agitur*, cf. Alex. Top. 18²¹ & Philop. APo. 322⁴; 11 haec : *vel hoc* 283

13 *confabulatio* = παραποθή, cf. *appendicem*.

20 *de hac doctrina in appendice scriptum est*.

23 cf. Arist. APo. 1 c.13, tamen haud scio an haec sit
interpretatio definitionis syllogismi demonstrativi
 Top. 1 c. 1 looo 27-29 datae (cf. l.1 paginae sequentis).

24 primae : *prima fortasse melius erat*

stotele relinquuntur, per hoc vero quod subiunxit "vel ex talibus quae per prima et vera eius quae 'circa' ipsa sit cognitionis sumunt exordium"¹ desi^gnat, quod syllogismus quoniam est quotienscumque effectus probat causam, ut proprium, quod est effectus speciei, probat speciem, quae causa est ipsius; vel ut definitum quandoque probat definitionem. 5
 Si vero alicubi legatur quod syllogismus quoniam non sit demonstrativus, ita intellegendum est quod non est demonstrativus simpliciter. Syllogismus vero propter quid est demonstrativus simpliciter, quia semper est ex immediatis propositionibus. Syllogismus vero quoniam fit ex mediatis. 10

119 - 284b
 Et notandum est quod eodem modo describit Aristoteles in Posterioribus Analyticis demonstrativum propter quid quemadmodum et Alexander, dicens "demonstrativus est ex primis et veris" etc. Sed in hoc differunt quoniam alio modo accipit Alexander 'prima' et alio modo Aristoteles. 15

284b 17. 17-18
 Cum enim dicit "prima" removet Alexander illas propositiones quae sunt verae experimento sensus, Aristoteles vero per hoc quod dicit "ex primis" intellegit maximas propositiones, et removet alias a maximis, unde et maximas ita describit: "principia sive maximae sunt quae in unaquaque arte rerum non contingit demonstrari." 20

Sic ergo Aristoteles describit syllogismum propter quid, et hoc supradicta descriptione, per quam ostendit ipsum semper constare ex maximis propositionibus; syllogismus vero quoniam non ex illis componitur. Ideo autem

1 Arist. Top. 1 c.1 100a 28-29

2 sit : ¹ 283 (quod compendium plerumque sunt significat)

12 Arist. APo. 1 c.2 71b 20-22

14 demonstrativus : demonstratio malim

17-18 de hac doctrina Alexandri in appendice scriptum est.

21 Arist. APo. 1 c.10 76a 31-32

21-22 unaquaque arte rerum : unoquoque genere malim.

vocat Aristoteles syllogismum 'propter quid' quia in eo
quicquid probatur propter causam probatur. Unde in eo sem-
per causa probat effectum. Syllogismus vero 'quoniam' di-
citur esse quoniam effectus probat causam. In dialectico
5 autem syllogismo, quemadmodum et in demonstrativo propter
quid et in demonstrativo quoniam, et causa probat effec-
tum et effectus causam. Sed differunt quoniam in demon-
strativo talis causa probat effectum et econverso quae ita
se comitantur quod unum impossibile est esse absque alio,
10 ut definitum et definitio. Si vero talis sit causa quod
possit esse absque effectu, et effectus absque causa, ut
proprium et species, non erit amplius demonstrativus
propter quid vel quoniam, sed dialecticus. Ex talibus e-
nim quorum causa potest esse sine effectu et econverso
15 nullus fit demonstrativus, sed semper dialecticus.

Et attendendum quod quidam dicunt quod nullus demon-
strativus potest esse nisi sit ex omnibus immediatis, a-
lii vero dicunt quod ex una sola bene potest esse. Quas
immediatas ita describit Aristoteles: "immediatae sunt
20 quae per se fidem facientes nullo medio indigent", in ip-
sis enim est ut oporteat eis credi. Immediatae vero pro-
positiones ita dividuntur ab Alexandro, quae divisio non
habetur ex verbis Aristotelis sed innuitur: immediata e-
nimir alia est dignitas, alia positio. Dignitatem vocat max-
25 imas propositiones, quae et immediatae et dignitates sunt,
quia digniores sunt aliis. Positio vero ita subdividitur:
positio alia est definitio, alia suppositio; et vocatur
talis immediata positio quae est definitio omnis illa

18 Quas : ~~et~~ 283 ; 19-20 cf. Philop. APo. 2413-19 &
305-6, locum Aristotelicum non invenio.

22 cf. Philop. APo. 34-35

23 Arist. APo. 1 c.2 72a 14-21

24 dignitatēm : dignitates malim.

ubi definitio praedicatur, nisi sit singularis; suppositio vero vocatur quaelibet propositio quae certam habet veritatem, ut *ignis est calidus* - *nix est candida*. Et ex istis omnibus immediatis, sive sit dignitas sive positio, sive sit definitio sive suppositio, potest fieri demonstratus syllogismus; dialecticus vero potest fieri secundum quosdam ex illis quae sunt immediatae, sed non ex immediatis: ex illis enim non constat in quantum sunt immediatae, immo i(n) quantum sunt probabiles. Alii vero dicunt quod bene constat ex immediatis, concedunt enim quod dialecticus est demonstrativus, sed alio et alio modo.

Et notandum est quod Aristoteles dicit quod demonstratio non fit ex corruptilibus, id est non fit ex participantibus accidentia subiectum statim relinquentia, sed ex participantibus accidentia quae difficile removentur a subiecto contingit ipsum fieri. Sic ergo demonstrativus syllogismus non fit ex corruptilibus, et vocat 'corruptilia' separabilia accidentia. Nec non sciendum est quod demonstrativus syllogismus semper syllogizat in universalis, et numquam in particulari: non enim singularis propositio valet ad demonstrativum syllogismum, nec ista Socrates est homo de qua magis videtur, nec alia. Unde dicit Aristoteles in Prioribus Analyticis quod singularis propositio non est syllogistica, id est non valet ad demonstrativum syllogismum. Alii vero dicunt quod singularis est utilis quandoque ad demonstrativum syllogismum

1 ubi : u (quo compendio plerumque ut scribitur) 283
praedicatur : p'r 283 (compendium ambiguum)

7 immediatae : mediatae scribendum ?

11 est : ita potius 283, sed lectio dubia est.

12 Arist. APo. 1 c. 8 (praesertim 75b24)

12-13 demonstratio : demo. 283

23 cf. Arist. APr. 1 c. 27 43b 11-15

24 id est : vel et 283

componendum.

Et sciendum quod syllogismus propter quid tantum facit scire, id est causas rerum cognoscere, ut testatur Alexander, syllogismus vero quoniam non facit scire. Kong
imperio 901
2. Jahr v. S. 24
Kong 901

5 Postquam tractavimus de altera significatione huius vocabuli // 'demonstratio', sc. de demonstrativo syllogismo et de eius materia et de eius descriptione, et etiam circa quid habeat sufficienter versari, agendum est de alia significatione eiusdem vocabuli, id est de demonstrativa disciplina. Hanc autem ita describit Alexander: "demonstratio est finis totius artis logicae, et per ipsam ceteras logicas nobis tradidit Aristoteles." Cum enim logica quoddam totum sit, habet partes, quarum unaquaque est logica; sicut corpus humanum habet partes, quae partes sunt corpora, ita et hoc totum 'logica' constat ex arte dialectica, quae est logica, et ex arte sophistica, quae similiter est logica, et ex arte demonstrativa, quae est logica; et cum unaquaque sit pars logices, demonstrativa tamen dignior est ceteris: causa enim est quare ceterae logicae inventae sunt. Aristoteles enim agit de illis, sc. de dialectica et de sophistica, causa ipsius demonstrativa, et primitus nos instruit in ipsis ut, cum exercitati fuerimus in arte dialectica ad credendum, expedite atque faciliter in arte demonstrativa 25 nos instruere possit. Unde et ipsa totius logici negotii finis esse dicitur: ipsa enim est consummatio atque finis artis logices. Sed finis alius est de re, alias praeter rem: finis huius lapidis dicitur esse ultima pars lapidis,

3 cf. *appendicem.* 6 // 143B

8 habeat : fieri add. & exp. 283

10 cf. Philop. APo. 15-7, *plura in appendice invenies (p. 91)*

15 ex : hac add. & exp. 283

18 logices : logiken 283

D. ulet
soph. stit.
Kem.

unde et talis finis dicitur de re esse, quia est de lapi-
de; locus vero ubi lapis finitur dicitur esse finis pae-
ter rem. Similiter demonstratio est finis logicae quia est
ultima pars logicae, et ita est finis de re. Ostendo quid
sit finis logicae, quia demonstrativa disciplina, et etiam 5
ostenso ipsam esse causam aliarum, inde patet quod congrua
est descriptio quam assignat Alexander de demonstrativa
disciplina, quae talis est: "demonstratio est finis totius
logici negotii et per ipsam ceteras logicas" -scilicet di-
alecticam et sophisticam- "nobis tradidit Aristoteles." 10
[Hoc] opus vero demonstratoris est actus quo agit demon-
strator, qui actus ponitur cum dico 'iste demonstrat'.

Pertractatis omnibus acceptationibus huius vocabuli 'de-
monstratio' agendum est de dialectica, et de eius instru-
mento, sc. de dialectico syllogismo, et de materia ipsius. 15
Hanc autem ita describit Alexander: "dialectica est disci-
plina ex probabilibus vel verisimilibus contradictionis
syllogizativa."

Ex hac descriptione perpenditur quod dialecticus syl-
logismus habet materiam tantum probabilia; sed ut lucidi- 20
us appareant huius descriptionis verba, paulo altius ex-
ordiendum est:

Unaquaque ars habet suum problema: demonstrativa enim
et dialectica et sophistica, unaquaque istarum habet suum
problema, sed alio modo utitur suo problemate demonstra- 25
tio et alio modo dialectica. Utitur enim demonstratio suo
problemate probando alteram partem problematis, id est
quaestio, ex veris et necessariis argumentis; utramque

⁸ cf. Philop. APo. 1⁵⁻⁷, cf. appendicem nostrum (p. 91).

¹¹ aut hoc reicias aut lacunam ante hoc statuas necesse est.

¹⁶ cf. appendicem.

²⁵⁻²⁶ demonstratio .. dialectica .. demonstratio : δομή ..
diale. .. δομή 283 : demonstrator .. dialecticus ..
demonstrator malum.

enim partem non probat, nisi alteram tantum partem ex necessariis argumentis, alteram vero partem quandoque contingit probare ex apparentibus argumentis, quod pertinet ad sophistam, non ad demonstratorem. Principium enim est 5 demonstrationis quod sit sumptio alterius partis contradictionis, id est quod probet alteram partem problematis, non utramque. Unde demonstratio est syllogizativa alterius partis contradictionis, et non contradictionis simpliciter sicut dialectica: dialectica enim est syllogizativa 10 contradictionis quia probat utramque quandoque partem problematis ex probabilibus argumentis, quandoque probat alteram tantum partem ex probabilibus, alteram vero ex apparentibus, et quocumque modo fiat erit dialecticus.

Dissensio autem est inter quosdam: alii autem dicunt 15 quod dialectica probat utramque partem ex probabilibus argumentis, alii vero dicunt quod quandoque probat alteram tantum partem problematis ex probabilibus argumentis, altera(m) ex apparentibus. Illi vero qui dicunt quod dialecticus probat utramque partem problematis ex probabilitus videntur hoc habere ex supradicta descriptione: dicit enim quod dialectica disciplina est syllogizativa contradictionis, id est utriusque partis problematis, non alterius tantum, et est syllogizativa ex probabilibus, non ex apparentibus, vel ex verisimilibus. Sed notandum quod is- 20 *Probabilis* 25 tud 'vel' non notat diversitatem, immo identitatem. Sicut enim dicens *Paris vel Alexander* [quod] illud 'vel' [non] notat identitatem rerum et diversitatem vocabulorum, ita cum dialectica constat 'ex probabilibus', sive mavis dicere 'ex verisimilibus', illud 'vel' non notat diversitatem 30 rerum, sed vocabulorum: idem enim est probabile et *verisimilis*

simile. Patet ergo quomodo debeat exponi supradicta de-
scriptio, sc. quod "dialectica est disciplina ex probabi-
libus vel verisimilibus contradictionis syllogizativa."
Utrum vero dialectica probet partem utramque problematis
ex probabilitibus argumentis, sicut quidam dicunt, vel al-
teram ex probabilitibus, alteram ex apparentibus, sicut ali-
i dicunt, meliori indiget inquisitione, sed hoc ad pree-
sens dimittamus, inferius enim determinabitur. 5

(margin notes: 'dialectica' 'dia' 'dictio' 'locutio' 'de locutione' 'dia id est duo' 'logos sermo' 'dialectica id est sermo duorum')

De origine vero huius vocabuli 'dialectica' modo aga-
mus. Sicut enim dicit Alexander *dia* idem significat quod
'de', *lexis* 'dictio' sive 'locutio', inde *dialectica* qua-
si 'de locutione', ipsa enim agit de locutione. Vel alio
modo: *dia* id est 'duo', *logos* 'sermo', inde *dialectica*
id est 'sermo duorum'. Vel *dialectica* dicitur a *dialege-
sten* quod idem est quod 'disputare ad interrogationem et
responsonem', *dialectica* // enim disputat ad interrogati-
onem et responsonem. His igitur tribus modis interpreta-
tur 'dialectica'. 10

(margin notes: 'm. disputatione' 'syllo.')

Hucusque de arte dialectica pro posse ingenii nostri
tractavimus. De cetero de instrumento eius, sc. de dia- 20
lectico syllogismo, agere prae sumamus. Quem ita descri-
bit Boethius: "syllogismus est oratio in qua positis qui-
busdam et concessis necesse est aliud evenire per ea quae
posita sunt et concessa." Ipse enim hac descriptione non
describit syllogismum generaliter, sed specialiter, dia-
lecticum describendo syllogismum; et quod ipsum describat
perpenditur per differentias suo generi in descriptione 25

4 dialectica : dial. 283; probet : alteram *add.* & *exp.* 283,
unde fieri potest ut utramque partem scribendum sit.
10 cf. Alex. Top. 38-10, *de hoc loco in append. fusius agimus*
14-15 dialectesten = διαλέγεσθαι; 16 // 144A
22 Boeth. Diff. Top. 2, PL 64:1183A

appositas. Dicit enim "syllogismus est oratio in qua quibusdam positis": per hoc quod dicit "in qua quibusdam positis" enthymema et exemplum a dialectico syllogismo separantur. Per hoc vero quod subiungit "et concessis" paralogismus demonstrativi separatur, in quo nulla conceduntur veritate vel similitudine. Ipse enim in apparentia et in phantasia superficie consistit totus, quamvis forma, id est conclusio, ex ipsis congrue inferatur. In dialectico autem illa quae ponuntur conceduntur veritate vel verisimilitudine. Ipse enim nihil aliud quaerit nisi veritatem vel verisimilitudinem. Item per hanc differentiam demonstrativus syllogismus a dialectico seiungitur. Ipse enim non indiget ut aliqua sibi concedantur, quod patet per hoc quod non syllogizat ex praemissa interrogacione, quare non indiget aliqua concessione. Dialecticus autem colligit ex interrogacione, syllogizat enim interrogando, et quia interrogando, ideo indiget ut aliquid sibi concedatur, hoc modo: *Putasne omne animal est substantia?* -Ita. -*Putasne omnis homo est animal?* -Ita. et postea sumit quod interrogacionibus praemisit dicens *omne animal est substantia*, et *omnis homo est animal*, inde colligit dialecticus *ergo omnis homo est substantia*. Sic ergo dialecticus disputat ex illis quae conceduntur. Unde *dialectica* dicitur a *dialegesten*, id est 'disputatio ad interrogacionem et responsionem'. Per hanc ergo differentiam et paralogismus demonstrativi separatur et demonstrativus a dialectico seiungitur; per hoc vero quod subdidit "necesse est aliud evenire" removet inductionem in qua conclusio infertur ex praemissis necessitate rerum, non necessitate

5 demonstrativi: demonstrativus 283

7 cf. Arist. Top. 1 c.1 loob 27-28

8-9 dialectico : dia. 283

23-25 cf. Alex. Top. 38-10, v. *appendicem.*

complexionis; in hoc vero semper infertur ex necessitate complexionis. Ultima vero differentia, sc. "per ea quae sunt posita et concessa" removet illum paralogismum ubi non est vitium in materia, sed tamen peccatum est in forma, quando quidem ipsa forma, id est conclusio, non evenit per ea quae sunt posita et concessa. Non enim congrue infertur ex ipsis conclusio. Et notandum quod quaedam ponuntur in descriptione syllogismi dialectici quae pertinent tantummodo ad materiam, sicuti primae duae differentiae, alia vero omnia pertinent tantummodo ad formam. 10

Ostenso quid syllogismus dialecticus, agendum est de eius materia. Materia ergo ipsius est probabile. Unde assignandum est quid sit probabile; quod ita describitur ab Aristotele: "probabile est quod videtur omnibus vel pluribus vel sapientibus, et his vel omnibus vel pluribus vel praecipuis et maxime notis". Quod vero addidit Boethius non est de descriptione, sc. "vel quod unicuique videtur cum quo sermo conseritur". Sed quid operetur in descriptione in subsequentibus demonstrabitur. Quid vero unumquodque membrum operetur in descriptione, quantum ad 20 praesens demonstrare sufficit, determinemus:

"Probabile est quod videtur omnibus"; si tamen ab omnibus arbitraretur unumquemque hominem esse lapidem, non tamen est probabile, quia non videtur; videri enim aliquid ab aliquo nihil aliud intellegitur ab Aristotele quam ex 25 natura ipsius rei quod sibi videtur perpendere. Unde "probabile est quod videtur" id est quod ex natura ipsius rei illud quod alicui videtur et ex comitantia ipsarum rerum

1 necessitate : conclusionis add. & exp. 283

14 Arist. Top. I c.1 loob 21-23

16 Boeth. Diff. Top. I PL 64:118oC-D

16 addidit : addit 283 a.c.

24 videri : videre 283; 26 quod : lectio dubia.

dinoscitur, quando quidem natura ipsius rei atque comitan-
 tia exigat et de facili animus auditoris acquiescat rem
 ita esse sicut aliquis considerat, sive res ita sit vel
 non sit, sed ex natura ipsius rei et ex comitantia perpen-
 5 di possit, et omnibus videatur. Unde dicit "probabile est
 quod videtur omnibus" discretis sive indiscretis, ut *omne
 bonum est appetendum*, hoc enim ab omnibus 'ex' natura ip-
 sius rei dinoscitur, natura enim boni est quod sit utile,
 omne enim bonum utile est, et omne utile appetendum, qua-
 10 re omne bonum appetendum. Ex natura ergo rei ab omnibus
 dinoscitur rem ita esse sicut videtur, ideoque est proba-
 bile quod videtur omnibus.

Est etiam aliud probabile quod videtur "pluribus", id
 est maiori parti, ut *sapientia honorabilior est divitiis*.
 15 Hoc enim videtur a pluribus, non ab omnibus. Quidam enim
 putabant divitias honorabiliores esse sapientia. Maior
 vero pars huic rei consentiebat quod sapientia honorabili-
 or erat divitiis; ex natura enim ipsius rei, scilicet sa-
 20 pientiae, videbatur: sapientia enim hominem retrahit a vi-
 tio, divitiae vero attrahunt. Quare videtur esse sapientia
 honorabilior divitiis. Ideoque est probabile quod videtur
 pluribus.

Item est etiam probabile quod videtur "sapientibus",
 ut *bona animae meliora sunt quam bona corporis*. Illis e-
 25 nim qui rerum naturas per~~scr~~utantur atque rimantur hoc
 videtur, ideoque ex natura ipsarum rerum perpenditur: bo-
 na enim animae ad caelum deducunt hominem, bona vero cor-
 poris hominem in infernum prosternunt. Est igitur proba-
 bile quod videtur sapientibus.

5 sqq. cf. Alex. Top. 18-19. *De hoc loco plura discere cu-
 pientes hortor ut appendicem legant. Haud scio an praestet
 Unde Alexander dicit scribere.*

Quandoque etiam est probabile quod videtur "omnibus sapientibus", sicut illud quod in primo exemplo posuimus.

Nec non est aliud probabile quod videtur "pluribus sapientibus", sicut Epicureis videbatur quod *nullum bonum est per se*. Quamvis enim ita non esset, tamen ex comitantia ipsarum rerum ⁶habere[†] existimabant. Putabant enim omne bonum esse propter voluptatem, et ita *nullum bonum bonum esse per se*. Et sic est probabile quod videtur pluribus sapientibus.

Ad ultimum est aliud probabile quod videtur "praecipuis et maxime notis", sicuti Aristoteli et Platonis: Platonis quod *omnis anima est immortalis*, Aristoteli quod *omne corpus in infinitissimas potest dividi partes*. Hoc enim est probabile // opinatione auctoritatis, non ex natura ipsius rei; unde non est probabile simpliciter: illud enim est probabile simpliciter quod videtur omnibus vel pluribus vel sapientibus vel omnibus sapientibus, quia ex natura ipsarum rerum perpenditur; illud vero quod videtur pluribus sapientibus vel praecipuis non est probabile simpliciter, quia non fuerit ex natura ipsius rei, sed ex opinione; credendum enim est quia a tantis ¹⁰auctoribus¹⁴ prolatum est, ideoque probabile est, sed non simpliciter.

Quod vero addidit Boethius "vel secundum quod unicuique cum quo sermo conseritur videtur" ita intellexit: quia scilicet ille cum quo aliquis disputat sibi concedit tamquam esset verum, ideo vocat probabile, ut si aliquis concedat alicui hoc esse verum: *homo est asinus*, et inde sumat sed *homo est animal rationale mortale*, inde infert rec-

6 habere : h' ere 283 : <ita se> habere vel sim. scribendum esse videtur.

14 // 144B

20 fuerit : fiunt 283

23 Boeth. Diff. Top. I PL 64:118oD

te ergo omnis asinus est animal rationale etc.; hic syllogismus est dialecticus secundum Boethium, quia ille cum quo sermo conseritur concedit primam propositionem, et ideo prima propositio secundum Boethium est probabilis, non 5 tamen est probabilis simpliciter, quia non fit iuxta cursum naturae. Si enim videtur praecipuis, opinione auctoritatis, non iuxta rerum naturam *est probabile, sed* non est probabile simpliciter; et si istud non est probabile simpliciter, quamvis a tantis auctoribus est prolatum, multo 10 magis illud non est probabile simpliciter quod alicui videtur cum quo sermo conseritur, quia non fit iuxta rerum comitantiam. Est igitur probabile simpliciter quod videtur "omnibus vel pluribus vel sapientibus, et his omnibus", quandoquidem animus auditoris de facili acquiescit secundum 15 cursum naturae. Alia vero quae ponuntur in descriptione, sc. quod videtur "pluribus sapientibus vel praecipuis", quia videtur opinione auctoritatis, non est probabile, nec etiam illud quod addit Boethius, quod non est de descriptione.

20 Ostendo quid sit dialecticus syllogismus videndum est quid sit temptativus. 'Temptativus' autem dicitur a temptando praesumptuosos qui quaelibet artis principia se scire profiteantur. Temptat enim aliquem diversis modis: vel ponendo aliquid quod non est principium tamquam principium, et ex illo infert existenter, ut particularis affirmativa omnis convertitur -hanc ponit ut maximam, quamvis non sit, tamen temptat eum concludendo ex ea falsum: *sed quidam homo est homo, et est particularis affirmativa, ergo convertitur simpliciter.* Sic igitur temptat eum inferendo 25 existenter ex illa quam ponit tamquam maximam, quamvis non

sit; vel inferendo ex illa, quae re vera est maxima, apparenter. Hac igitur ratione, quia temptat, ideo dicitur 'temptativus'. Temptativus autem habet materiam quandoque principia, quandoque non principia. Tunc autem constat ex principiis quando materia ipsius sunt principia, et ex illis infertur apparenter, non existenter. Tunc vero constat ex non principiis quando proponit non principia tamquam principia et ex illis infert existenter. E-
converso autem hoc exponit Alexander. Dicit enim quod temptativus constat ex principiis quando proponit illa quae non sunt principia tamquam principia, et inde infert existenter; tunc vero constat ex non principiis quando proponit illa quae sunt principia non ut principia, inde inferendo apparenter.

Notandum autem est quod Aristoteles dicit quod temptativus est dialecticus, et temptativus est sophisticus. Hac ratione autem dicit quod temptativus est dialecticus quia temptativus syllogismus est dialecticus, non quod sit re vera dialecticus quando est temptativus, sed quia habet similitudinem cum dialectico. Quemadmodum enim dia- 20
lecticus ex illis quae vere sunt probabilia infert quandoque apparenter, eodem modo temptativus ex illis quae vere sunt principia infert apparenter. Quando vero ex non principiis infert existenter est sophisticus, cum econverso deberet dici quod quando infert existenter est dialecti- 25
cus, quando apparenter sophisticus. Vel alio modo temptativus dicitur esse dialecticus, quod melius est: temptator enim quandoque proponit illa quae vere probabilia sunt pro necessariis temptando praesumptuosos inferendo existen-

2 ideo : ita vel ideo 283

9 de hoc dicto Alexandri in appendice agitur (p. 108)

15 Arist. SE c. 11 171b 4sqq.

ter, et talis syllogismus est dialecticus, et temptativus dialecticus est in quantum proponit quae vere probabilia sunt; in quantum vero proponit illa ut necessaria, est temptativus. Sic igitur temptativus est dialecticus.

5 Notandum autem est quod quidam temptativus est falsigraphus, et omnis ille et solus in quo proponuntur principia quae sint principia in arte geometri<c>a ex illis inferendo apparenter est falsigraphus. Falsigraphus enim nihil aliud est quam falsa scriptura vel linea, quia talis syllogismus fit ex principiis quae probant lineas, de quibus agit geometria. Sic igitur est falsigraphus temptativus geometricus.

Ostenso quid sit temptativus agendum est de sophistico qui est litigiosus. Ideo autem dicitur 'litigiosus' 15 quia aliquis utitur eo ad vincendum. Si vero fiat ad instruendum, non erit litigiosus, sed generaliter sophisticus. Aliquis autem utitur eo syllogismo ad vincendum vel ad instruendum, sicut aliquis pugil pugnat quandoque ad aliquem vincendum propter præmium acceptum vel pugnat cum 20 eo ad eum instruendum -ita aliquis utitur eodem sophistico ad instruendum, et tunc generaliter vocatur sophisticus; qui vero fit ad vincendum est litigiosus, et ideo vocatur specialiter litigiosus.

De omni igitur syllogismo hucusque tractavimus, quia 25 de demonstrativo et dialectico et temptativo et litigioso. Sed haec divisio alicui videbitur fortasse esse vitirosa "syllogismus alius demonstrativus, alius dialecticus, alius temptativus, alius litigiosus", cum temptativus et litigiosus non sint syllogismi. Ad quod dicendum quod duplex potest adhiberi solutio: eodem enim modo est solven-

dum quo modo et superius; vel alio modo: temptativus enim
bene potest esse syllogismus, quidam enim temptativus est
syllogismus, quidam non est syllogismus. Temptativus qui-
dem dupliciter habet fieri, fit enim ex principiis ambi-
guis vel ex illis quae ponuntur loco principiorum infe- 5
rendo existenter, et talis temptativus est syllogismus :
quamvis sit peccatum in materia, tamen non est peccatum
in forma, conclusio enim recte infertur ex praemissis, et
ideo vocat Aristoteles talem temptativum syllogismum se-
cundum formam, et secundum talem divisit syllogismum per 10
temptativum et litigiosum. Alio quoque modo fit temptati-
vus, quando ex illis quae vere sunt principia infertur ap-
parenter, et talis non est syllogismus, et secundum talem
non divisit syllogismum. Eodem modo litigiosus fit dupli-
citer: fit enim quandoque ex ambiguis probabilibus infe- 15
rendo existenter, et iste talis est syllogismus secundum
Aristotelem, et divisit Aristoteles syllogismum in liti-
giosum secundum hanc acceptiōnem; talis enim est syllo-
gismus. Quandoque vero habet fieri litigiosus ex illis
quae vere sunt probabilia inferendo ex illis apparenter, 20
et talis non est syllogismus, et secundum hanc acceptio-
nem non divisit syllogismum in litigiosum, immo secundum
aliam. Sic ergo recta est divisio dividendo syllogismum
per temptativum et litigiosum, per illum sc. temptativum
qui est syllogismus, et per litigiosum qui est syllogis- 25
mus, non per alium.

Notandum autem est quod dialecticus syllogismus et so-
 phisticus in eodem consistere videntur: dialecticus enim
 in verisimilitudine consistit, sophisticus vero in apparen-

1 cf. p. 23¹⁵⁻¹⁸ huius editionis.

2^{aq} cf. Arist. SE c. 11, 171b

23 aliam : alium (?) 283.

tia, sed idem videtur esse apparentia et verisimilitudo, cum illud quod est verisimile non sit verum, sed sit simile veri, et ideo appareat esse verum; eodem modo illud quod apparet esse verum est quasi simile veri, et ideo idem videtur esse verisimilitudo et apparentia.

Ad quod dicendum quod apparentia aliud est, aliud verisimile. Apparentia enim est quod ex solo auditu auris, ita quod non sit secundum rerum naturam vel comitantia, apparet esse verum atque videtur, quamvis non sit, si in mente postea revolvat et recolat et plene naturam rei inspiciat; quod evenit quando alicui videtur aliquam propositionum esse veram propter latentem fallaciam, quam sophista proponit volens decipere // adversarium. Circa tamem vero apparentiam semper habet versari sophista. Verisimilitudo autem est quod non tantum ex auditu, verum etiam ex natura ipsius rei, perpenditur esse verum, sive ita sit sive non sit; si enim aliquis diligenter comitantiam alicuius rei inspiciat et iuxta naturam quotiens inspiciet esse verum perpendat, illud verisimile esse nemo contradicat. Circa hanc autem consistit ars dialectica. Manifestum ergo est quod differentia sit inter apparentiam et verisimilitudinem. Verisimilitudine enim dialecticus utitur, sophista vero apparentia.

Finis autem sophistae est ducere ad inconveniens, quando enim disputat ad hoc tendit ut adversarium ad inconveniens ducere possit. Quinque autem sunt inconvenientia circa quae corrixantur sophistae in disputationibus suis, sc. redargutio, falsum, inopinabile, soloecismus,

3 ideo vel ita 283

8 sit : solum 283 a.c.; comitantia : comitantiam 283 a.c.

13 //145A

26 sqq. cf. Arist. SE c.3

facere nugari.

Redargutio est quando aliquis affirmat quod prius negavit vel negat quod prius affirmavit, ut si quis affirmaverit *Socrates est homo* et postea negaverit concedendo suam contradictionem esse veram. Ad hoc autem inconveniens saepe adversarium dicit propter amictum alicuius fallaciea.

5

Falsum est quando sophista facit concedere illud quod aperte falsum est, ut *Socrates est asinus*. Redargutio autem et falsum in eodem contingit esse simul, sed aliud dicitur redargutio et aliud falsum: redargutio si quod prius affirmaverat postea negare audeat vel econverso, falsum quando concedit aperte falsum.

10

Inopinabile vero est quando aliquis 'hoc' quod est contra opinionem circumstantium concedit, ut si aliquis dicat nullum hominem vidisse. Hoc autem inconveniens deterius est omnibus aliis: multi enim ad hoc inconveniens ducuntur, quia quando concedunt veritatem quae in usu non est, et praeter opinionem est, ad inopinabile adducuntur.

15

Soloecismus est quando aliquis dictiones incongrue ordinatas concedit, ut *omnis substantia est una numero, sed omnis homo est substantia, ergo omnis homo est una numero*, et quod debeat concludi 'una' et non 'unum' per hoc probat sophista quod maior extremitas de minori debet in conclusione praedicari, sed 'una numero' est maior extremitas, ergo eadem debet poni in conclusione. Sic ergo ibi erat soloecismus.

20

Facere nugari est quando frequenter idem dicitur, vel

12 affirmaverat : affirmaverit malim.

25 sophista : soph? (i.e. sophista vel sophisticus) 283

quando talia duo ponuntur quorum alterum in altero intellegitur, ut *Socrates est homo animal* : in homine enim intellegitur animal.

Manifestum est ergo quod quinque sunt inconvenientia per quae sophista nititur homine^s decipere. Sed opponitur: circa quae sophista versatur sunt quinque, ergo quinarius numerus est in eis, ergo ipsa cadunt sub numero, ergo ipsa sunt substantiae. Ad quod dicendum quod sicut homo et chimaera sunt duo significata, nec tamen duo, et sicut chimaera et hircocervus sunt duo ficta, nec tamen duo, ita illa sunt quinque inconvenientia, nec tamen quinque.

His executis agendum est de fallaciis, non definiendo, non dividendo, sed exempla ponendo. Nemo enim definit ipsas vel dividit, nec etiam Aristoteles, quare agendum est de ipsis per exemplorum suppositionem. Sed primitus ponendus est numerus earum: tresdecim quidem sunt fallaciae, quarum sex sunt in dictione, septem extra dictioinem. Hae quidem sunt quae sunt in dictione: aequivocatio, amphibolia, compositio, divisio, accentus, figura dictionis. Hae autem hac ratione dicuntur esse in dictione quia attenduntur secundum dictiones, et in ipsis dictionibus est quare fallaciae dinoscuntur. Istae autem sunt extra dictioinem: secundum accidens, in eo quod simpliciter vel non (vel in eo quod est paene, quod idem est), elenchi ignorantia, secundum consequens, petere quod est in principio, non causa ut causa, plures interrogations ut unam facere. Ideo autem hae dicuntur extra dictioinem esse quia non attenduntur.

6 sophista : soph' 283

13sqq. cf. Arist. SE c.4

14 non : ex add. & exp. 283

24 vel non : et non 283 a.c.

tur secundum dictiones, immo secundum significaciones et secundum res, et quia non est in ipsis, immo extra ipsas, quia secundum res, quod istae fallacie dinoscuntur, ideo dicuntur esse extra dictionem.

Antequam autem de fallaciis agamus, sciendum est quod 5 quaedam fallacie sunt quae conferunt ambiguitatem, quae-dam non; ⁷ quamvis tamen[†] illae quae non faciunt gignant paralogismum, et quae faciant et quae non demonstrabitur, sed primitus agamus de unaquaque per exemplorum supposi-tionem, et sicut in ordine aequivocatio praecedit quasi 10 magistra, ita in executione praeponetur quasi domina.

Aequivocatio alia est cognita, alia ignota. Cognita est illa quae habetur in frequenti usu, ut in hoc nomine 'canis'. Certum enim est omnibus quod hoc nomen 'canis' aequivocum est ex impositione ad tria, et ideo talis ae- 15 quivocatio quae cognita est non reddit ambiguum, facit tamen paralogismum ita: *canis currit, sed marina belua est canis, ergo marina belua currit*; sophisma aequivocationis se ingerit, 'canis' enim aequivocum est ad illa tria, ad latrabile, ad marinum et ad caeleste. Si vero concedat 20 quod marinum currat, ducet eum sophista ad inopinabile et ad falsum: *ergo est animal*. Nihil enim nisi quod possit ad aliquod inconveniens attrahere sophista desiderat.

Est etiam aequivocatio ignota, quae non habetur in u-su, ut *omnis dispositio est habitus, sed nulla qualitas facile mobilis a subiecto est habitus, ergo nulla qualitas facile mobilis a subiecto est dispositio, ergo nulla dispositio est dispositio*, quod est inconveniens; et facit 25

7 quamvis tamen : cum tamen^{et} *vel sim. scribendum puto.*
 faciunt: gignunt add.& exp. 283; 20 lat. ad ma. z ad cele. 283
 22 falsum : falsum (*sic !?*) 283 a.c.; ergo ...: corruptela?
 27 dispositio : *<sed omnis dispositio est qualitas facile mo-bilis a subiecto> aut in textu aut in mente supplere debes.*

sibi concedere tria inconvenientia, sc. redargutionem quia quod affirmavit modo negat, negat enim quod dispositio non est dispositio, et etiam ad falsum et ad inopinabile; decipit autem propter latentem aequivocationem: hoc nomen enim 'dispositio' aequivocum est ad qualitatem quae est ex applicatione, quae vocatur habitus, et ad qualitatem quae facile movetur a subiecto, quare non bene concludit. Haec autem aequivocatio facit ambiguitatem.

Nota quod aequivocatio alia est impositionis, alia consuetudinis; impositionis sicut supradictae, consuetudinis ut *omnis piscis est crudum animal*, *tu autem comedis piscem*, *ergo comedis crudum animal*, quod est inopinabile; 'piscis' enim aequivocum est ad vivum et ad mortuum, significat enim utrumque, vivum autem significat ex impositione, mortuum vero ex consuetudine: piscem enim mortuum piscem appellare consuevimus. Ista ergo aequivocatio partim est impositionis, partim consuetudinis.

Est etiam aequivocatio quae neque impositionis est neque consuetudinis, sed est ex consignificatione temporum diversorum, ut *nullum vivens est mortuum, sed omnis homo est vivens, ergo nullus homo est mortuus*. Paralogizat eum ducendo ad inopinabile propter aequivocationem; haec vox enim 'vivens' aequivocum est, et quodlibet praesens participium, ad duo tempora, ad praesens et ad praeteritum imperfectum, significat enim et praesens et praeteritum.

'Cum enim dixit' *nullum vivens, id est nullus qui vivebat, est mortuus, falsum est; si vero dicas nullum vivens, id est nullus qui vivit, est mortuus, verum est.*

Patet ergo quod aequivocatio alia est impositionis,

28 paginae praecedentis dispositio² : habitus 283 a.c.
2-3 huius paginae: in verbis dispositio - dispositio corruptelam latere suspicor.

24 praesens : praeteritum 283 a.c.
praeteritum : imperfectum add. & exp. 283

alia impositionis et consuetudinis, alia nec istius nec illius sed ex consignificatione diversorum temporum.

His manifestis agendum est de amphibolia, quae consistit in contextu orationis, non enim fit in una sola dictione sicut aequivocatio, sed in tota oratione. Unde illa oratio ubi est amphibolia non est multiplex secundum partem suam, sed secundum se totam. 5

Sed notandum est quod quidam dividunt inter amphiboliam // et amphibologiam: amphiboliam nomen esse fallaciae dicentes a qua oratio est multiplex, amphibologiam nomen esse orationis et non fallaciae, orationis, dico, in qua est illa fallacia. Quod idem videtur velle Aristoteles in sequentibus. Alii autem pro eodem reputant utrumque, et affirmant utrumque esse nomen fallaciae et orationis quae significat illam fallaciam. Haec autem est oratio ubi est 15 amphibolia quam ponit Aristoteles: *oportet me velle accipere pugnantes*; potest enim hic duplex assignari sententia: 'velle' enim cum utroque accusativo potest, significat enim vel quod oportet ut ego accipiam pugnantes vel quod pugnantes accipiant me. 20

Amphibolia autem fit tribus modis: aut enim oratio significat plura ex propria inventione, ut hic: *possibile est Platонem vincere Socratem*: significat enim vel quod Plato possit vincere Socratem vel quod Socrates possit vincere Platонem; aut significat unum ex propria inventione, aliud vero ex usu sophistarum, ut cum dico *possibile est canem comedere panem* ex propria inventione significat quod canis possit comedere panem, unde Boethius in commento: 25

9 // 145B; 10 dicentes : dictionis (?) 283a.c.

16 Arist. SE c.4 166a 6-7; 18 accusativo : *acto* 283

28 Boethius : bo. 283 *compendio usitato. Locus, quem non inveni, in commentario super Arist. Int. querendus esse videtur*

"quotiens ad con....onem venitur possibilia et impossibilia dividenda sunt.

Tertius modus amphiboliae est quando unaquaque pars unum habet significare, ipsa vero oratio ex his composita 5 habet plura significare, qui modus ideo proprius est amphiboliae quod non convenit aequivocationi. Hic autem modus fit ex adiuncto, ut hic: *scit saeculum* : neque enim 'scit' neque 'saeculum' plura habet significare, sed hoc totum 'scit saeculum', significat enim [quod] vel quod 10 saeculum sciat aliquid, et tunc 'saeculum' nominativi causus est, vel quod aliquis sciat saeculum, et tunc accusativi casus est. Videtur iste modus esse idem cum alio, quando plura habet significare ex propria inventione, sicut hic: *possibile est Socratem vincere Platonem*; nulla 15 enim pars plura habet significare huius orationis, sed ipsa tota. Ad quod dicendum quod nihil est extra intellegendum ad hoc ut plura significet illa oratio; cum autem dico *scit saeculum*, si velimus 'saeculum' facere accusativi casus, subintellegendum est 'aliquis' vel alius nominativus cum quo intransitive construatur 'scit'.

Hucusque diximus quot modis fiat aequivocatio et amphibolia. Modo prosequamur de unoquoque ponendo paralogismos quos ponit Aristoteles, et prius de aequivocatione

Primus autem paralogismus aequivocationis quem ponit 25 Aristoteles talis est: *omnis grammaticus est sciens, sed grammaticus discit, ergo sciens discit*. Paralogismus est aequivocationis, 'discere' enim aequivocum est, ut ait

1 con....onem : *gruſone* 283, i.e. contradictionem ?, constructionem ?, coniunctionem ?

6 aequivocationi : univocationi 283

7 Arist. SE c.4 166a 18-19

11 aliquis : *vel* aliquid 283; 22 unaquaque:unoquoque scribendum? 25 Arist. SE c.4 165b 31-34

Aristoteles, ad intellegere docentem et ad accipere scientiam illius quod ignoramus. In assumptione vero cum dicit *grammaticus discit accipitur 'discere' pro intellegere docentem*, et sic est verum, *grammaticus enim intellegit docentem*; cum vero ita concludit: *ergo sciens discit 'discere' accipitur pro accipere disciplinam illius quod ignorat*, quod ideo falsum est quia *grammaticus non esset sciens*, nec tamen ignoraret. Huiusmodi aequivocatio autem non est apud nos, sed aequipollens graecum haec duo habet significare apud graecos. 7014.1
1 *Translator vero quasi fidus interpres volens verbum ex verbo transferre competentius vocabulum quod nobis illam aequivocationem manifestaret invenire nequivit.*

Secundus autem paralogismus talis est: *quaecumque expediunt bona sunt, sed mala expediunt, ergo mala bona sunt*, qui similiter falsus est propter aequivocationem: *'expediens' enim aequivocum est, sc. ad utile et ad honestum*. In prima enim propositione accipitur *'expediens'* pro honesto, et est sensus *quaecumque expediunt, id est quaecumque sunt honesta, sunt bona, sed cum assumitur mala expediunt 'expediunt' pro utili accipitur, et est sensus mala expediunt, id est mala utilia sunt*, et ideo non licet concludere *ergo bona mala sunt*.

Tertius paralogismus talis est: *omnis qui surgebat stat, sed sedens surgebat, ergo sedens stat*. Iste paralogismus falsus est propter aequivocationem huius vocabuli *'sedens'* quod quandoque significat praeteritum imperfectum, quando-

7 ideo : ita 283

8 tamen : *lectio dubia*

8-13 cf. Roberti Anglici in SE comm. *Cahiers 9:72, 1973*

14 Arist. SE c.4 165b 34-38

24 Arist. SE c.4 165b 38sqq.

que praesens; in assumptione vero significat praeteritum imperfectum, et est sensus *sedens* surgebat, *id est qui se-debat* surgebat, cum autem concluditur *ergo sedens* stat consignificat ibi praesens tempus, et inde non licet con-
5 cludere propter aequivocationem huius vocabuli 'sedens'.

Et notandum quod duo primi paralogismi sunt secundum aequivocationem quae est in principali significatione, iste tertius et quartus fit secundum quod consueti sumus dicere. Sic enim consuevimus dicere, ut praesens partici-
10 pium consignificet praeteritum imperfectum, cum principa-
liter habeat significare praesens tempus.

Quartus vero paralogismus aequivocationis talis est: *omnis qui laborabat sanus est, sed laborans laborabat, ergo laborans sanus est.* Iste paralogismus falsus est prop-
15 ter aequivocationem huius vocabuli 'laborans': quandoque enim significat praesens tempus, quandoque praeteritum imperfectum. In assumptione enim *laborans laborabat* con-
significat praeteritum imperfectum, et est sensus *qui la-borabat laborabat*, cum vero concluditur *ergo laborans*
20 *sanus est* 'laborans' consignificat praesens tempus, et est sensus *ille qui modo laborat sanus est*, quod falsum est propter aequivocationem, cum 'laborans' accipiatur pro 'pati aegritudinem'.

Et, sicut dictum est, isti duo ultimi paralogismi fi-
25 unt secundum aequivocationem secundum quod soliti sumus dicere. Vel possumus dicere quod omnes isti quattuor fi-
unt secundum aequivocationem quae est in principali significatione, ut 'aequivocatio' large accipiatur pro significatione et consignificatione. Quod autem participia

10-11 praeteritum imperfectum ... praesens tempus :
praesens tempus ... praeteritum imperfectum 283.

13 Arist. SE c. 4 165b 39sqq.

22 laborans:laborat 283 a.c.; 28 aequiv.:significatio malum

habeant duo significare habemus auctorem Priscianum, [†] et ideo dicemus quod de alia aequivocatione voluit ponere exemplum.[†]

Dictum est de aequivocatione, modo dicendum est de amphibolia. Amphibolia est quando oratio plura habet significare ex diversa constructione sub eodem ordine prolationis, ut patet in hoc exemplo: *dico Socratem vincere Platonem* : hic enim diversi sensus possunt notari sub eodem ordine prolationis. Si enim 'vincere' construatur intransitive cum 'Socratem' et transitive cum 'Platonem', erit sensus talis: *dico Socratem vincere Platonem*, *id est dico quod Socrates vincit Platonem*; si vero 'vincere' construatur transitive cum 'Socratem' et intransitive cum 'Platonem', erit sensus talis: *dico Socratem vincere Platonem, id est dico quod Plato vincit Socratem*, et sic ex diverso modo construendi oratio habet diversa significare sub eodem ordine prolationis -"sub eodem ordine prolationis" dico ut manifesta sit differentia inter amphiboliam et compositionem et divisionem.

Modo ponamus illos paralogismos amphiboliae quos ponit Aristoteles.

Primus talis est: *omnis qui vult me accipere proeliantes vult quod proeliantes accipient me, sed ego volo accipere proeliantes, ergo volo quod proeliantes accipient me* -non sequitur propter diversum // modum construendi. Si enim 'accipere' construatur cum 'me' intransitive, et cum 'proeliantes' transitive, et sit sensus talis: *omnis qui vult me accipere proeliantes, id est qui vult ut ego accipi-*

1 Prisc. Inst. 11 c.7 n.25 (GL II.564^{2osqq.})

1 lacuna post Priscianum ? 2 ideo: *vel* ita 283

22 Arist. SE c.4 166a 6-7

25 // 146A

am proeliantes, sic est verum. Si autem 'accipere' construatur intransitive cum 'proeliantes' et cum 'me' transitive, et sit sensus *omnis qui vult me accipere proeliantes*, *id est qui vult ut proeliantes accipient me*,
 5 sic est falsum.

Secundus paralogismus talis est: *omne quod aliquid scit, illud scit, sed iste scit lignum, ergo lignum scit* -non sequitur propter diversum modum construendi. Si enim 'scit' construatur transitive cum 'illud', et 'illud' sit
 10 accusativi casus, et sit talis sensus: *omne quod aliquid scit, illud scit, id est scit illam rem*, sic verum est. Si vero 'scit' construatur cum 'illud' intransitive, et 'illud' sit nominativi casus, et sit sensus talis: *omne quod aliquid scit, illud scit, id est illud habet scientiam de aliqua re*, sic falsum est.
 15

Tertius paralogismus talis est: *omne quod videt aliquid, illud videt, sed iste videt lapidem, ergo lapis videt* -non sequitur propter diversum modum construendi. Si enim 'videt' construatur transitive cum 'illud' et 'illud'
 20 sit accusativi casus, et sit sensus talis: *omne quod videt aliquid, illud videt, id est illam rem*, sic verum est. Si 'videt' construatur intransitive cum 'illud' et 'illud'
 25 sit nominativi casus, et sit sensus talis: *omne quod videt aliquid, illud videt, id est illa res quae videtur*, *illa videt*, et 'videt' construatur figurative cum 'illud', sic est falsum.

Sequitur aliud exemplum amphiboliae, quod tale est:
quod dicis esse, hoc tu dicis esse, sed dicis lapidem es-

6-7 Arist. SE c.4 166a 7-8 (lignum=ξύλον, cf. Ps.-Alex. SE 2715-16); 6 aliquid:aliquis 283, fort. recte.

16 Arist. SE c.4 166a 9-10

28 Arist. SE c.4 166a 10-12

se, ergo *dicis lapis esse* -non sequitur propter diversum modum construendi. Si enim 'dicis' cum 'hoc' transitive construatur, et 'hoc' sit accusativi casus, et sit sensus *quod tu dicis esse*, *id est* *tu existens haec res dicis illam rem esse*, ita falsum est. Ita quidam exponunt, 5 sed alii aliter exponunt, qui ducunt per istum paralogismum ad soloecismum, ita scilicet: *quod dicis esse, hoc dicis esse, id est hanc rem dicis esse* -in hoc sensu verum est; *quod dicis esse, hoc dicis esse, id est haec res dicis esse* -falsum est sic, nec etiam ullus sensus est 10 hic, nec aliqua grammatica, et ita ducunt ad soloecismum.

Sequitur aliud exemplum, tale sc.: *contingitne lapi- dem dicere?* Sed *lapis est tacens*, ergo *contingit tacentem dicere* -non sequitur propter diversum modum construendi.

Si enim transitive construatur 'dicere' cum 'tacentem' 15 sensus talis est: *contingit tacentem dicere, id est rem quae tacet hoc vocabulo manifestare* -verum est. Si autem 'dicere' construatur cum 'tacentem' <in>transitive, et sit sensus *contingit tacentem dicere, id est rem quae tacet contingit aliquid dicere* -ita falsum est. 20

Opponitur ad hoc quod diximus, quod *amphibolia* est oratio quae habet plura significare ex diverso modo construendi, opponitur, dico, secundum expositionem ultimam istius exempli *quod dicis*, quia ibi sunt diversae constructiones et unus sensus tantum, et sic non est *am- phibolia* secundum supradictam descriptionem. Ad hoc quidam exponunt sic: "est *amphibolia*, id est oratio signifi- 25 cans diversos intellectus ex diverso modo construendi", sic est falsum; "est ibi *amphibolia*, id est *amphibologica fallacia*", ita verum est. Nos vero aliter exponimus, quod 30

melius est, dicimus enim quod amphiboliae plures sunt species: alia est quando oratio habet diversas significations ex diverso modo construendi, ut hic *possibile est Socratem vincere Platonem*; alia est quando oratio unum tantum habet significare et diversas constructiones habet, ut hic *quod dicas esse, hoc dicas esse*; alia est quando oratio habet diversas significations et unam constructionem tantum, ut hic *omne quod alicubi est, est; sed nox est alicubi, ergo nox est*: hic non est diversa constructio sed diversa significatio: *nox est, id est nox habet essentiam* -ita verum est; *nox est, id est nox est in nostro hemisphaerio* -ita falsum est. Et sic sumpsimus amphiboliam secundum suam speciem, et sic amphibologica est species amphiboliae, quia omnis amphibologica est amphibolia, sed non convertitur.

Diximus superius de amphibolia, modo dicendum est de compositione et divisione. De compositione vero et divisione Galenus sophista male intellexit, quia reputavit compositionem et divisionem pro una fallacia, ideo scilicet quia ubicumque est compositio, ibi et divisio, et e converso, et ita fuit deceptus. Porphyrius vero sequens minorem [†]Antitistem[†] melius intellexit dicens quod unus modus fallendi est per compositionem, alter per divisionem, et ideo alia est fallacia compositionis et divisionis, quia ubi fallit divisio, ibi est fallacia divisionis, ubi [†]est[†] compositio fallit, ibi est fallacia compositionis

12 sumpsimus : superius (fup, 9) 283

18 Galenus : gallienus 283; Galeni Libellus de captionibus 25-7 Gabler=583Kuehn, cf. Ps.-Alex. SE 142²⁹⁻³¹, hunc locum in appendice tracto (pp.108-109)

21 Porphyrius : porfi. 283; de Porphyrio commentatore vide sis quae pp.11-13,109 dicuntur.

22 Antitistem : αντίστημ^τ 283 (= Antisthenem ? -cf.p.12sq.)

26 est : vero scribendum esse puto.

nis, ut patet in hoc exemplo: *possibile est sedentem ambulare*. Si enim coniungitur 'sedentem' cum 'ambulare', ut sit sensus *possibile est sedentem ambulare*, *id est possibile est ut sedens ambulet*, tunc erit falsum, et erit ibi fallacia compositionis; si autem fiat divisio huius vocabuli 'ambulare' et huius vocabuli 'sedentem', ut sit sensus *possibile est sedentem ambulare*, *id est possibilitas ambulandi inest sedenti*, sic erit verum. Inde etiam sic possumus paralogizare: *possibile est sedentem ambulare*, *sed hac propositione 'sedens ambulat' dicitur sedentem ambulare*, *ergo possibile est quod hac propositione dicitur -hic fallit compositio*: prima enim conceditur per divisionem, adversarius vero procedit ac si concederetur per compositi-
nem; ideo est ibi fallacia compositionis.

Sed Alexander acutius intellexit; ille tamen non dis- 15
cordavit a Porphyrio, quod sicut Porphyrius voluit quod diversae essent fallaciae compositionis et divisionis, sic et ille, sed Porphyrius non notavit nisi unam compositio-
nem et divisionem, Alexander vero notavit geminam composi-
tionem et divisionem; verbi gratia : *possibile est seden- 20*
tem ambulare : si enim 'possibile' iungatur cum 'ambulare'
et 'sedentem' dividatur ab 'ambulare', ut sit sensus *possibilitas ambulandi inest sedenti*, sic verum est, et pot-
est ibi notari compositio huius vocabuli quod est 'possi-
ble' ad 'ambulare', et potest notari divisio huius voca- 25
buli 'sedere' et huius 'ambulare'; si autem 'possibile' di-
vidatur ab 'ambulare' et 'ambulare' iungatur cum 'sedere',
ut sit sensus *possibile est sedentem ambulare*, *id est pos-*

1 Arist. SE c.4 166a 23-24

15 cf. Ps.-Alex. SE 142²⁰⁻²⁸ & *appendicem nostrum*.

16 Porphyrio:porfirio 283 ; Porphyrius:por. 283

18 Porphyrius:por. 283

sibile est ut sedens ambulet dum sedet, falsum est. Potest etiam ibi notari divisio huius vocabuli 'possibile' et huius 'sedere'. Potest vero notari compositio huius vocabuli 'sedere' et huius 'ambulare'.

5 *Sicut fit paralogismus // per compositionem quia quandoque fallimur compositione, similiter fit paralogismus per divisionem quando fallimur divisione. Modo exequamur exempla divisionis quae ponit Aristoteles.*

10 *Est autem primum tale: quinque est duo et tria, sed duo et tria sunt paria et imparia, ergo quinque est paria et imparia. Hic est fallacia secundum divisionem: cum enim dicitur quinque est duo et tria, hic accipitur per compositionem, et sic est verum; quando autem assumitur et duo et tria sunt paria et imparia, hic accipitur per divisionem, quare non licet coniungere extrema.*

20 *Secundum exemplum tale est: omne quod est maius aliquo est tantundem illi et adhuc amplius, sed quod est tantundem alicui est aequale ei, igitur quod maius est aliquo est aequale illi -non sequitur, quia in prima propositione accipitur per compositionem, in assumptione vero per divisionem, et sic est fallacia secundum divisionem.*

25 *Ita intellexit hos paralogismos Porphyrius, sed aliter Alexander, ita scilicet: quinque sunt duo et tria, sed duo et tria sunt paria et imparia, ergo quinque est paria et imparia : primam propositionem accepit Alexander per divisionem, quam Porphyrius accepit per compositionem,*

5 // 146B

9 Arist. SE c.4 166a 33-34

16 Arist. SE c.4 166a 34-35

23 Porphyrius : porfi. 283; *doctrina Porphyriana in appendice tractatur. De doctrina Alexandri ibidem loquor, cf. Ps.-Alex. SE 31-32; 27 Porphyrius:por. 283.*

et est sensus *quinque est duo et tria*, *id est quinque dividitur per duo et tria*, et sic verum est; assumptionem vero et conclusionem accepit per compositionem, et sic falsum est, et est fallacia secundum divisionem. Porphyrius vero econverso intellexit. 5

Secundus paralogismus talis est: *octo dividitur in quinque et tria*; iterum *dividitur in sex et duo*; *sed quinque et tria et sex et duo sunt sexdecim*, ergo octo sunt *aequalia sexdecim* -non sequitur; Alexander enim accepit primam propositionem per divisionem, et vere est patens divisio, et assumptionem per compositionem, et inde infert sophista, et sic est fallacia secundum divisionem. Et dicit Alexander quod partes numquam sunt totum nisi potentia, neque totum partes. Paries enim et tectum et fundamentum non sunt domus nisi potentia, et est sensus ^{Tid} 15 est nil deest partibus de integritate totius, et sic partes non sunt totum nisi potentia, quia nihil est illud quod potest esse et non est.

Hucusque diximus de compositione et divisione. A modo dicendum est de accentu. Ut ait Aristoteles non est idoneum dialecticis facere paralogismos secundum accentum, nisi in scripturis et poematibus. Dicit enim Alexander super hunc locum quod apud graecos erant quaedam virgulae quae superponebantur dictionibus, quibus distinguebatur quo accentu dictiones deberent proferri. Quando autem de- 25 erant illae virgulae, ignorabatur quo accentu dictiones

4-5 Porphyrius : por. 283

8 sexdecim : xvi^{et} 283

13 cf. Ps.-Alex. SE 31²⁰-22 - *appendicem lege sis.*

16 deest : ȝē 283 : datum est *meliore non occurrente conicio*

20 Arist. SE c.4 166b 1-3

22 utrum Alexander hoc ipsemet dixerit an eius translator dubitari potest. Cf. *appendicem.*

proferrentur, et tunc faciebant paralogismos secundum accentum. Similiter et nos possumus facere paralogismos, ut si quis scribat et dicat alicui *verum est quod hac scriptura repreaesentatur, sed hac scriptura repreaesentatur quod bonum est iustos viros pendere, ergo bonum est quod iusti viri pendantur, vel iustos viros pendere -et hic est fallacia in scriptura secundum accentum.* Iterum potest fieri paralogismus ita: *nullum verbum secundae coniugationis est verbum tertiae, sed 'pendere' est verbum secundae coniugationis, ergo 'pendere' non est verbum tertiae coniugationis -et est fallacia secundum accentum.* Iterum potest fieri paralogismus sic, sc. *nullum nomen est oratio, sed 'res publica' est nomen, ergo 'res publica' non est oratio.* Et haec sunt dicta de accentu sufficienter.

15 Nota quod in dictione tria consistunt: forma sc. sive figura, id est terminatio ipsius dictionis, et ipsius vocis prolatio, id est modus pronuntiandi, sc. accentus, et significatio. Forma autem sive figura dictionis dicitur terminatio. Sicut enim aliquis per formam, id est per vultum, cognoscitur, sic et dictiones secundum terminationem inter se discernuntur, quae figura dictionis unus modus fallendi dicitur esse. Sed figura dictionis quandoque secundum terminationem vocis attenditur, quandoque secundum similitudinem accidentis -vel numeri vel alterius-, quandoque secundum similitudinem appellationis.

Secundum terminationem vocis attenditur quando aliquid propter similitudinem terminationis dictionum falso infertur, ut si dicatur *quod potest vidi est visibile, ergo quod potest probari est probabile.*

5 iustos viros pendere : ex Arist. SE c.21 177b 37-178al
trl. Boethii.

26-27 aliquid : propter add. & exp. 283

Et notandum quod figura dictionis dicitur singularis terminatio dictionis unius vel plurium: singularis terminatio unius dictionis, ut patet in hoc exemplo: *homo est species, sed Socrates est homo, ergo Socrates est species;* quia 'homo' coniungitur in eadem terminatione cum 'species' 5 et cum 'Socrates', inde puto quod extrema coniungantur; singularis terminatio plurium dictionum, ut hic: *nonne se-care et urere se habent similiter? sed secare est agere, ergo urere est agere,* quod est inconveniens quia est passio; quia video quod 'secare' et 'urere' habent se in 10 eadem terminatione, inde puto quod extrema coniungantur.

Secundum similitudinem accidentis attenditur quando proponitur res singularis aliqua et discreta numero, et assumitur res numquam discreta numero, sed quia vox qua significatur est similis voci qua proposita res significatur in accidente numeri, quia utraque est singularis numeri, 15 ideo paralogizamur secundum figuram dictionis in similitudine accidentis; verbi gratia: *nihil quod sit Parisius est Romae* -id est nulla res discreta numero- *sed homo est Parisius* -hic non assumitur res discreta numero, 20 tamen hoc nomen 'homo' singularis numeri est, quare falso infertur *ergo homo non est Romae.*

Secundum similitudinem appellationis attenditur quando proponitur aliqua res aliquo nomine illam appellante, et assumitur alio nomine eandem rem appellante, sed alia 25 ratione, ut cum dicitur *quicquid video hodie, vidi heri; sed heri vidi album* -hoc nomen 'quicquid' et hoc nomen 'album' eandem rem possunt significare, sed non eadem ra-

1,2,7 singularis : dubium mihi videtur utrum haec vox recte tradita sit cum potius similis expectem.

5-6 species ... Socrates : 1^oe. ... 283.

7 ex Arist. SE c.4 166b 16-17 trl.latina (non est in graeco).

18 hoc est sophisma quod oūtūs vocatur, de quo vide append.

tione, et ideo falso infertur ergo *hodie video album*.

Super hunc locum ita exponit Alexander in commento
 multa exempla ponendo: *masculinum est neutrum, femininum
 est neutrum, ergo masculinum est femininum*, item *Callias
 5 est masculinus, lapis masculinus, ergo Callias est lapis*,
 vel ita: *quale est neutrum, quantum est neutrum, ergo
 quale est quantum*. Isti non sunt paralogismi, nec etiam
 esse videntur. Dicamus ergo 'aut' quod translator fuit
 deceptus, aut graeca lingua sic exigit, latina vero non.

10 Ita dixit Alexander, sed multo melius dixit Porphy-
 ri, sic sc. quod figura dictionis consistit aut in muta-
 tione generum, aut in mutatione praedicamentorum, aut in
 simili terminatione plurium dictionum:

In mutatione generum ut hic: *homo est coloratus, sed
 15 haec res est homo, ergo haec res est coloratus, et sic*
 adversarius ducitur ad illam metam quae dicitur soloecis-
 mus; quia video quod 'homo' in eadem terminatione generum
 coniungitur cum 'coloratus' et cum 'haec res', inde puto
 quod extrema coniungantur. Similiter hic: *omne hinnibile
 20 est equus, sed omnis equa est hinnibile, ergo equa est e-
 quus*; quia video quod 'hinnibile' in eadem terminatione
 generum cum 'equus' et cum 'equa' coniungitur, inde puto
 quod extrema coniungantur.

Fallacia in figura dictionis est secundum mutationem
 25 praedicamentorum quando sc. proponitur quid, quale vero
 assumitur, vel quomodo, vel // aliquod aliorum praedica-

2 exempla Ps.-Alex. SE 36 invenies, ceterum vide append.
 5 masculinus ... masculinus : mas. ... mas. 283

10 hic locus in appendice tractatur (p.114).

10-11 Porphyrius : porfi. 283

20 hinnibile : Inibif (=hinnibilis) 283, eodem modo in
 Anon. Aurel. I p. 129B huius codicis peccatur.

26 // 147A

mentorum, sicut in praemisso exemplo *quicquid vidi heri, video hodie; sed heri vidi hominem album, ergo hodie video hominem album* -non sequitur: in propositione enim proponitur quid, in assumptione assumitur quale, et ideo non coniunguntur extrema. Item: *cuiuscumque est haec divisio 'animal aliud est rationale, aliud irrationalis' est ista 'animal aliud sanum, aliud aegrum'*, sed ista 'animal aliud rationale, aliud irrationalis' est generis in species, ergo alia -non sequitur, quia propono quid cum dico 'cuiuscumque est haec et illa', sed cum assumo 'sed haec est generis', assumo quomodo, unde non coniunguntur extrema. Item: *animal est genus, sed omnis homo est animal, ergo omnis homo est genus* -non sequitur, quia in prima propositione cum dico 'animal est genus' proponitur quomodo, quia esse genus est habere se aliquo modo; deinde cum assumo 'omnis homo animal' quid assumo, et ideo falsum. 10 15

Et nota quod non quotiens proponitur quid et assumitur quale vel quantum vel quomodo se[d] ingerit figura dictionis; sed quotiens proponitur quid et assumitur unum illorum ut inde falso inferatur, totiens figura dictio- 20 nis, et illa maxime quae secundum similitudinem appella- tio- nis attenditur.

Fallacia in figura dictionis secundum similem terminacionem dictionum plurium, ut hic: *vigere et urere simili- ter se habent, sed vigere significat qualitatem, ergo urere* -non sequitur propter fallaciam quae est figura dictionis in simili terminacione, et inde habemus aucto- rem Aristotelem quod omne verbum non significat actionem vel passionem, quia 'vigere' <significat qualitatem. > 25

24 *urere* : *erere* 283 a.c.

28 Arist. SE c.4 166a 16-18.

Est notandum quod fallaciarum quae sunt in dictione aliae sunt circa vocem, aliae secundum vocem. Circa vocem sunt accentus et figura dictionis. Accentus ideo est circa vocem quia non est de vocis substantia, sed est quasi accidens, quod enim vox accentuatur ita vel ita non est de vocis substantia, sed est quasi accidens. Item figura dictionis est terminatio dictionis, quod sc. terminatur sic vel sic nec etiam de vocis substantia est, et ideo accentus et figura dictionis sunt circa vocem, quia sunt accidentia voci. Secundum vocem sunt aequivocatio, amphibolia, compositio, divisio. Aequivocatio est secundum vocem quia pertinet ad inventionem; inventio vero est de vocis substantia. Item compositio et divisio, amphibolia ad inventionem pertinent, et sic haec quattuor sunt secundum vocem, et secundum substantiam vocis. Et nota quod *amphibolia* dicitur ex *amphi*, quod est 'circum', et *logos*, quod est 'locutio', inde *amphibolia* quasi 'circumlocutio', quia circa amphibologam orationem animus auditoris est ambiguus secundum quem sensum eam concedat.

Item sciendum est quod fallaciarum quae sunt secundum vocem aliae sunt secundum vocem simplicem res differentes continentem, aliae secundum vocem compositam res differentes continentem, aliae secundum vocem compositam res differentes non continentem. Secundum vocem simplicem res differentes continentem ut aequivocatio, verbi gratia hoc vocabulum *canis* continet illa tria, quae sunt res differentes. Secundum vocem compositam res differentes continentem ut amphibolia, in qua diversae constructiones

18qq. cf. Ps.-Alex. SE 20-21 & appendicem nostrum (p. 108)

7 sc. : autem malim

16&17 amphibolia : amphibologia expectandum erat.

possunt notari, ut hic: *aio te, Aeacida, Romanos vincere posse*. Secundum vocem compositam res differentes non continentem, ut compositio et divisio; alia enim est oratio composita et divisa, ut placet Aristoteli.

Videndum est quid dicit Boethius in commento super 5
Peri Hermeneias, ubi enumerat has sex fallacias tantum:
 aequivocationem, univocationem, diversam partem, diversum
 tempus, diversam relationem, diversum modum. Aristoteles
 vero in *Elenchis* enumerat tresdecim. Modo videndum est utrum Boethius enumeravit sufficienter et Aristoteles 10
 insufficienter, an Boethius insufficienter et Aristoteles
 sufficienter, an uterque sufficienter.

Ad hoc dicendum est quod uterque tractavit sufficienter quantum ad propositum suum. Boethius enim deserviens 15
 proposito suo illas sex enumeravit quae impediunt contradictionem. Exponebat autem locum illum ubi Aristoteles
 agebat de contradictione, ubi dicit "non autem aequivoce vel univoce vel quaecumque contra sophisticas importunitates determinanda sunt". Aristoteles vero, quia intendebat de sophisticis elenchis, enumeravit illas quae faciunt 20
 sophisticum elenchum, et ideo tresdecim posuit.

Unde videndum est utrum istae sex continentur sub tresdecim vel econverso. Ad quod dicendum quod illae sex continentur sub tredecim, nisi quod Aristoteles per se posuit aequivocationem, et tunc accepit aequivocationem 25
 aliter quam Boethius, ut accepit pro aequivocatione quae est in simplici dictione tantum, Boethius vero pro aequi-

1 *idem exemplum* Boeth. *Divis.* PL 64:878A

4 Arist. SE c.6 168a 26-28

5 Boeth. Int. ed.2^a II c.6 pp. 132-134 Meiser.

8 Arist. SE c.4 165b 26-27 & 166b 22-27

16 Arist. Int. c.6 17a 35-37

26 ut : à 283 (= ubi ?) : nam malim

vocatione quae est in simplici dictione et pro amphibolia. Aliae vero quinque continentur sub illa fallacia quae ab Aristotele vocatur ignorantia elenchi. Et nota quod sophisma puncti continetur sub compositione et divisione, ut

5 posui te servum entem liberum.

Nunc dicendum est de illa fallacia quae est secundum ignorantiam elenchi, quae fallacia est quando aliquid eorum quae conveniunt ad faciendum elenchum deest alicui orationi, cum tamen non videatur deesse, vel quando accipiatur pro elencho quod non est elenches. Hoc autem fit quando propter aliquid illorum quae impediunt contradictionem ignoratur contradictio: ignorata contradictione patet ignorari elenchum, quia elenches fit semper ad contradictionem, quod potest perpendi ex definitione elenchi data ab

10 Aristotele, haec scilicet: "elenches est contradictione unus et eiusdem, non nominis, sed rei et nominis, non synonymi sed eiusdem, ex his quae posita sunt necessario, non connumerato quod erat in principio, secundum idem et ad idem et similiter et eodem tempore."

20 Quidam dicunt quod haec descriptio est data de contradictione quae fit secundum affirmationem et negationem oppositam, sed alii dicunt quod descriptio est elenchi, et hi melius dicunt, quod satis patet ex descriptione elen-

3-4 de sophismate puncti cf. Roberti de Aucumpno Comm. in Arist. SE (MS Peterhouse 206:144rB, MS Mazarine 3489:8vB-9rA): Et notandum quod divisio et compositio est (sunt 3489) in potentia in oratione, mediante tamen intellectu et (om. 3489) dividente fit in actu, et mediante (e.m. om. 206) pronuntiatione pausationem faciendo inter dictiones manifestatur, et ideo ab antiquis dicebatur (quid add. 206) fallacia puncti. 5 ex Arist. SE c.4 166a36-37 trl. latina 6sqq cf. Arist. SE c.5 167a 31-35

11 illorum : aliorum 283 a.c.

15 Arist. SE c.5 167a 23-27; haec:hac malim.

20 cf. Glossas in Arist. SE ed. de Rijk LM 1.217²⁶

8 paginae sequentis genetivus : genitivum 283

chi, elenchus enim est "contradictio", id est syllogismus in quo contradictoria illius quam tenet adversarius concluditur. Et quia posset concludi contradictoria illius quam tenet adversarius, et non esset eiusdem vel eiusdem praedicati, ideo addit "unius et eiusdem", id est eiusdem et eiusdem praedicati; vel aliter: "unius et eiusdem" id est eiusdem praedicati, et "eiusdem" id est de eodem (genetivus apud graecos pro ablativo). Et quia totum hoc ibi posset esse, et tamen esset ibi aequivocatio, ut hic: *canis latrat*, *canis non latrat*, ideo addit "non nominis tantum sed rei et nominis". Et quia hoc totum posset esse, et tamen esset ibi univocatio, ut hic: *homo est species*, *homo non est species*, ideo addit "non synonymi sed eiusdem"; synonymum vocabulum est univocum, quod idem significat et multa diversa nuncupat; 'homo' enim hic idem significat: *homo est species*, *homo non est species*, sed diversa nuncupat, sc. hoc universale et quemlibet hominem; vel -secundum quosdam- multivocationem removet: *syn* enim 'simul', <*o*noma // 'nomen', inde *synonyma* id est 'mult [ivoc]a nomina', <*unde* "non synonymi" sed eiusdem" id est unius singularis nominis. Et quia posset concludi et non ex his quae posita sunt ex necessitate, ideo addit "ex his quae posita sunt necessario", et hic patet quod descriptio haec non est contradictionis, ibi enim non concluditur ex his quae posita sunt; ideo autem hoc addidit ut modus et figura servetur. Addit "non enumeratis quae sunt in principio", et per hoc removet perridiculos syllogismos ~~et~~ magis videtur[†] fallacia quae

← 13-14 synonymi: sinonimi 283 & sic deinceps. Item 1.19 sin scribitur; 19 // 147B ; 24 hic:hinc malim.

28 cf. Anon. Comm. in Arist. SE (MS Cambridge, St. John's D.12:81rA): "aliud quid": ridiculosae removentur orationes, ut 'est homo, ergo est homo'.

est petere quod est in principio; "secundum idem" apponit propter diversam partem, quam vitat, ut *oculus est albus*, *oculus non est albus*; "ad idem" apponit ad diversam relationem vitandam, quae talis est: *hoc lignum est duplum*
 5 *huic ligno, hoc lignum non est duplum huic ligno; similiter* "et eodem modo" apponit ad vitandum diversum modum, ut *hic: nullum ens fit, sed domus est ens, ergo domus non fit*; "eodem tempore" apponit ad vitandum diversum tempus, ut *hic: nullum clausum est apertum, sed manus mea est*
 10 *clausa, ergo non est aperta.*

Ex praedictis patet quid dicendum sit de illis fallaciis quas enumerat Boethius in commento super Peri Herme-
 neias, quae sunt aequivocatio, univocatio, diversa pars,
 diversus modus, diversa relatio, diversum tempus. Quidam
 15 dicunt quod istae fallaciae continentur sub istis quas e-
 numerat Aristoteles, alii dicunt quod eadem sunt cum il-
 lis, et utrique mentiuntur: Boethius enim deserviens pro-
 posito suo ponit has fallacias tantum quae impediunt con-
 tradictionem, et videndum est quomodo:

20 Aequivocatio hic impedit contradictionem: *omnis canis latrat, non omnis canis latrat*: 'canis' enim aequivocatur ad caeleste sidus et ad latrabile animal et ad aliud. Uni-
 vocatio impedit contradictionem, ut *hic: homo est species, homo non est species*: 'homo' enim hic diversa nuncupat,
 25 sed idem significat. Diversa pars impedit contradictionem ut *hic: oculus est albus, oculus non est albus*, quia propter diversam partem dicitur oculus albus et non. Di-
 versus modus impedit hic contradictionem: *ovum est ani- mal, ovum non est animal*: in prima dicitur esse animal
 30 potestate, in secunda actu. Diversa relatio hic impedit:

12 Boeth. Int. ed.2^a II c.6 pp.132-134 Meiser.

Socrates est id quod est Plato, Socrates non est id quod Plato, in prima enim propositione 'id' facit simplicem relationem, in secunda vero discretam. Diversum tempus hic impedit: *manus mea est clausa, manus mea non est clausa*: in prima propositione est nota illius quod est, in secunda illius quod non est. 5

Et nota quod illae continentur sub ignorantia elenchi, praeter aequivocationem. Boethius enim eam largius accepit quam Aristoteles. Aristoteles enim eam accepit pro aequivocatione quae est in simplici dictione tantum, Boethius 10 vero accepit et pro illa quae est in simplici dictione et pro amphibolia. De aequivocatione quae est in simplici dictione diximus quomodo impedit contradictionem. Nunc dicendum est de illa quae est in oratione quomodo impedit: *illud quod videt Socrates, illud videt; non omne quod videt Socrates, illud videt*: si 'illud' sit accusativus, verum est; si sit nominativus, falsum est. 15

Quaeritur utrum illae fallacie continentur sub ignorantia elenchi. Quidam dicunt quod continentur sub illa praedicatione, quia de illis praedicatur, sed hoc esse 20 absurdum videtur. Nos autem, quod melius est, aliter dicamus quod illae continentur sub illa, quia paralogismi qui fiunt per illas continentur sub ignorantia elenchi quotiens ex duabus praemissis propositionibus infertur tertia, ut hic: *omnis canis est latrabile animal, non omnis canis est latrabile animal, ergo quidam canis non est canis vel quoddam latrabile non est latrabile secundum diversas figuram*. Aequivocatio enim causa est quare primae duae propositiones recipientur, ignorantia elenchi quare tertia inferatur. Ignorantia elenchi operatur fallaciam, cuius

21 aliter: per compendium scriptum est in 283 quod alio fortasse modo solvendum est, at nescio quo.

non est proponi in aequivocis. Similiter potest fieri in univocatione, ut si dicam *homo est species*, *homo non est species*, ergo *homo non est homo aut species non est species* secundum diversas figuras. Univocatio est causa quare 5 duae recipientur, ignorantia elenchi quare tertia inferatur, cuius non est proponi in univocis. Similiter in ceteris.

Quaeritur autem quid dicatur de illis paralogismis qui fiunt secundum istas fallacias quotiens ex duabus praemissis 10 quasi contradictoriis inferatur tertia, ut hic: *omnis canis est latrabile animal, sed caeleste sidus est canis, ergo caeleste sidus est latrabile animal, vel sic: Socrates est homo, sed homo est species, ergo Socrates est species*. Isti paralogismi in aequivocatione large accepta 15 sunt pro univocatione, ergo istae fallacie continentur sub ignorantia elenchi secundum quosdam. Nos autem aliter, quod melius est, dicimus, ita scilicet: "elenchus est contradictio" id est concludens contradictoriam illius quam tenet adversarius, ergo paralogismus qui fit per aliquam 20 harum fallaciarum continentur sub ignorantia elenchi quotiens ex duabus praemissis propositionibus infertur illa quae videtur esse contradictoria illius quam tenet adversarius. Verbi gratia, ut curramus per omnes fallacias, et prius per aequivocationem quae fit in quaestione *Utrum omnis canis currat?* -*Non omnis canis currit.* -*Probo: omne latrabile currit, sed omnis canis est latrabile animal, ergo omnis canis currit* : hic infertur contradictoria illius quam tenet adversarius, et ita est sub ignorantia

10 contradictoriis : contrariis 283 a.c..

14 accepta : accepti 283

15 univocatione : omni aequivocatione 283

19 ergo : vel quo 283

25 probo : po 283 et sic deinceps.

elenchi. Similiter secundum univocationem iterum fit in
quaestione *Utrum homo est species?* -Ita. -Probo quod non
est: *nullum animal est species, sed homo est animal, ergo*
homo non est species, et hic continetur sub ignorantia
elenchi. Et similiter in diversa parte: *Utrum oculus est* 5
niger? -Ita. -Probo quod falsum est: *nullum album est nigrum, sed oculus est albus, ergo oculus non est niger* -
hic est secundum ignorantiam elenchi.

Quaeritur quae sit differentia inter paralogismum qui
fit secundum simpliciter et non simpliciter et illum qui 10
fit secundum ignorantiam elenchi. Quod *ut* melius pateat
ponamus exemplum fallaciae quae est secundum simpliciter
et non simpliciter: *nullum album est nigrum, sed Aethiops*
est albus dentibus, ergo Aethiops non est niger; aliud
exemplum secundum ignorantiam elenchi: nullum album est ni- 15
grum, // sed oculus est albus, ergo oculus non est niger.
In primo proponitur simpliciter⁶ et secundum quid, in se-
cundo vero proponitur secundum partem et concluditur se-
cundum partem.⁷

In diversa relatione fit paralogismus secundum igno- 20
rantiam elenchi ut hic: *Utrum Socrates est idem quod Pla-*
to? -Ita. *Sed Socrates est albus, crispus, musicus, So-*
phronisci filius; ergo Plato est albus, musicus, crispus,
Sophronisci filius. In diverso modo fit paralogismus *<***>*
Iterum paralogizatur in diverso tempore hic: *nullum clau-* 25
sum est apertum, sed manus mea est clausa, ergo manus mea
non est aperta.

6 niger : albus 283

13 exemplum ex Arist. SE c.5 167a 11-13

16 // 148A

17 primo : prima propositione 283 a.c.

Quaeritur iterum sub qua fallacia continentur paralogismi quando ex duabus propositionibus infertur contradictria illius quam tenet adversarius, nec tamen sequitur conclusio ex praemissis propter aequivocationem vel univocationem vel aliquod aliorum, ut hic: *omnis canis currit, sed caeleste sidus est canis, ergo currit; aequivocatio enim est principalis causa huius paralogismi; vel ita: Utrum Socrates est species? -Non. -Probo: homo est species, sed Socrates est homo, ergo est species.* Istae 10 vero et similes istis sunt sub aequivocatione large accepta pro univocatione, ergo quotiens fit paralogismus secundum aliquam istarum fallaciarum, continentur sub aequivocatione large accepta.

Et notandum quod sub ignorantia elenchi secundum quosdam continentur illa sex genera fallaciarum quae ponit Boethius in commento super Peri Hermeneias contra sophisticas importunitates, id est aequivocatio, univocatio, diversa pars, diversus modus, diversa relatio, diversum tempus; et non tantum haec genera fallaciarum sub ignorantia elenchi continentur, sed etiam omnia genera fallaciarum ad hanc tamquam ad unum genus reduci possunt.

Sed quaeritur, cum univocatio sub ignorantia elenchi contineatur, et aequivocatio similiter, quae in significacione dictionis attenduntur, quare ignorantia elenchi ponatur extra dictionem et non in dictione. Ad quod dico quod ideo quia maior pars fallaciarum quae sub ignorantia elenchi continentur extra dictionem dicuntur, ideo ignorantia elenchi extra dictionem ponitur.

< *** >

16 Boeth. Int. ed. 2^a II c. 6 pp. 132-134 Meiser

29 Cum inferius petitio principii "quartus modus fallendi" (sc. extra dictionem) vocetur, puto hic capitula de fallaciis accidentis et secundum quid & simpliciter fuisse →

Quartus modus fallendi dicitur quotiens petitur quod erat in principio. Circa quem haec sunt consideranda, sc. quid sit petere quod est in principio, et quot modis fiat, et utrum omnes isti modi fallaciam operentur.

Petere igitur quod est in principio est quando illud 5 quod est in quaestione petitur concedi ad syllogizandum, quamvis sub aliis verbis. Principium enim quaestione ap-pellamus. Verbi gratia, sit in quaestione *utrum hoc instru-mentum sit gladius*, et postea quaeratur *utrum hoc instru-mentum sit mucro* -ergo *hoc instrumentum est gladius*, quia 10 idem est esse mucronem et gladium.

Sunt autem quinque modi petendi id quod est in prin-cipio, quorum primus est per multivocationem, ut supra dictum est; vel (secundum alios) primus modus est quotiens aliquid proponitur in quaestione sub aliquo nomine tam- 15 quam dubium, et postea illud idem quaeritur sub alio no-mine vel ponitur in propositione vel assumptione syllogis-mi tamquam certum, ut si dicatur *Putas anima est immor-talis*? et postea quaeratur *utrum anima sit incorruptibilis*, vel facta prima quaestione sic syllogizetur: *anima est 20 incorruptibilis, sed quicquid est incorruptibile est im-mortale, ergo anima est immortalis*.

Secundus modus est quando id quod est in quaestione particulariter postea quaeritur universaliter, vel poni-tur in propositione vel assumptione syllogismi; ut sit 25 possum in quaestione *utrum quidam homo est albus*, et post-ea quaeratur *utrum omnis homo est albus* : **idem quaeritur**

← quae fallacie sc. secundus et tertius modus essent cum primus esset fallacia ignorantiae elenchi.

12 Arist. Top. 8 c.13 162b 34 - 163a13

13 cf. Alex. Top. 577¹⁸, *de quo fusius in appendice* (p.116).

20 cf. Ps.-Alex. SE 4435-45⁹ & 478-18, cf. *appendicem*.

22 ergo : sed (?) 283 a.c.

23 quod : id c add. & exp. 283

quia omnem hominem esse album est quendam hominem esse album; vel sic syllogizetur: *omnis homo est albus, ergo quidam homo est albus* facta prima quaestione.

Tertius modus est quando illud quod est in quaestione totaliter postea quaeritur particulariter, ut sit in quaestione *utrum haec domus sit*, et postea *utrum hoc sit paries et tectum et fundamentum*: idem petitur; vel quando aliquid proponitur universaliter et postea illud idem quaeritur coniunctim per partes, ut si dicatur *Putas omne animal est corpus?* et postea quaeratur *Putas omne animal rationale et omne animal irrational est corpus?*

Quartus modus est quando id, quod in quaestione est coniunctim, postea quaeritur divisim, ut sit in quaestione *utrum medicina sit scientia sani et aegri*, et postea quaeratur *utrum medicina sit scientia sani et utrum sit scientia aegri* -ergo *medicina est scientia sani et aegri*.

Quintus modus est quando aliquid proponitur in quaestione tamquam dubium, et postea id in quo intellegitur quaeritur, ut si dicatur *Putas quod Socrates sit pater?* et postea quaeratur *Putas quod Socrates sit habens filium?* -in habere enim filium pater intellegitur.

Hos quinque modos ponit Aristoteles in Topicis suis. Quaeritur an omnes isti fallaciam operentur, quia si operantur fallaciam, perire videtur locus a definitione et nominis interpretatione et a subalternis, et etiam locus a toto et ab enumeratione partium.

Quidam dicunt quod non omnes isti modi fallaciam operantur, sed sunt contra Aristotelem qui dicit in primo

13 exemplum ex Arist. Top. 8 c.13 163a 9-10

22 Arist. Top. 8 c.13 162b34 - 163a13

28 locum non inveni.

Elenchorum: "quotiens incurrrunt aliqui istorum modorum decipimur per illam fallaciam".

Alii 'vero' dicunt quod quotiens aliquid petitur quod est in principio, fallacia est, nec tamen perit locus a toto nec alii, quia quotiens aliquis syllogizat a toto vel ab aliis locis non est praemittenda quaestio, sed sine problemate est syllogizandum.

Alii dicunt quod quando tota vis circa rem versatur et non circa diversitatem vocabulorum, totiens operatur fallacia ista, quae est petendi quod est in principio, vitium; quando autem vis quaestio versatur circa diversitatem vocabulorum, totiens non operatur vitium ista fallacia. Verbi gratia quaeratur utrum sit studendum philosophiae - utrum sit studendum amori sapientiae. Si vis huius quaestio versatur circa rem, tunc haec fallacia vitium operatur, si autem vis quaestio versetur circa diversitatem vocabulorum, non operatur vitium; similiter de loco a definitione. De his ita dicunt, sed de loco a subalternis non habent quid proferant, quia ibi non est diversitas vocabulorum.

Ad quod dicendum est quod sicut diversae sunt disciplinae, sc. dialectica, demonstrativa, ita sunt diversae proprietates disputandi circa eas. Demonstrativa enim utitur per se notis, et necessariis argumentis, dialectica vero probabilibus tantum; pauciora enim sunt necessaria quam probabilia, probabilia enim sunt multa; ideo pauciora operantur fallaciam in demonstrativa. Unde Aristoteles in Prioribus Analyticis, ubi agit de demonstrativa, ponit tantum illam fallaciam quae est petere id quod est in principio per multivocationem, ubi est identitas in vocabulis, quia unum notius non est altero (non est enim notius *muero* quam *gladius*, nec *econverso*) itaque iste modus operatur fallaciam

secundum multivocationem tantum. In dialectica autem,
 quia plura sunt probabilia quam necessaria, omnes isti
 modi fallaciam operantur. Ad hoc dicendum quod dialecti-
 cus non debet probare propositum per propinquiora, immo
 5 per remotiora, ne videatur petere id quod est in princi-
 pio, quod docet Aristoteles in octavo Topicorum, sc. quod
 dialecticus debet recedere a proposito ad remotiora et
 postea descendere ad propositum per propinquiora. Verbi
 gratia sit in quaestione *utrum sani et aegri sit eadem*
 10 *disciplina - utrum contrariorum sit eadem disciplina: i-*
dem petitur. Sit in quaestione utrum oppositorum sit ea-
dem disciplina - sed omnia opposita sunt contraria, ergo
contrariorum est eadem disciplina, sed sanum et aegrum
sunt contraria, ergo sani et aegri est eadem disciplina.
 15 Et sic non perit locus a definitione nec a nominis inter-
 pretatione nec aliis locus. Iterum notandum est quod ar-
 gumentatio in qua se ingerit haec fallacia non est vitio-
 sa quando bene conclusio sequitur ex praemissis, sed quia
 vitiose acceditur ad conclusionem.
 20 Modo dicamus de illa fallacia quae est secundum con-
 sequens, quae fit quando aliquid praedicatur de aliquo
 vel subicitur alicui, et putamus converti. Fallimur autem
 secundum hanc tribus modis: secundum visum, secundum sig-
 na rhetorum, syllogistice:
 25 Secundum visum, ut quemadmodum videmus quod *rubeum*
sequitur ad mel, putamus converti consequiam, quia
quicquid est rubeum est mel, unde putamus fel rubeum (dum
liquefactum est) esse mel. Similiter quia cum pluit terra

6 Arist. Top. 8 c.1 155b 30-34

20sqq. cf. Arist. SE c.5 167 b 1-20. *Primus modus* 167 b 4-8
describitur, secundus 167 b 8-12, *tertius* 167 b 12-18
Exemplis utitur noster eisdem quibus Aristoteles.

madida est putamus converti quod si terra madida est
quod pluit.

Secundum signa rhetorum, ut quemadmodum comere comitatur adulterum putamus quod quisquis comit se adulter sit, ita omnis adulter *comptus* est, ergo omnis *comptus adulter* est, vel quia errabundus comitatur in nocte adulterum putamus converti quod quisquis errat in nocte sit adulter. 5

Syllogistice decipimur sicut patet in hoc exemplo quod ponit Aristoteles de ratione Melissi, qui voluit probare quod mundus esset infinitus, et hoc probabat per hoc quod est per se notum apud ipsos: *nihil fit ex nihilo*, sed *nihil praecessit mundum*, ergo mundus non est factus; si non est factus, non habuit principium; ergo si habuit principium, et est factus; (a destructione consequentis:) sed probatum est quod non est factus, ergo est infinitus; et sic probabat putans converti consequentiam quae non convertitur. 10 15

Et notate quod haec fallacia non dicitur [tantum] secundum consequens quia fit tantum in hypotheticis propositionibus, sed etiam in categoricis. In categoricis fit 20 haec fallacia quando aliquid praedicatur de aliquo et putamus quod eodem modo subiectum praedicatur de praedicato. Et haec de hac fallacia sufficient. Nunc dicendum est de illa quae est non causam ut causam sumere.

Fallacia quae est secundum non causam ut causam pone- 25 re est cum aliquid proponitur inter necessarias propositi-

7 errat : erat 283 a.c.; 9 Arist. SE c.5 167b13sqq.

9 Melissi : millesii 283

9 probare : probare (?!?) 283 a.c. : pu (?) 283 *prima correctione* : probare 283 *secunda correctione*

11 ipsos : philosophos malim

15 infinitus : infinitus vel insitus add. & del. 283
25sqq. cf. Arist. SE c.5 167b 21-36

ones ad efficaciam conclusionis, cum tamen nil ibi operetur; et hoc fit in syllogismis superfluis, ut si dicatur *omne animal est substantia, sed omnis homo est animal et Sol est in Ariete, ergo omnis homo est substantia.* In illis autem syllogismis ubi est haec fallacia aliquando recte syllogizatur, non tamen ad propositum syllogizatur, ut si dicatur *omnis homo est animal, et omnis Aethiops est homo, ergo omne risibile est animal.* Et nota quod haec fallacia maxime fit in syllogismis ad impossibile, verbi 10 gratia, ut ponamus exemplum positum ab Aristotele: quidam volunt probare quod anima et vita non sint idem, sic sc.: *corruptio est contraria generationi, sed mors est corruptio et ei non est contrarium nisi vita, ergo vita est generatio, ergo vivere est generari; sed hoc est impossibile, ergo impossibile est quod anima et vita sint idem :* prima propositio non est causa conclusionis, sed haec 'mors est corruptio'. †Non ideo dictum est quod haec fallacia sit in illis, sed quia illi paralogismi sunt quae-dam praeparationes ad alium paralogismum.†

20 Postquam diximus de hac fallacia dicamus de illa quae est plures interrogationes unam facere, quae est huius-
<modi> quando plura interrogantur quasi unum et ad interrogata unum respondeatur, ut hic: *Utrum est terra mare an caelum? non debet respondi Ita vel Non quia multiplex est interrogatio et multiplex responsio: multiplici enim quaestioni multiplex est reddenda responsio, quia 'et' si in veris terminis non fallemur, fallemur tamen in falsis, quare Aristoteles semper iubet esse dividendum. Praemis-*

10 Arist. SE c.5 167b27sqq.; 19 praeparationes: ^{actiones} 283
20sqq. cf. Arist. SE c.5 167b38-168a17

21 unam : ponere add. & del. 283

23 utrum: tantum add. & exp. 283; exemplum ex Arist. SE c.5 168a 2-3; 28 Arist. SE c. 30 181a 36-37

sae autem quaestioni sic est respondendum: *Nec terra est mare nec caelum est mare.*

Quaeritur quare Aristoteles posuit hanc fallaciam per se, cum in aequivocatione plura quaeraⁿtur. Ad quod dicendum quod in aequivocatione plura quaeruntur sub uno praedicato vel sub uno subiecto, in hac autem fallacia plura sunt subiecta vel plura praedicata vel multa praedicata et plura subiecta. 5

De hac autem fallacia habuit Alexander exemplum a Georgia Leontino, qui quaesivit a Socrate *Putasne rhetores* 10 [quae] faciunt *<omnia quae deliberant>* et eis videntur // bene placita? Ille enim deceptus fuit *<non>* putans aliquam distantiam esse inter interrogationem deliberationis et bene placiti. Socrates animadvertisens multiplicem interrogationem eius multipliciter respondit dicens *Nec deliberant* 15 *quae faciunt nec videntur eis bene placita.*

Et sciendum quod haec fallacia in quibusdam exemplis est aperta, ut in praemissis, in quibusdam vero occulta, ut in his: *Putas* ne hic et hic est homo et non homines ? Sed ego percussi hunc et hunc, ergo percussi hominem et 20 non homines. Multiplex est interrogatio, quare multiplex debet esse responsio, ut *tei hic et hic est homo* : De hac fallacia dicit Aristoteles in *Peri Hermeneias* quod multiplici interrogationi multiplex debet esse responsio, sive sit vera sive falsa, et econverso. 25

<***>

5 plura : a add. & exp. 283

9 cf. Ps.-Alex. SE 536-13, Ammon. Int. 20115-19, exemplum originem dicit e Platonis Gorgia 466b-e. Vide appendicem.

10 Leontino : leantino 283

11 // 149A

16 nec : et malim propter Pl.Grg. 466c-e

23 Arist. Int. c. 11 2ob

III. APPENDIX

III.1 Boethius on the Posterior Analytics.

I tend to believe that Boethius wrote a commentary on the APo. and that it survived till the middle of the 13th c. or later. But, admittedly, the evidence for it is not very firm. It is this:

1) A marginal note on Arist. APo 1 c.12 77b27 written around 1300 in MS clm 14246:8r which I discussed in *Cahiers 9: 68-69, 1973*: Boethius in commento primi libri Posteriorum facit quod haec sit maior, et format sic paralogismum: "Sapientes addiscunt, addiscentes nesciunt, sapientes ergo nesciunt"; 'addiscere' enim, inquit Boethius, aequivocum est, et in ipso enim scire et in ipso doceri dicitur. (Some minor discrepancies between the text as given in *Cahiers 9* and here are due to the fact that in the meantime I have been able to examine the MS itself in Munich). This looks like a straightforward translation of Philop. APo. 154.23-25 οὗτος οἱ σοφοὶ μανθάνουσιν, οἱ μανθάνοντες δύνασιν, οἱ σοφοὶ δύνασιν. τὸ γάρ μανθάνειν δύνανται καὶ ἐπὶ τοῦ συνιέναι καὶ ἐπὶ τοῦ διεδάσκεσθαι λέγεται. Notice that ἐπὶ τοῦ + infinitive is rendered 'in ipso + infinitive'. This manner of translation is occasionally met with in Iacobus Veneticus' translation of Arist. APo. (see the index in A.L. IV.1-4 p. 402B).

2) Albertus Magnus APo. I.I.III p.518A Jammy (ad APo. 1 c.1 71alsqq): propter quod Boët. assimilat intellectum accipientem notitiam ignoti homini qui universalia retinet et singula vel singularia perdit: quia lumen principiorum primorum in ipso est, et sine hoc lumine non est receptibilis scientiae. Conclusiones autem vocat sicut singularia, quorum notitiam non habet nisi per nota apud se et praecognita accipiat eam. Et hoc quidem Theophrastus sic probavit dicens quod

3) id. APo. I.II.XIII pp. 543A-544A Jammy (ad APo. 1 c.5 74a8sqq): Tamen Boëtii translatio habet quam singularia, quam Boët. exponit in commento ... Boëtius autem exponit hanc literam: nihil sit accipere a superiori, hoc est, de superiori quod est universale ens, quod sui natura est extra singulare: quoniam omne universale de sui natura est extra singulare intellectu: & sic hoc quod dico, extra singulare, est determinatio determinans universale superius ens super singulare: & quando nihil illius universalis est accipere extra singularia, in quibus est. Et dat exemplum Boëtius in universalis quod non nomine uno designatur, sed per certam locutionem designatur sub disiunctione duorum, sicut est universale hoc, linea recta cadens super lineam rectam, facit duos angulos rectos vel aequales duobus rectis: de hoc enim universalis ... multæ probantur passiones in primo Euclidis: & non invenitur hoc uni-

versale aliquid habens extra sua particularia sub disiunctio-
ne accepta: non enim invenitur in altero eorum secundum quod
substat illi passioni quæ demonstratur de ipso. ... Hæc est
enim prima causa erroris et primus error. Aut secundo modo
erroris, si quidem universalis aliquid invenitur extra parti-
culare unum, eo quod multa habet actu vel potentia particula-
ria in quibus est et de quibus prædicatur: sed hoc commune
(de quo probanda est passio) indenominatum est uno communi et
univoco nomine, secundum quod ipsum universale est in rebus
specie differentibus: & si habeat unum nomen, illud erit ae-
quivocum vel analogum in illis Sicut hoc ipsum ens est
in genere et specie differentibus, & est unum per analogiam
in illis. Et hoc modo quo unum est in se extra illa in quibus
est, accidit ei aliqua passio quæ propter hoc putatur esse
inferioris: quia non secundum illam rationem quæ inest illi,
invenitur in alio, & putatur demonstrata esse de universalis
secundum ipsum, quando demonstrata est de particulari ...
Iste igitur est secundus error, & secunda causa erroris se-
cundum Boëtium et Alpharabium. ... Exempla autem horum erro-
rum super singula specialiter ponemus. Et primo ponemus exem-
plum tertii erroris: et ibi cavendum est: quia litera illa
a multis male legitur. Est autem sic legenda & intelligenda
secundum Boëtium. Si igitur aliquis deceptus tertio errore
demonstrabit, quod rectæ lineæ in infinitum protractæ æque
distantes sive parallelæ non intercidant, hoc est non concur-
rant: videbitur quidem huius subiecti, quod est rectas esse
lineas, propter hoc quod passio inest quibusdam rectis lineis
et angulis: non autem inest hoc rectis ut rectæ sunt: nisi
quidem insit eis: quoniam anguli intercedentes sic recti sint,
prout (supple) sunt causa passionis istius quod est non con-
currere: & hoc non est nisi quod si duæ lineæ rectæ æquidi-
stantes & in continuum protractæ fuerint, inter quas ab una
super alia linea perpendiculariter protracta, facit super u-
traque linearum ex una et alia parte superius et inferius du-
os angulos rectos, illæ nunquam concurrent. Unde nisi ita po-
natur subiectum, ut sic rectæ sint æquidistantes protractæ,
quod linea perpendiculariter tendens intercidens, & super su-
periorem faciat duos angulos rectos, & similiter super infe-
riorem faciat duos angulos rectos, non erit subiectum causa
illius passionis: & sic probatur hæc passio de parallelis in
primo Euclidis. Et hæc est vera expositio istius exempli quod
putatur esse de rectis ut de subiecto: quia ignoratur quid
parallelæ addunt supra rectas lineas. The closest Greek par-
allel is Philop. APo. 73sqq, but it is not to any impressive
degree like Albertus.

Thus 1) may really be a fragment of Iacobus' translation
of "Alexander" (see below), while 2) and 3) remain a problem.

It deserves notice that the translation "quam singularia" which Albertus attributes to Boethius (frgm. 3 above) is in fact (also) Iacobus', and that he elsewhere confuses Iacobus and Iohannes, the translator of the APo. (Minio-Paluello A.L. IV.1-4 p.XIV). Hence he is no completely reliable informant. Furthermore, no critical edition of his expositions of the Organon exists. We cannot be sure that 'Boethius' would not disappear if it did. I have used Jammy's 1651 edition because I had not accesss to Borgnet's from the 1890-s, but discrepancies between them are uncommon.

III.2 Porphyry on the Posterior Analytics

A commentary by Porphyry is referred to twice by Albertus Magnus in his exposition of the APo.:

1) I.I.IV, p.521A Jammy (ad APo. 1 c.1 71all): Dictum autem Porphyrii in commento est quod in demonstratione tria sunt, sc. id quod est causa consequentiæ, et hoc est principium: et passio quæ probatur inesse subiecto, et subiectum cui per se et non per alterum inest passio. De principio igitur oportet supponi et praesciri quia est, et quia verum est, quia esse et esse verum convertuntur: quia nisi hoc praesciat, nulla erit consequentia demonstrationis, cum principium per hoc quod est, et per hoc quod de necessitate est verum, sit causa consequentiæ. De passione autem præscitur quid est: quia per suum quid est, hoc est, per diffinitionem, multoties probatur inesse subiecto. De subiecto autem et quid est et quia est: quia per quid est, quod est eius dif-/521B/ finitio, scitur esse subiectum per se passionis: eo quod passio manat de substantialibus subiecti: nec potest sciri, quod proprium subiectum sit passionis, nisi per quidditatem essentialium subiecti. Oportet etiam præcognoscere quia est: aliter passiōni non substaret. Et quia subiectum sic duplicitate se habet ad passionem, ut causa scilicet, et subiectum: ideo de ipso inquantum est causa, oportet præcognoscere quid est: et de eodem inquantum immediate substat passioni, oportet præcognoscere quia est. Et iste proculdubio est intellectus Arist.

2) I.II.XI, p. 541A Jammy (ad APo. 1 c.4): Scias autem quod Alpharabius super locum istum in commento aliquantulum sequens Porphyrium et Alexandrum aliter dicit: dicit enim quod trés sunt modi dicendi per se subiectum de prædicato, & prædicatum de subiecto: & ponit primum modum qui potissimum est, quando in natura principi & principiantis est ut sit in natura principiati: et iterum cum hoc in natura subiecti est ut prædicatum sit in eo, sicut est in natura principiati per essentiam ut principians ipsum sit in ipso, sicut in natura animalis est, quod sit in homine, & in natura hominis est ut animal sit in ipso: quia natura animalis ad actum determina-

tur in homine, & natura hominis inchoatur in animali et perficitur in rationali: et quia hic modus est et in natura subiecti et prædicati, ideo est primus et potissimus. Secundus autem modus est, quando in natura et in diffinitione prædicati quidem est ut dicatur de subiecto, et non est in natura subiecti ut prædicatum dicatur de eo, sicut se habent adinvicem corpus et coloratum. In natura enim colorati est ut dicatur de corpore terminato, quia non est nisi in corpore determinato: sed non est in natura vel ratione corporis ut substet colorato, quia potest esse secundum definitionem et non substare colorato: et hoc modo se habent risibile et homo, et generaliter loquendo passio et subiectum. Tertius autem modus est ut sit quidem in natura subiecti ut prædicatum de eo dicatur, & non in natura prædicati et ratione ut ipsa sit in tali subiecto, sicut mors et decollatio se habent adinvicem. In natura enim decollationis est ut sit in ea mors: sed in natura mortis non est ut sit in decollatione, potest enim mors esse sine decollatione. Et hæc sunt verba Alpharabii sine additione et diminutione et sine expositione.

2) would suggest an Arabic source for both 1) and 2). As I have not investigated further into the matter and as the question of Albertus' sources and the way he quotes them is a very intricate one, I prefer to suspend judgment on the reliability of his testimony. At any rate neither 1) nor 2) can be identified with passages in Philoponus or Themistius.

III.3 Philoponus on the Post. Analytics quoted by Albertus.

Albertus Magnus APo. I.IV.XV, p.588B Jammy (ad APo. 1 c.23 84b26sqq) : Immediatae enim propositiones ad quas reducuntur mediatæ propositiones, vera elementa sunt, aut omnes, aut maxime universales & primæ: inter universales enim quædam sunt magis universales quam aliæ, et istæ maxime sunt elementa secundum hanc elementi rationem quam dat Aristot. in tertio de cælo, quod elementum est, quod non resolvitur secundum formam ad formam aliam : et hanc dicit Aristot. intentionem Ioannes Grammaticus in suo commento.

The source is probably Arabic. It is not quite easy to reconcile this testimony with the relevant passage in Philop. APo. 266f.

III.4 Alexander on the Post. Analytics quoted by Albertus

1) Albertus Magnus APo. I.II.IV, p. 53oB Jammy (ad APo. 1 c.2 72a): Positionis autem sunt duæ differentiæ: una enim quæ quamlibet partem sive affirmativam sive negativam accipit enuntiationis (dico autem esse in affirmativa vel non esse in negativa) vocatur suppositio, quando est immediata, de qua dicit Alexander et Themistius quod utitur ea demonstrator ut

probata et demonstrata, quamvis sit mediata, sicut patet de suppositionibus Euclidis in primo geometriæ.

2) id. APo. I.II.XI p. 541A Jammy (ad APo 1 c.4). *Vide supra pp. 87-88.*

3) id. APo. I.II.XVII p. 551A Jammy (ad APo. 1 c.8 75b21 sqq.): ... concluditur quod corruptibilem quæ sunt singula-ria non est demonstratio: sed sicut dicit Alphara. in commen-to, alia ratiocinatio est de talibus ex causis materialibus, quæ non est demonstratio, quamvis in hoc demonstrationi in a-liquo sit similis, & in hoc quod concludit. Neque de talibus, singularibus scilicet & corruptilibus est scientia, quæ sim-pliciter scientia est, secundum quod scire in antehabitis dif-finitum est. Sed sic est de eis sicut secundum accidens. Et exponens Alphara. dicit. Sic est de eis scientia sicut sunt: sunt autem per casum et fortunam quæ sunt causæ per accidens: sic ergo scientia est de ipsis: et hæc non est scientia per se, sed habet aliquod accidens ad scientiæ acceptiōnem, sci-liset per materialem diffinitionem per quam per accidens sci-tur quod scitur. Quamvis autem hæc expositio sit Alpharabii & etiam Themistii et Alexandri: tamen forte melius dicitur ...

1) probably does not refer to a comm. on the APo. at all. Cf. Albertus APo. I.II.VI p.533A Jammy: Dicit enim Alexander in commento super librum de sensu et sensato, quod determina-tis et probatis deinceps pro suppositione utimur. Apparently Alex.Sens. 4.20-23 is meant: ὑποθέσεις δὲ λέγουσι καὶ ἀ ἔχοντα ἀπόδειξιν χωρὶς τῆς οἰκείας ἀπόδειξεως λαμβάνουσι τε καὶ ὑποτίθενται, ὡς δείξοντες αὐτὰ ὕστερον, χρησόμενοι δὲ αὐτοῖς νῦν πρὸς ἀλλὰ ὡς ἀρχαῖς, though Alex.Sens. 1.c. does not men-tion Euclid; cf. Alex.Top.17.26, Philop.APo. 34-36.

2) & 3) must, I presume, have an Arabic source. They do not derive from Philop. APo.

III.5 Fragments of "Alexander's" comm. APo.

Towards the middle of the 13th c. Richardus de Furnivalle's library at Amiens contained Alexandri Affrodisii liber com-mentariorum in sophysticos elenchos Aristotelis, in uno volu-mine cuius signum est littera C. Eiusdem liber commentario-rum in posteriores analecticos eiusdem Aristotelis, in uno volumine cuius signum est C. (Delisle 1874 p.525B).

A little later MS Paris B.N. lat. 16080, the property of Godefridus de Fontibus, was provided with a couple of scholia on APo. purporting to be from Alexander. They have been edit-ed by Minio-Paluello (Opuscula 26 pp.445-446).

AA-I, AA-II and some other sources yield more fragments. They will all be edited below.

Iacobus Veneticus is said to have translated a commentary on the APo. (vide supra p.9). There can hardly be any doubt

has!
inde nld
over 3.

that it was "Alexander".

Almost all the fragments can be demonstrated to be faithful translations of Philop. APO. I do not think that Philoponus was addicted to the vice of originality, but the Latin renders his words so faithfully that he rather than his source (who could be the real Alexander of Aphrodisias) must be the author translated. Minor deviations are easily accounted for if we consider the way Byzantine scholars 'edited' old texts inserting new materials at will. Hence "Alexander" is probably a false name. The confusion may have been caused by a Greek manuscript title like 'Ιωάννου τοῦ Ἀλεξανδρέως σχολικαὶ ἀποσημειώσεις. If the first words had become effaced it would be natural to emend 'Ἀλεξανδρέως into 'Ἀλεξάνδρου. But several other explanations are equally possible.

As we can compare the Greek and the Latin wording it becomes possible to test if Iacobus is likely to have been the translator. The following table of translators' habits is based upon the fragments 1-14 (less 4,7,11) edited below and the information provided by Minio-Paluello Opuscula 12 pp.211-213 + the indices in A.L. I,II,III,IV,V,XXV. The words that I have investigated are these: 1. ἀνατρέω, 2. ἀπάτη, 3. δεύκεννυμι, 4. δύναμις, 5. εἴμι, 6. ἐπιστημονικός, 7. ἔ, 8. θεωρέα, 9. καμπύλος, 10. κανών, 11. ὁμολογούμενος, 12. ὅτι, 13. ὑπολαμβάνω.

"Alex."	Boethius	Iacobus	Anonymous APr. & Top.	Iohannes APO.
1 destruo	interimo/ tollo/ aufero	destruo/ removeo	destruo/ (aufero)	aufero
2 deceptio	fallacia	deceptio	deceptio	fallacia/ deceptio
3 ostendo	ostendo/ (monstro)/ (demonstro)	ostendo/ monstro/ demonstro	ostendo/ monstro/ demonstro	monstro/ demonstro
4 potentia	potentia/ potestas/ (possibilitas)/ (vis)	potentia/ potestas/ facultas	potentia/ potestas/ facultas	potestas
5 sum/insum	sum	sum/insum	sum	sum/(insum)
6 faciens scire	discipli- na(bi)lis	faciens scire	discipli- narum/ar- tificiosus	faciens scire
7 aut	vel/aut	aut	aut/vel	aut
8 speculatio	consider- atio/(spe- culatio)	speculatio/ (considera- tio)	considera- tio/specu- latio	contemplatio

<i>"Alex."</i>	<i>Boethius</i>	<i>Iacobus</i>	<i>Anonymous</i>	<i>Iohannes</i>
9 curvus	curvus	obliquus		curvus
10 canon		canon		
11 certus	concessus/	certus	manifestus/	certus
	indubitabilis		(concessus)	
12 quod	quoniam	quod/	quoniam/	quod/quoniam
		quoniam	(quia)	
13 arbitror	opinor/	opinor/	arbitror	aestimo/
	(arbitror)	arbitror/	(& alia)	existimo/
		accipio		concipio

The above table cannot claim absolute precision and of course every kind of caution is called for in the evaluation of a material like this as the amount of text available for eliciting the habits of each author varies much from case to case and as, in particular the sample from "Alexander" does not contain more than about 345 words in all.

Nevertheless, the table seems to rule out Boethius as the translator. The *Anonymous* who translated APr.&Top. can be dismissed because of the way he renders ὅτι, δομολογούμενος and ἐπιστημονικός, it would seem. Anyhow, it is more likely that the translator of "Alex." APo. is one of the persons known to have translated Arist.APo. In that case *Iohannes'* claim is supported by the translation of καμπύλος and *Iacobus'* by ἀναιρέω, δύναμις, δείκνυμι, είμι, θεωρία, ὑπολαμβάνω, (κανών).

haz.

We thus find the conclusion reached by Minio-Paluello confirmed who (in Opuscula 26 pp.447f) on the basis of the fragments from MS Paris 16080 decided upon *Iacobus Veneticus* as the one who gathered most probabilities of being the man who did the job.

I shall now present the fragments that can with certainty or very probably be assigned to "Alex." APo.:

F.1 *Oratio demonstrativa* *Philop. APo.1* ⁵⁻⁷ τοῦτο τέλος ἔστι
est finis logici negotii: τῆς λογικῆς πραγματείας, φημὲ
alias enim omnes logicae δὴ δ λόγος δ περὶ ἀπόδειξεως.
scripturas propter demonstra- τὰ γάρ ἄλλα λογικὰ συγγράμματα
tionem nobis tradidit Aristo- διὰ τὴν ἀπόδειξιν ἡμῖν παρέδω-
teles κεν δ 'Αριστοτέλης

fontes: 16080:96r ex commento Alex(andri):oratio-tradita, se-
quitur *F.2.* AA-I 116C prout vero demonstratio dicitur de de-
monstratoris negotio sic describitur ab Alexandro:demostra-
tio-negotii ... dicunt quidam demonstrativam disciplinam esse
finem totius logici negotii et hoc etiam ex verbis Alexandri
posse perpendi qui ait:alias-Aristoteles. AA-II (a) 37.1o-
12 ita describit Alexander: demonstratio-Aristoteles. AA-II
(b) 38.7-1o descriptio quam assignat Alexander ... quae talis

est: demonstratio-Aristoteles. Cf. Anon. Comm. in Arist. APr. MS Orléans 283:178B maxime tamen copia syllogizandi demonstrative huius operis et totius logici negotii est finis.

apparatus: oratio demonstrativa:demonstratio AA-I & AA-II. finis:totius add. AA-I & AA-II, cf. Philop. APo. 2.23 τέλος τῆς λογικῆς (πάσης add. Ra) πραγματείας ἡ ἀπόδειξις, Ps.-Alex. SE 1.2-3 ὁ περὶ ἀποδεξεως λόγος τέλος ἐστὶ τῆς λογικῆς ἀπάσης πραγματείας. logici negotii:artis logicae AA-II (a). alias-demonstrationem: et per ipsam ceteras logicas (sc. dialecticam et sophisticam add. AA-II(b)) AA-II. *Hinc fortasse fluxit illud Radulphi Britonis (sc. XIII/XIV) in comm. SE qu.1, MS Brux. 3540/47: 482vB* unde Alexander dicit quod hic traditur cognitio syllogismi sophistici non per deceptionem, sed per demonstrationem. Cf. etiam Anon. comm. APo (sc. XIII ex.) qu.5, MS Cordoba Cabildo 52:82rA Quod enim demonstratio sit ex primis, veris &c. et alias passiones eius determinaverat Aristoteles ex definitione (?) demonstrationis, et hoc est quod dicit Alexander in commento super librum istum quod Aristoteles demonstrando docuit demonstrare.

F.2 Impossibile est enim cognoscere demonstrativum syllogismum antequam syllogismus simpliciter cognoscatur, et quoniam syllogismus simpliciter ex propositionibus componitur et sic impossibile est cognoscere syllogismum simpliciter sine propositionibus, traditus est tractatus dictus de Interpretatione, qui de propositionibus docet. Et quia impossibile est cognoscere propositiones sine simplicibus vocibus ex quibus componuntur, ante librum de Interpretatione traditus est liber Praedicamentorum qui docet de simplicium vocum potentia et significatione

Philop. APo. 1. 14-2. 1 ἀδύνατον γνῶναι τὸν ἀποδεικτικὸν συλλογισμὸν πρὸ τοῦ μαθεῖν τὸν ἀπλῶς συλλογισμὸν. εἴτα ἐπειδὴ ὁ ἀπλῶς συλλογισμὸς σύγκειται ἐν προτάσεων, οὐ δυνατὸν δὲ ἀνευ προτάσεων γνῶναι τὸν ἀπλῶς συλλογισμὸν, παρέδωκεν ἡμῖν τὸ περὶ Ἐρμηνείας, ἐν φερὶ προτάσεων διδάσκει. πάλιν δέ, ἐπειδὴ ἀδύνατον γνῶναι τὰς προτάσεις ἀνευ τῶν ἀπλῶν φωνῶν ἐξ ἀν σύγκεινται, πρὸ τοῦ περὶ Ἐρμηνείας παρέδωκεν ἡμῖν τὰς Κατηγορίας ἐν αἷς διδάσκει ἡμᾶς περὶ τὴν τῶν ἀπλῶν φωνῶν δυνάμεως τε καὶ σημασίας

fons: 16080:96r, praecedit F.1, sequitur F.5.

F.3 Quemadmodum enim medici nocivos potus docent, non ut eis utaimur, sed potius fugimamus cognitos, eadem condicione Aristoteles sophisticos elenchos docet.

Philop. APo. 2 ⁹⁻¹⁶ δν τρόπον καὶ οἱ ιατροὶ διδάσκονται τὰ δηλητήρια τῶν φαρμάκων οὐκ ἐπὶ τὸ χρῆσθαι ἀλλ' ἐπὶ τὸ φεύγειν

Nemo enim arbitretur, ut qui-
dam putant, quod de sophisti-
cis elenchis philosophis insit
ratio. Puerorum enim magis et
non studentium talium est spe-
cies syllogismorum, ut si ali-
quis dicat 'omne continens
maiis est suo contento, sed
herba continet terram, ergo
est maior terra.' Huiusmodi
ergo deceptionis +arguent+
Aristoteles potius nobis tra-
didit contrarium.

μηδεὶς γάρ ὑπολαμβανέτω, διπερ
οἱ πολλοὶ νομίζουσιν, ὡς περὶ
σοφιστικῶν ἐλέγχων ἐστὶ τοῖς
φιλοσόφοις δὲ λόγος· παιζόντων
γάρ μᾶλλον, οὐ σπουδαζόντων,
τῶν τοιούτων συλλογισμῶν τὸ
εἶδος, οἶνον πᾶν τὸ ὑπερέχον
τοῦ ὑπερεχομένου μεῖζόν ἐστι,
τὸ δὲ λάχανον ὑπερέχει τῆς γῆς
τὸ λάχανον δῆμα μεῖζον τῆς γῆς·
τούναντίον δὲ μᾶλλον ἐλέγχους
τῆς τοιαύτης ἀπάτης ἐν ἐκεί-
νοις ήμεν δὲ Ἀριστοτέλης παρα-
δέδωκε.

fontes: Anon. *Compend. SE* quod ex cod. Paris BN lat. 472oA *Cahiers 10* edidi p.5.71-78; textum correctiorem hic edo; quemadmodum-contrarium. AA-I 11oA dicit namque Alexander: *Nemo-species.* Simon de Faverisham super *SE* quaest.nov. qu.9,ed. Ebbesen *Cahiers 10* p.27.9-11: quidam expositor graecus super librum *Posteriorum* ... dicit quod puerorum-species.

apparatus: Quemadmodum-docet cf. *Leonis Magentini in SE prolegomena*, ed. Ebbesen *Cahiers 10* p.16.12-18 ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἱατρῶν δὲ μὲν προηγούμενος ἐστιν αὐτοῖς σκοπὸς περὶ τῶν λυσιτελούντων πρὸς ὑγείαν φαρμάκων καὶ σωτηριώδῶν διδάξας, κατὰ δεύτερον δὲ μέτρον διδάσκουσι καὶ περὶ τῶν δηλητηριώδῶν καὶ θανασίμων βοτανῶν, οὐχ ἵνα τούτοις χρώμεθα, ἀλλ' ἵνα μᾶλλον ταῦτα φεύγωμεν, οὕτω καὶ ὁ Ἀριστοτέλης διδάξας περὶ οὗ προηγούμενον εἶχε σκοπὸν διδάσκαλον διδάσκειν καὶ περὶ τῶν σοφιστικῶν ἐλέγχων, cf. etiam Anon. *proleg. in SE*, ed. Ebbesen *Cahiers 8* p.23.3-9 διαλαβῶν οὖν Ἀριστοτέλης περὶ τοῦ ἀποδεικτικοῦ συλλογισμοῦ νῦν ἡκει διδάσκων ἡμᾶς καὶ περὶ τοῦ σοφιστικοῦ, οὐχ ἵνα τούτῳ χρώμεθα ὥσπερ καὶ τῷ ἀποδεικτικῷ καὶ διαλεκτικῷ συλλογισμῷ. οὐ μὲν γάρ ἐπιστήμης ἔργα, τὰ δὲ σοφίσματα καὶ οἱ σοφιστικοῦ ἐλέγχοι ἐπιστήμης μὲν ἔργον οὐδέν, παιζόντων δὲ μᾶλλον ή σπουδαζόντων τὸ τοιοῦτον ἔργον ἐστὶν *quoscum* cf. *comm. SF* super *Arist. SE*, qu.53 (citavi *Cahiers 10* p.18): dicit Commentator quod *Philosophus* potest se excusare ab insufficientia determinationis suae quoniam arguere sophisticē non est *opus philosophorum* (*philosophicum v.l.*) sed magis puerorum, cf. *denique Ps.-Alex. SE* p.2. sophisticos elenchos:sophis.elen. 472oA. Nemo:nullus 472oA. enim:om. AA-I. arbitretur:arbitratur 472oA. ut-putant:om. AA-I. sophisticis elenchis philosophis:so. elen. sop'is 472oA. sophisticis-ratio:huius speciei syllogismorum ratio insit pueris AA-I. enim:om. Simon. talium:talía 472oA. talium est:tota est haec AA-I. est:sunt 472oA. deceptionis:deceptiones 472oA. arguent: redargutiones scribendum esse videtur.

F.4 Dicunt etiam in commentario super Postiores Analyticos rationem redditam esse quare dixerit "De sophisticis" &c. et non "Sophisticorum".

fons: AA-I 111B. Cf. Ps.-Alex. SE 1.21-2.1 διὰ τοῦτο γάρ φασιν οὐδὲ Περὶ τῶν σοφιστικῶν συλλογισμῶν ἐπιγέγραπτας τὸ βιβλίον ἀλλὰ Σοφιστικοὶ ἔλεγχοι.

F.5 Demonstratione tamen indigerunt philosophi tamquam organo ad rectitudinem partium philosophiae theoreticae et practicae. Nam sicut architectus discernit lignum curvum a recto

< *** et >
aedificator murum aequalem a reflexo per cathetum, sic <et> philosophus demonstrativo canone discernit secundum speculationem verum a falso, secundum autem praxim bonum a

Philop. APo. 2.16-17 διόπερ οὐδὲ ἐπιγέγραπται τὸ βιβλίον Περὶ σοφιστικῶν συλλογισμῶν (έλεγχων ν.τ.) ἀλλὰ Σοφιστικοὶ ἔλεγχοι

Philop. APo. 2.²⁴-3.¹ τῆς δὲ ἀποδείξεως ἔδειθησαν οἱ φιλόσοφοι ὡς ὅργάνου πρὸς κατόρθωσιν τῶν τῆς φιλοσοφίας μερῶν, τοῦ θεωρητικοῦ φημι καὶ τοῦ πρακτικοῦ. ὅπερ γάρ ὁ τέκτων διακρίνει τὸ εὐθὺ ξύλον ἀπὸ τοῦ καμπύλου τῇ στάθμῃ κεχρημένος καὶ διοικόδμος τὸν ἵσον τοῦχον καθέτῳ, οὕτω φιλόσοφος τῷ ἀποδεικτικῷ κανόνι διακρίνει κατὰ μὲν τὴν θεωρίαν τὸ διληθές ἀπὸ τοῦ ψεύδους, κατὰ δὲ τὴν πρᾶξιν τὸ ἀγαθόν ἀπὸ τοῦ κακοῦ

The Latin text of F.5 is a reconstruction of mine, based on the following sources: 16080:96r (praecedit F.2, sequitur F.8): demonstratione tamen indigerunt philosophi tamquam organo ad rectitudinem (rectificationem legit Minio-Paluello, perpetram) partium philosophiae theoreticae et practicae. demonstrativo enim canone discernit philosophus secundum speculationem verum a falso, secundum autem praxim bonum a malo, sicut aedificator discernit murum aequalem a reflexo pondere aliquo. AA-I 117B: quod Alexander sic dicens manifeste demonstrat: philosophi egent demonstratione ad rectitudinem partium philosophiae, nam sicut sapiens architectus lignum curvum a recto, caementarius murum rectum a reflexo per cathetum discernit, sic vir sapiens, id est philosophus, in eis quae ad praxesim sunt bonum a malo, in his quae philosophicam sunt, verum a falso demonstrativo canone discernit.

F.6 Demonstratio est syllogismus faciens scire ex per se credibilibus et certis rationibus receptus.

Philop. APo. 3.¹⁻² ἀπόδειξις τοῖνυν ἐστὶ συλλογισμὸς ἐπιστημονικὸς ἐξ αὐτοπίστων καὶ διολογουμένων λόγων λαμβανόμενος.

fontes: AA-I 116C demonstratio prout dicitur de demonstrati-

vo syllogismo sic describitur ab Alexandro: demonstratio - receptus. AA-II 28.2-3 descriptionem Alexandri consideremus: demonstratio-scire. AA-II 32.2-5 ostensa descriptione Alexandri de demonstrativo syllogismo cum dixit: demonstratio-scire.

F.7 AA-I 111B Liber autem Topicorum ... licet ea continet quae posteriora sunt natura illis quae in Posterioribus Analyticis continentur, ante illum librum tamen sibi quartum locum obtinuit, ut sc. nos exercitati in probabilibus facilius proloquamur in necessariis. Et hoc ipsem Alexander dicit, nam sunt probabilia quasi introductiones in necessaria, unde etiam oportuit eorum notitiam necessariorum praecedere cognitionem. Post hunc igitur quinto loco legendus est liber ille, sc. Postiores Analytici. Sic igitur inter Aristotelis libros hunc librum (sc. SE) postremo legendum esse palam est. ... 116B Doctrinale vero disputationum genus aliis tam in enumeratione quam in prosecutione praemittit, non ideo quod prior sit demonstrativa aliis vel usu vel doctrina ... nam quod usu non sit prior ostendit Alexander dicens "prius oportet nos desudare in probabilibus, ut facilius proloquamur in necessariis". Nam si in puerilibus exercitati fuerimus -exercitandum enim prius est, cuiusmodi exercitatio habetur per sophisticam- in probabilibus ad veri disquisitionem, quod ex dialectica comparatur, disseremus audacius; cum vero in probabilibus desudaverimus, ut dicit Alexander, in necessariis facilius proloquemur. Ita quoniam prius est opinari, quod per sophisticam, deinde credi, quod per dialecticam, tandem vero sciri et intellegi, quod per demonstrativam, palam est eam esse posteriorem usu, quamvis prior per naturam. Quod vero doctrina sit posterior in primo commento super Porphyrium Boethius manifeste declarat, ubi ponit ordinem Peripateticae disciplinae, dicit enim

Philop. APO. 3. ²⁻⁶ πρότερον δὲ τῇ τάξει ἔστι τὸ προκείμενον βιβλίον (sc. APO.) τῶν Σοφιστικῶν ἐλέγχων. ὅτι μὲν γάρ ἔπεσθαι τοῖς Τοπικοῖς ὀφειλεν, ἐν ἐκείνοις ἀπεδείξαμεν· τοῖς γάρ πιθανοῖς ἐγγυμνασθέντες δῆλον τοῖς ἀναγκαῖοις προσβαλοῦμεν. ὅτι δὲ προηγεῖται τῶν Σοφιστικῶν ἐλέγχων δῆλον ἔντεῦθεν. ἀχρηστὸς γάρ ...

cf. Ps.-Alex. SE 3. ¹⁶⁻³¹ οὐ μὲν γάρ φασιν ὡς ἔδει τὴν διαλεκτικὴν πραγματεῖαν, ὅμοίως δὲ καὶ ταῦτην τὴν σοφιστικὴν τῆς ἀποδεικτικῆς προταχθῆναι· χρῆναι γάρ πρότερον τοῖς πιθανοῖς χρονιτριβήσαντας εἰδένειν τοῖς ἀναγκαῖοις καὶ ἀληθέσι προσδιατρέψαν. οὐ καλῶς δὲ οἱ ταῦτα λέγοντες ἀποφαίνοντας. εἰ γάρ ἡ τῶν ἀνθρώπων φύσις . . . , οὐ χρῆ πάντας αὐτὴν προσβαλεῖν τοῖς πιθανοῖς τε καὶ φανομένοις ἐνδέξοις. . . . ἔτι . . . ἀκόλουθον ἀν εἴη πάντας τὰ ληθῆ πρῶτον μαθόντας οὕτω τοῖς πιθανοῖς καὶ φευδέσι προσομελῆσαι

librum Topicorum prius legendum esse libro Posteriorum Analyticorum. (vide Boeth. in Porph. dial. a Victorino trl. I, PL 64:13-14).

"Alexander" and Boethius combine forces to show that the correct τάξις τῆς ἀναγνώσεως is Cat.-Int.-APr.-Top.-APo.-SE. Philop. holds this view in his comm. APo. and says he has dealt with the problem in his comm. on the Topics. Philop. APr. 4-5 is ambiguous on this question. Ps.-Alex. adheres to Cat.-Int.-APr.-APo.-Top.-SE and criticizes Top.-SE-APo., probably taking that to be Philoponus' order. Notice Ps-Alexander's προσομηληστα. It may owe its existence to a corruption of Philop's προσβαλοῦμεν into προσομηλοῦμεν which must have been the reading that confronted the Latin translator who wrote 'prologue-mur' no doubt because he thought that ὅμιλοῦμεν in προσομηλοῦμεν had its modern sense of "talk" (Modern Greek μιλᾶμεν).

It is not certain whether we should claim this frgm. for "Alex." APo., Top. or SE. I have printed it here because it resembles Philop. APo. But the similarity to Ps.-Alex. might suggest that it came from the comm. SE (Philoponus' ?) that Ps.-Alex. criticizes; and finally Philop.'s own reference to his -now lost- comm. Top. might induce us to believe that this was the source. Philop. Top. is mentioned in the mediaeval Greek lists of commentators transmitted by MSS Vat.gr.241 & Ven.Marc.gr.203.

F. 8 Quoniam autem vult docere ex quibus demonstratio fiat, fit autem ex quibusdam praecognitis, ideo volens ostendere quod ex quibusdam prius cognitis fiat demonstratio

universaliter ostendit quod omnis doctrina &c.

Si autem demonstratio doctrina et disciplina est, ergo ex praeeexistenti accipietur cognitione

17-23 *Philop. APo. 3.* ἐπειδὴ γάρ ἐθέλει διδάξαι ἐκ τίνων ἡ ἀπόδειξις γίνεται, αὐτὸ τοῦτο πρότερον κατασκευάσαι βούλεται ὅτι ἐκ τίνων προεγνωσμένων γίνεται ἡ ἀπόδειξις.

είτα λοιπὸν τίνα ποτέ ἐστι ταῦτα. ἵνα οὖν δεῖξη ὅτι ἐκ προεγνωσμένων ἡ ἀπόδειξις καθόλου δείκνυσιν ὅτι καὶ πᾶσα διδασκαλία καὶ πᾶσα μάθησις ἐκ προϋπαρχόντων καὶ προεγνωσμένων γίνεται.

εἰ δὲ τοῦτο, ἐστι δὲ καὶ ἡ ἀπόδειξις διδασκαλία τις καὶ μάθησις, καὶ ἡ ἀπόδειξις ἄρα ἐξ προϋπαρχούσης λαμβάνεται γνώσεως.

fons: 16080:96r (praecedit F. 5, sequitur F. 10).

F. 9

Doctrina et disciplina subiecto sunt eadem, relatione autem differunt, sicut via ab Athenis ad Thebas et econverso.

Ex didascalo quidem vel magistro actus procedens in discipulum doctrina vocatur, id autem quod in discipulo suscipitur, disciplina dicitur.

fons: 16080:95v : Alexander, doctrina-disciplina.

apparatus: econverso: e contrario *Minio-Paluello*, e9^o *codex*. didascalo: didasco *codex*, correxit *Minio-P.* procedens: procedens *codex*, correxit *Minio-P.* discipulum: disciplinam *Minio-P.*

F. 10 alioquin

procederetur in infinitum, et destrueretur omnis cognitio. Cum enim aliquid unum addiscere vellemus, infinita māthōmen, alioquin oportet.

fons: 16080:96 r (praecedit F. 8) in qua oportet aliquando stare, ut scilicet illa non fiat ex alia praecedenti, alioquin oportet. Deinde ostendit quae debeant praecognosci.

F. 11 scientia enim dicitur tum ars cum cognitio; ars quidem secundum quod dicitur magistrum hunc docuisse discipulum scientiam suam; secundum quod scientia cognitio dicitur sic dividitur: scientiarum alia sensitiva, alia intellectiva, alia demonstrativa

fons: A-SJ:82rA . There is not complete correspondence between A-SJ and Philop. The latter, e.g., considers the diaenoetic knowledge as the genus under which the apodictic is contained, but it may well be this passage from Philop. that

Philop. APo. 4⁶⁻²² Εστι δὴ οὖν ἡ διδασκαλία καὶ ἡ μάθησις τῷ μὲν ὑποκειμένῳ ταῦτα, τῇ δὲ σχέσει μόνον διαφέρουσι. ὥσπερ γάρ ἡ δόδος ἡ Ἀθήνηθεν εἰς Θήβας καὶ ἡ ἀπὸ Θηβῶν εἰς Ἀθήνας

τῇ μὲν σχέσει διαφέρουσι, τῷ δὲ ὑποκειμένῳ αἱ αὐταὶ εἰσιν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς μαθήσεως καὶ τῆς διδασκαλίας:

ἡ μὲν γάρ ἐκ τοῦ διδασκάλου προϊόντα εἰς τὸν μαθητὴν ἐνέργεια καλεῖται διδασκαλία. ἡ δὲ περὶ αὐτὸν τὸν μαθητὴν γινομένη ἐνέργεια, ἣτοι πάθος, μάθησις προσαγορεύεται

Philop. APo. 4. 24-28 εἰς ἄπειρον προέβαινεν δὲ λόγος ... καὶ τοῦτο ἐπ' ἄπειρον. οὕτω δ' ὁ ἀνθρώπος πᾶσα γνῶσις καὶ οὐδὲν οἶδόν τε ἦν γνῶναι. ἵνα γάρ ἔν τι addiscere vellemus, αἴπειρα προμαθεῖν ξδει.

Philop. APo. 4. 30-5

προσέθηκε τὸ διανοητικὴ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῆς αἰσθητικῆς γνῶσεως ... καὶ ἄλλως διανοητικὴ εἶπε καὶ οὐκ ἀποδεικτικὴ ἐπὶ τὸ καθολικῶτερον ἀνιών

inspired the Anonymus (who wrote around 1200, I believe).

F.12 dupliciter accipitur
fides in Gorgia a Platone:
fides alia est doctrinalis,
alia creditiva

fons: AA-II 29⁹⁻¹¹

Philop. APO. 7. ²⁻³ καὶ γὰρ Πλά-
των φησὶν ἐν τῷ Γοργίᾳ ὅτι δύο
εἰσὶ πίστεις, ἡ μὲν διδασκαλι-
κὴ ἡ δὲ πιστευτική

F.13 (a) scientia est habitus *Philop. APO. 23.* ²³⁻²⁴ ἐπιστήμη
demonstrationis et habitus in μέν ἔστι αὐτὸς τῆς ἀποδείξεως
anima derelictus. (b) scientia τὸ πέρας, καὶ ἡ ἔξις ἡ ἐκ τῆς
est habitus conclusionis per αὐτῆς ὀπιστήμης ἐγγινομένη τῇ
demonstrationem acquisitus ψυχῆς

fontes: (a) Anon. (saec. XIII ex.?) Quaest. in Porph. Intr., MS
Berlin, SBK, 2° 624:27vA: Scientia est habitus demonstratio-
nis con(clusi)onis, unde dicit Alexander primo Posteriorum
quod scientia-derelictus. (b) Anon. (saec. XIV in.?) Quaest.
super Priscianum, MS Kraków, BJ, 649:232 (231)rB: maior patet
per Alexandrum supra librum Posteriorum, ubi dicit quod sci-
entia-acquisitus.

F.14 unde immediatae dicuntur *Philop. APO. 34.* ¹³⁻²³

positiones quae a peritis in
singulis artibus ponuntur ...

sed hae positiones nulla egent
ostensione, aut parva confabu-
latione,

ut est haec in arithmeticā:
'unitas est indivisibilis
secundum quantitatem',

et in geometriā: 'omnes lineae
ductae a centro ad circumferen-
tiam sunt aequales

fons: AA-I 117C.

¹³⁻¹⁴ θέσις δέ ἔστι καὶ αὕτη
μὲν ἀναπόδεικτος ἡ βραχεῖας
πάνυ δεομένη παραμυθίας,
²²⁻²³ τίθεται γὰρ ὁ ἀριθμητι-
κὸς τὸ εἶναι τὴν μονάδα ἀδι-
αίρετον

¹⁴⁻¹⁶ οἶον ὅτι αἱ ἐκ τοῦ κέν-
τρου προσπίπτουσαι εύθεῖαι
πρὸς τὴν περιφέρειαν τοῦ κύ-
κλου ἴσαι ἀλλήλαις ἔισιν.

III.6 Epistemology & sim. from "Alex." APO. and/or SE.

In SE 165a21 Aristotle writes ἔστι γὰρ ἡ σοφιστικὴ φανο-
μένη σοφία οὖσα δόξη. In 165a30-37 we find the word δύναμις
employed three times and τέχνη once. Apparently the δύναμις
and the τέχνη are identical, viz. sophistics.

It is natural that the Greek commentators should discuss
the notions of σοφία, δύναμις and τέχνη in this connection.
And being good Aristotelians they consulted the sixth book of
the Nicomachean Ethics where σοφία and τέχνη are dealt with

in a wider framework of terms indicating systematic knowledge, viz. ἐπιστήμη, φρόνησις, νοῦς. And as the sixth book of the Ethics is closely connected with the final chapters of APo. I and of APo. II, the commentators would, of course, consult those chapters too.

(2) A little further on, in chapter 2 of the Elenchi, Aristotle mentions four kinds of syllogisms, viz. διδασκαλικός (= ἀποδεικτικός), διαλεκτικός, πειραστικός, ἐριστικός. Again it is natural to consult the APo. (indeed, Arist. himself refers to the Analytics in 165b9).

It is against this background that we must see the discussion of scientia, sapientia and demonstratio in AA-II pp.27 ff. The author leans on "Alexander's" commentary on the Elenchi in which he found incorporated materials from the Ethics and the Posterior Analytics, or materials common to the two. But as we know that he also uses "Alex.'s" comm. APo. it is often difficult to assign the fragments to their respective sources. The confusion is already mediaeval: Guillelmus Arnaldi's comm. on Petrus Hispanus (ed. de Rijk 1969 p.132) contains the following quotation: Sed quidam commentator supra librum Elenchorum (Commentator enim supra librum Posteriorum v. l.) ponit differentiam inter methodum et facultatem, quia methodus comparatur quadrivio, sed facultas trivio. Quadrivium faciunt istae artes: arithmeticā, musica, geometriā, astronomia; trivium grammatica, logica et rhetorica.

On p.28 AA-II quotes "Alexander's" *demonstratio est syllogismus faciens scire* (=F.6 p.94). It may be irrelevant, but notice that an Arabic source attributes the following saying to a mysterious Greek commentator named 'Ilywns: the demonstration is the cognitive syllogism that finds verbal expression. Demonstrative knowledge is the knowledge obtained in the soul from that syllogism. His purpose in this book is demonstration, and the purpose of the demonstration is demonstrative knowledge (Rosenthal 1972 p.347). Cf. F.13 p.98.

Next follows (28.4) *scire autem ita describit Aristoteles: scire et rem se sic habere et ut et quare sic se habeat et quod aliter esse non possit cognoscere.* It is a free quotation of APo. I c.2 71b9-13. The same quotation occurs in AA-I 115A: Unde Aristoteles: *scire est rem cognoscere sic se habere ut se habet et ex quibus causis et quod aliter se habere non possit.* But on 117A AA-I says *Scire ergo, ut ait Alexander, est rem cognoscere sic se habere ut se habet et ex quibus causis et quod aliter se habere non possit.* And Hugo of Honau (12th c., Liber de Ignorantia I.6, ed. Haring 1963 p. 513) says Aristoteles in Posterioribus Analyticis dicens: *scire est rem sic se habere et causam quare sic se habeat et quod aliter non contingat cognoscere* devoting the next para-

graph (I.7) to "Alexander's" definition of *scientia*. Hence it is likely that all the sources got the quotation via "Alex.". Philop.APo. 20.28-30 offers a parallel, but not a very close one. Notice that the loth c. Arab al-'Amiri attributes the same Aristotelian sentence to Alexander (as-Sa'ādā wa'l-Is'ad p.58.4-5, quoted in Ghorab 1972 p.81): Alexander said: scientific knowledge is to know the cause of what is known and to know that it is the cause. This comes close to Aristotle's wording, which is also reproduced in Philop.APo. 23.19-20. Finally, AA-I 116B has a relevant passage (on Arist.SE 165a35): *Sed nota, ut dicit Alexander nec dialectica nec temptativa nec sophistica, id est litigiosa, nec rhetorica de iure dici debet scientia, nam scire est rerum causas noscere, quare scientia est ex causis et principiis, sed in qualibet istorum nil probatur per principia, unde non faciunt scire; dialectica etenim et rhetorica credi faciunt dubia, sophistica videri sive apparere, demonstrativa vero propositum ex principiis et causis facit intellegi et sci-ri, unde et haec sola proprie dicitur scientia, quia sola facit scire, aliae vero dicuntur potentiae, quia utramque contradictriarum possunt opinari facere. Sed multo maior potentia est facere videri quod non est -quod proprium est sophisticae- quam quod est, et ideo Aristoteles dixit 'potentia' in hoc loco et non 'scientia'.*

On p. 29 AA-II gives "Alex." APo. F.12 (see p.98).

On p. 30 we read: *talis ab Alexandro datur definitio: "scientia est demonstrativus habitus rerum semper eodem modo aut frequentius sic se habentium". Cf. AA-I 117A: scientia vero, ut dicit Alexander, est demonstrativus habitus rerum semper aut frequenter eodem modo se habentium, and Hugo de Honau (Liber de Ignorantia I.7, ed. Haring 1963 p.215): Concordat et Alexander his dictis qui definiens scientiam ait: Scientia est demonstrativus habitus rerum semper vel frequentius simili-iter contingentium. Although there is a close connection w. the quotations from "Alex." APo., the best parallel to this fragment is Ps.-Alex. SE 17.19 καὶ ἡ ἐπιστήμη ἔξις ἀποδεικτι-κὴ περὶ τὸ ἀεὶ ὀσαύτως ἔχον. Cf. comm.III (VatReg.gr.116:343v) ad 165a35: ἡ δὲ (sc. ἡ ἐπιστήμη) ἔξις ἔστιν ἀποδεικτικὴ περὶ τὰ ἀεὶ καὶ ὀσαύτως ἔχοντα καταγινομένη. Now, both Ps.-Alex. and comm.III use this definition for making a distinction between τέχνη and ἐπιστήμη, defining the former as ἔξις μετὰ λόγου ἀληθοῦς ποιητική which is a verbatim quotation of Arist. E.N. 6 c.4 114a0. And it so happens that the description of ἐπιστήμη as ἔξις ἀποδεικτική occurs in Arist.E.N. 6 c.3 1139b 31. We thus have the source of the first part of the definiti-
on. The second half may owe its existence to Arist.Metaph. 11 c.8 1065a4-5 ἐπιστήμη μὲν γὰρ πᾶσα τοῦ ἀεὶ ὄντος ἡ ὡς ἐπὶ*

τὸ πολὺ, but cf. also Arist.APo. 1 c.30 87b19-22 τοῦ δ' ἀπὸ τύχης οὐκ ἔστιν ἐπιστήμη δι'. ἀποδεῖξεως. οὗτε γάρ ὡς ἀναγκαῖον οὖθ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸ ἀπὸ τύχης ἔστιν, ἀλλὰ τὸ παρὰ ταῦτα γινόμενον. ἡ δ' ἀπόδειξις θατέρου τούτων. The Greek equivalent of the Latin texts must be something like (ἢ) ἐπιστήμη ἔξις ἔστιν ἀποδεικτικὴ τῶν ἀεὶ τῇ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὀσαύτως ἔχόντων.

On p. 31 AA-II embarks upon a discussion of *scientia* and *sapientia* which presupposes acquaintance with the Nicomachean Ethics. The source is "Alexander" who is quoted for defining *sapientia* as *virtus artis et scientiae medium locum tenens inter utrumque*. A similar statement, but without indication of source, is found in the Summa LM 1.266; de Rijk (op. cit. p.102) correctly posited a Greek source because the 6th book of the Ethics was not yet available in Latin at the time (mid 12th c.). In AA-I we find a discussion similar to the one of AA-II, and the following quotation (115A): Qualiter tam ipse quam Alexander sapientiam definiverit videamus. Dicit itaque Aristoteles in Ethicis: sapientia est virtus artis et scientiae inter intellectum et scientiam medium locum tenens. No doubt this is a truer reproduction of "Alex." than the one in AA-II. Cf. Schol.in Arist.SE, MS Vat.Chigi E.V.149:91v: Alexander: Scientia est medium ad scientiam et intellectum, id est quidem habens se tam ad hoc quam ad illud, quia utrumque comprehendit, unde hic sumitur pro scientia (ad 165a21). Cf. further A-SJ 8or (Prooemium): Sicut ad disserendum in arte disciplinarium principiorum ratio methodorum idoneitatem comparat, sic[ut] et ad artem docendam (?) harum (?) ipsius artis inspectio viam habet. Est autem [ad] 'artem' disserendi multipliciter docere, sicut secundum artis doctrinam multipliciter disseritur. Quadrupliciter autem sic (?) arte disseritur: simpliciter quidem per se, ut secundum apodicticam, demonstratoris enim negotium per se non (?) ad alterum est, tripliciter autem ad alterum, ut dicitur (?) exercitatio (?), ad cuius perfectionem exigetur dialecticae temptativae litigiosae artificiosa perfectio. Quamvis autem apud plerosque ars non dica[n]tur illarum trium artificiosa perceptio, tamen (?) frequens apud Alexandrum huiusmodi habet(ur) artis acceptio in commento super hoc volumine (sc.SE). Sapientiam enim definiens ait: sapientia est virtus artis et scientiae inter utrumque medium locum tenens. Per artem artificiosam perceptiōnem illorum trium (?) intellege (?), per scientiam demonstrationes ostendit (?). Attendens ergo Alexander illarum quattuor facultatum effectus ad sapientiam concurrere, eam recte sic definit: sapientia est virtus artis et scientiae, i.e. effectiva (?) demonstrationis dialecticae temptativae litigiosae, inter intellectum et scientiam medium tenens locum, i.e.

communem, communiter (convenienter *MS*) enim exiguntur ad sapientiam. Constat itaque quod nomine artis artificiosa perceptio illarum trium facultatum designatur. ... 82rA, ad 165a 21: Ut autem facilius sit quod dicitur sophistica esse apparen-
s sapientia et non existens, videndum quid sit sapientia. Ut dicit Alexander in commento sapientia est virtus artis et scientiae inter utrumque medium locum tenens. Haec definitio superius exposita est. Hoc tamen alio modo exponatur. Viden-
dum itaque quid hic dicatur: ars ut proprie accipiatur est collectio praceptorum circa id quod natura habet principium ad unum finem contendentium, ut collectio praceptorum quae in arte grammatica sunt ad unum finem spectant, sc. ad recte loqui et scribere, haec autem ars dicitur intellectus principiorum, ut gratia significantium attribuatur haec appellatio quasi significatis, sc. intellectui constituto per principia. Maxima est enim affinitas significantium et significatorum: scientia enim dicitur tum ars cum cognitio, ars quidem secun-
dum quod dicitur magistrum hunc docuisse discipulum suum sci-
entiam suam; secundum quod scientia cognitio dicitur sic di-
viditur (*see F.11 p.97*): scientiarum alia sensitiva, alia intellectiva, alia demonstrativa. Scientia sensitiva est illa quae per sensum experientiam habetur, ut sensu scitur hoc corpus esse durum, sc. tactu - sensu scitur hoc esse amarum, sc. gustu. Haec autem scientia sophistica est quoniam multo-
tiens fallitur sensum iudicium. Intellectiva autem scientia est quae habetur de principiis, quoniam principia sciri nihil aliud est quam ea intellegi. Quam cito quidem auditur hoc principium 'quicquid est maius maiore est maius minore' intellegitur, nec aliter scitur, quoniam intellectae sunt eius cau-
sae per quas possit cognosci. Scientia de-/82rB/monstrativa est scientia per demonstrationem comparata, haec autem scien-
tia recte dicitur, quoniam ex causis et naturaliter notiori-
bus est. Per nomen itaque artis prius positum intellectivam solam intellege, per nomen scientiae demonstrativam, ut sit sensus: sapientia est virtus artis et scientiae, i.e. vigor quidam surgens ex intellectiva scientia et demonstrativa. Qui enim intelleget principia disciplinarum et habet perfectam scientiam eorum quae demonstrantur per principia utique sapiens dicetur. Vigor dico tenens medium locum inter intellectum et scientiam. Medium inquam non abnegatione sed participatio-
ne extremorum: communiter enim ad sapientiam exiguntur ista. Ex his itaque potest intellegi quare sophistica dicitur apparen-
s et non existens, eo sc. quod facit apparentem aliquem intellectum habere principiorum et scientiam eorum quae de-
monstrantur per principia. Potest autem quaeri utrum sophisti-
ca sit sapientia vel non, vel utrum ex ea sit aliqua sapien-
tia, quod videtur quidem: nam ipsa habet aliqua pracepta

quasi principia ad unum finem tendentia, quorum tantum est intellegi ita quod non sciri, sunt etiam (?) circa (?) ea (?) quae demonstrantur per principia. Videtur itaque quod ex apprehensione horum et illorum sit sapientia secundum prius datum sapientiae definitionem ita ergo vel sophistica erit sapientia vel ex sophistica erit sapientia.

On p.32 AA-II starts a discussion of the *syllogismus demonstrativus propter quid* which "Alexander" is said to have described as follows: *demonstrativus syllogismus est ex primis et veris et immediatis et notioribus et proximis causis conclusionis*. In Greek: ἐν πρώτων καὶ ἀληθῶν καὶ ἀμέσων καὶ γνωριμωτέρων καὶ προσεχῶν αἰτίων τοῦ συμπεράσματος. It is an adoption of Aristotle's description APo. 1 c.2 71b17sqq. AA-I 117C gives a deviant version (conflation of Arist.APo. 1.c. & Top. 1. c .1 looa27-28): *ex hac Alexandri descriptione ... "demonstratio est quando ex veris et primis et immediatis et causis et prioribus conclusioni fit syllogismus"* later on explaining: *quia vero non oportet semper simpliciter vera vel simpliciter causas in demonstratione sumere, sed sufficit quantum ad propositum prima vel causas propositi inducere, ut restringeret quod laxius dixerat, ait "ex prioribus conclusionis" i.e. ex proximioribus conclusioni et notioribus conclusione.* Now as regards the single elements:

EX PRIMIS We are informed by AA-II that "Alex." interpreted this clause to the effect that it excludes propositions whose truth is established by sense-perception: *cum enim dicit "prima" removet Alexander illas propositiones quae sunt verae experimento sensus.* Cf. Philop.APo. 24.18-24 δυνατὸν δὲ τῶς τὸ πρώτων καὶ ἀμέσων καὶ οὕτως εἰρησθαι, διότι ἔστι τινὰ ἀμέσων μὲν οὐ πρῶτα δὲ καὶ προηγούμενα τῶν ἀποδεικτικῶν ἀλλὰ ἔσχατα καὶ μερικά· οἶον δτι τόδε τὸ ψιμμύθιον λευκόν ἔστιν ἀμέσως πρότασις (οὐ δεῖται γάρ μέσου δρου εἰς πίστιν) καὶ δτι δεῖ Σωκράτης ἔστιν. ἀλλ' οὐ τῶν τοιούτων ἀμέσων χρεία εἰς τὴν ἀπόδειξιν ἀλλὰ τῶν πρώτων καὶ κοινῶν ἐννοιῶν... & cf. Philop. APo. 5.1-4 ἡ γάρ αἰσθητικὴ γνῶσις οὐκ ἔχει προϋποκειμένην γνῶσιν. οἶον δτι τοῦτο λευκόν ἔστιν· ἡ γάρ αἰσθησις διδάσκει, κανὸν μὴ προϋποκέοιτο πρόγνωσις. ὀσαύτως δὲ καὶ δτι οὕτος Σωκράτης· ἡ γάρ αἰσθησις ὑπέδειξε μοι αὐτὸν πάλαι ἀγνοούμενον. As an example of such propositions AA-II adduces "fire is hot" which is not found in this context in Philop.APo, though τὸ θερμαίνειν τὸ πῦρ is used in another context 322.4. It is a rather odd example: Alex.Top.18.21-22 adduces τὸ θερμὸν θερμαίνει as an ἀρχὴ ἀποδείξεως.

EX VERIS AA-II says *dialecticus vero tam ex veris quam ex falsis componitur; per hoc ergo quod dicit "ex veris" removet dialecticum syllogismum.* This is a commonplace, but not one mentioned by Philop.APo.24. Cf. however Philop.APr.2 where

this is made the crucial difference between the demonstrative and the dialectical syllogism.

EX IMMEDIATIS On p.35 AA-II quotes Aristotle as follows: *immediatae sunt quae per se fidem facientes nullo medio indigent, in ipsis enim est ut oporteat eis credi.* The Greek will be something like ἀμεσοί εἰσιν αἱ αὐτόπιστοι καὶ μηδενὸς μέσου δεόμεναι· οἶκοθεν γάρ τὸ πιστὸν ἔχουσι which is not Aristotelian, but cf. Philop.APo.24.13-14 ἀμέσων προτάσεων, τούτους τινας ἀναποδείκντων καὶ αὐτόπιστων & 30.5-6 ἀμεσοί δέ εἰσι προτάσεις αἱ οἶκοθεν τὸ πιστὸν ἔχουσαι καὶ μηδενὸς μέσου ὅρου ... δεόμεναι. We are further told that "Alex." made explicit the division of immediate propositions sketched in Arist.APo. 1 c.2 72a14-21. AA-I from whom I extracted F.14 (p.98) proves that "Alexander's" text must have been very similar to Philop. APo. 34-35.

EX NOTIORIBUS Compare AA-II 33.9-12 w. Philop.APo.25.2-5: *Sed quia quaedam sunt primae δεῖ γάρ μὴ μόνον ἀμεσα καὶ πρῶτης verae et immediatae, nec τα εἶναι τὰ παραλαμβανόμενα εἰς tamen sunt notiores, immo τὴν ἀπόδειξιν ἀλλὰ καὶ γνώριμα. sunt obscurae, idcirco addit δυνατὸν γάρ καὶ τινα τῶν ἀξιωμάτων δι' ἀνεπιστασίαν τοῖς πολλοῖς αἴσιοις εἶναι γνώριμα. οἶον δτι aequalibus aequalia demas, λοῦς μὴ εἶναι γνώριμα. οἶον δτι aequalia sunt quae remanent τὰ τῷ αὐτῷ ἵσα καὶ ἀλλήλοις ἔστιν ἵσα*

For some reason or other the mathematical example is not quite the same in the two texts. Though it is not difficult to find the Latin one in Philoponus: 10.24=130.34-35: *ἔὰν ἀπὸ τῶν ἵσων ἵσα ἀφαιρεθῇ, τὰ καταλειπόμενά ἔστιν ἵσα.* Notice that the translation of this example offered by Boethius Diff.Top. I PL 64:1176C differs from the one used by AA-II. It runs: *si de aequalibus aequalia demas, quae derelinquuntur aequalia sunt.* A remarkable phrase follows in AA-II 33.12-14: *haec quidem non potest probari nisi per quandam confabulationem, i.e. circumlocutionem.* That is also Greek. "Confabulatio" is παραμυθία which appears several times in the commentaries in the sense of "additional clarifying statement, corroboration" or the like. Thus Alex.APr.14o.3,Top.332.4-7,Mete.18.13,de Animali 2.9,de Mixtione 225.9; Ps.-Alex.SE 194.13; Eustratius APo. 15o.1-3. But nobody uses the term more frequently than Philop. in the APo. commentary. There are four instances, three of which are relevant to us: 34.13-14 θέσις δέ ἔστι καὶ αὕτη μὲν ἀναπόδεικτος ἡ βραχείας πάνυ δεομένη παραμυθίας (cf. F.14 on p.98); 129.5-6 δσαι (sc. ὑποθέσεις) δέ μὴ δοκοῦσι τῷ προσδιαλεγομένῳ, ἀληθεῖς δέ εἰσι καὶ δλίγης δεόμεναι παραμυθίας, καλοῦνται κυρίως αἰτήματα; 130.8-9 τὰ μὲν ἀξιώματα καὶ αἱ ὑποθέσεις τὸ πιστὸν ἔχουσι, τὰ δὲ αἰτήματα βραχείας ἡ καὶ πλείονος δέονται παραμυθίας. Some similar statement was known

to the mid-13th c. "Robertus Anglicus" whose comm. SE (MS Oxf. Bodl. canon. misc. 4o3) contains the following remark (f.223rB-vA): *si dicatur ad hoc, ut dicit Commentator, quod subiectum (sc. scientiae sophisticae) potest probari per rationes faciles et per similitudinem sive per quasdam suasiones sive per quandam levem confabulationem, tamen per causam non potest probari, hoc nihil est ...*

EX PROXIMIS CAUSIS CONCLUSIONIS According to AA-II p.33 this clause is intended to exclude 'causae probantes suum effectum et remotaes'. Aristotle (APo. 71b22) says *καὶ προτέρων καὶ αἰτίων τοῦ συμπεράσματος*, and Iacobus' Latin renders it faithfully 'et prioribus et causis conclusionis'. So the clause has been given a twist. And it was a Greek that twisted it. See Philop. APo.25.17sqq: *ώστε εἰ οἴκειας δεῖ εἶναι τὰς ἀρχὰς τοῦ δεικνυμένου, δῆλον ὅτι τὰ προσεχῆ αἴτια λαμβάνειν δεῖ καὶ οὐχ ἀπλῶς αἴτια· τὰ γάρ πορρωτέρω αἴτια λύναται καὶ ἄλλου εἶναι αἴτια καὶ οὐκ οἴκεια τοῦ δεικνυμένου ... ὅφεν οὖν τὸ δόλον τοῦτο ἀναγνωστέον προτέρων αἰτίων; ... τὸ προτέρων δὲ ἀντὶ τοῦ 'προσεχῶν' ἀμούστεον.*

On p.33 AA-II says: *Sic ergo describitur ab Alexandro syllogismus propter quid, et hac descriptione syllogismus propter quid innuitur esse ubi causa probat effectum. Syllogismus vero quoniam est ubicumque effectus probat causam.* Cf. Alanus ab Insulis (Summa "Quoniam homines" ed. Glorieux 1953 p.282, § 144): *Unde Alexander in commento super librum Elenchorum ait quod demonstrationum alia <propter> quid, alia quoniam, demonstrationem <propter> quid vocans quando causa probat effectum, demonstrationem quoniam quando effectus causam.* (The twice repeated insertion of 'propter' is mine. Glorieux op.cit. p.116 dates Alan's work to 1160 ± 5 years). This interpretation of *syllogismus propter quid* & *syllogismus quoniam* recurs in Philop. APo. on several occasions. Thus 168. 18-22: *εἰς μὲν οὖν τρόπος τῆς διαφορᾶς τοῦ ὅτι καὶ τοῦ διότι ἐν ταῖς αὐταῖς ἐπιστήμαις οὗτος, ἔτερος δὲ ὅταν ἀμφότεροι μὲν δι' ἀμέσων περαίνωνται προτάσεων, καὶ ὁ τοῦ ὅτι συλλογισμὸς καὶ ὁ τοῦ διότι, ἀλλ' ὁ μὲν τοῦ διότι ἐν τῇς αἰτίαις συλλογίζεται τὸ αἰτιατόν, ὁ δὲ τοῦ ὅτι ἐν τοῦ αἰτιατοῦ τὸ αἰτιόν.* Cf. Anon. APr. II (ed. Brandis 1836, 188a18sqq.): *λέγομεν δὲ καὶ νῦν ἡμεῖς ἀνολογοῦντες τῷ Ἀλεξανδρῷ ὅτι τοῦ διότι λέγει συλλογισμὸν φὸδος μέσος ὅρος αἰτιος γίνεται τοῦ συμπεράσματος, οἱ δὲ ἄκροι εἰσὶν δὲν τε φὸδος μέσος ὅρος καὶ οὕτινος αἰτιος φὸδος προσειρημένῳ.*

In the same vein the definition of demonstration as *syllogismus faciens scire* is developed into *sciendum quod syllogismus propter quid tantum facit scire, i.e. causas rerum cognoscere, ut testatur Alexander, syllogismus vero quoniam non facit scire* (AA-II p.37). We may adduce for comparison

Philop. APO. 23.16-20: είπων γάρ τι ποτέ έστιν ἐπιστήμη, λέγει καὶ περὶ ἀποδείξεως ὡς ἔστι συλλογισμὸς ἐπιστημονικός, ὅπερ ἵσσον ἔστι τῷ ἐπιστήμη διὰ συλλογισμοῦ γινομένη'. τι μὲν γάρ οἰόμεθα εἶναι τὴν ἐπιστήμην, εἶπεν, ὅτι "ὅταν τὴν αἰτίαν δι' ἣν τὸ πρᾶγμα ἔστι γινώσκωμεν, ὅτι ἔκεινου ἔστιν αἰτία καὶ οὐκ ἐνδέχεται ἄλλως ἔχειν". Nevertheless AA-II may be quoting "Alex." SE. For Alan de l' Isle (see p.105) says that the distinction between *propter quid* and *quoniam* was found there and the passage from AA-I 116B which I quoted on p.100 and which contains the definition of *scire* as *causas rerum cognoscere* indicates that the source was "Alex." on the end of SE c.1.

The same uncertainty applies to a piece of information supplied by AA-I 118A to the effect that "Alex." called *sylogismus propter quid* and *quoniam 'primum metrum'* and *'secundum metrum'* respectively. AA-I says: immediatarum propositionum alia est communis dignitas, sive maxima propositio, alia positio; quaedam vero positio est propositio in qua aliquid praedicatur vel removetur ab aliquo, et ideo dicitur etiam assumere utramque partem enuntiationis, quia modo est affirmativa, modo negativa, et huiusmodi positio dicitur suppositio. Non autem omnis suppositio positio est, quamvis positio dividatur in suppositionem et definitionem, ut praedictum est.

Communis dignitas, ut ait Aristoteles, est propositio quam non est demonstrare, sed tamen oportet eam ut sciatur. Et haec secundum diversas artes diversas habet appellationes. Dicitur enim in dialectica propositio maxima, in grammatica regula, in rhetorica communis locus, in arithmeticā et musica axioma, in geometria theorema, in astronomia canon. Secundum has vero immediatarum varietates distinguuntur duae demonstrationis species, sc. primum metrum et secundum metrum. Metrum proprie dicitur mensura orationis secundum qualitatem pedum, unde metrica appellatur illa oratio quae lege pedum tenetur astricta, prosaica vero quae eam omnino excludit. Syllogismus vero quadam accommodatione seu quadam proportione metrum: nam sicut in metrica oratione praeter grammaticae proprietatem quae sola est in prosa attendenda multa attendantur, non solum enim consideramus quod dictiones possint construi convenienter inter se, sed et legem metri, ita et in syllogismo multa observari oportet praeter illa quae in aliis argumentationibus observanda sunt, sc. qualitas materiae et lex complexionis. Metrum itaque appellat Alexander syllogismum demonstrativum, quem ut separat a dialectico adiungit "demonstrationis". Primum autem dicitur quando causa effectum probat, ut si definitio speciem, species proprium. Secundum vero quando sit econverso. Suam autem prioritatem contrahit primum a dignitate termini probantis in respectu illius termini qui probans est in secundo: causa enim est probans in

primo, effectus in secundo; causa vero prior est effectu naturaliter. Dicitur etiam ab Aristotele primum metrum 'syllogismus propter quid': 'propter' enim, haec dictio quodammodo designativa est causae, unde quia necessitas illius primi metri ex causa maximae provenit, merito dicitur 'syllogismus propter quid'; item secundum metrum ab Aristotele dicitur 'syllogismus quia' vel 'indictum': hae enim dictiones, sc. 'quia' et 'quoniam' rationales coniunctiones sunt et effectivae, per quod notatur quoniam ad huiusmodi syllogismi necessitatem, in quo sc. effectus probat causam, maiorem habet efficaciam rationalis materiae dispositio secundum artem quam habitudo effectus ad causam. 'Indictum' vero eo dicitur quod effectus indicat vel causam comitari se (ut diem praesentia solis), vel indicat praecessisse (ut cicatrix vulnus adfuisse). Et nota quoniam syllogismus propter quid tantum proprie dicitur demonstratio, quia fit ex causis; syllogismus vero quia, cum non sit ex causis, improprie dicitur demonstratio, indictum vero proprie habet dici. Cf. Philop. APo. 32.4-7 κεχρήμεθα τῷ δευτέρῳ εἰς πίστιν τοῦ προτέρου κατὰ περίστασιν. καὶ ἐπειδὴ δλυτά ἔστι τὰ τοιαῦτα σημεῖα ἢ τεκμήρια, διὰ τοῦτο καὶ τὰς ἐκ τούτων πίστεις ἀποδείξεις καλοῦμεν κατὰ δεύτερα μέτρα ἀποδείξεως (κατὰ δεύτερον ἀποδείξεως μέτρον ν. 1.). Cf. further 7o.13 & 72.9 & (Ps.-)Philop. APo. II 379.29-31 πλὴν ὅταν ἢ ἀπόδειξις γένηται διὰ τοῦ πρῶτου αἰτίου, ἔστιν ἢ κυρίως ἀπόδειξις. ὅταν δὲ διὰ τοῦ αἰτιατοῦ δειχθῇ τὸ αἰτίον, ἀπόδειξις μὲν γίνεται, οὐ κυρίως δέ· δεύτερον γάρ μέτρον καὶ ἐκπτωσιν ἔχει ἀποδείξεως, further id. 386.29-387.2 εἰ μὲν γάρ τοῦ αἰτίου τεθέντος ἔψεται τὸ αἰτιατόν, ἔστι κυρίως ἀπόδειξις, διότι καὶ ἢ ἀπόδειξις ἐκ προτέρων καὶ αἰτίων γίνεται· εἰ δὲ τοῦ αἰτιατοῦ τεθέντος ἔψεται τὸ αἰτίον, γίνεται τεκμηριώδης ἀπόδειξις. ἐκ γάρ τῶν ὄστέρων δὲ συλλογισμὸς προσέβη· ἢ δὲ τοιαύτη ἀπόδειξις ἢ ἐκ τῶν ὄστέρων δεύτερα μέτρα φέρει ἀποδείξεως (ἢ καὶ δευτέρου μέτρου φέρει ἀπόδειξιν ν. 1.) ὡς ταύτης ἐκπίπτουσα. And finally Eustratius APo. II 238.19-23: ἐπεὶ δὲ ἢ μὲν διὰ τοῦ αἰτίου κατὰ τὰ πρῶτα μέτρα καὶ κυρίως ἀπόδειξις, ἢ δὲ διὰ τοῦ αἰτιατοῦ κατὰ δεύτερα, κάκείνη μὲν τοῦ διὰ τέ, ἢ δὲ τοῦ ὅτι, κάκεῖ μὲν τὸ αἰτίον οὐ τοῦ συμπεράσματος μόνον, ἀλλὰ δὴ καὶ τοῦ πράγματος, ἐνταῦθα δὲ μόνου τοῦ συμπεράσματος, ἀτοπὸν οὐδέν.

III.7 Fragments of "Alex." SE

I do not intend to discuss in this place all the fragments of the Latin version of "Alex." SE as they are very numerous. Cf. Ebbesen 1972, 1973(2), 1973(4). I used to think that "Alexander" was the great ἐξηγητής from Aphrodisias, but I now discline to believe so. He was probably a 6th c. person, maybe Philoponus. The translator seems to have been Iacobus

Veneticus (cf. p.9). I shall here deal with the fragments found in the "Tractatus de Paralogismis".

Ad Arist. SE c.2 Most of the fragments that may derive from the commentary on this chapter were discussed in III.6. I have not been able to find a convincing Greek parallel to match AA-II p.38 *dialectica est disciplina ex probabilibus vel verisimilibus syllogizativa* which may belong here. Anyhow, it is no revolutionary definition.

On p. 46 we get "Alexander's" views concerning the *syllogismus temptativus*. I have not found any corresponding Greek text for that section either.

Ad Arist. SE c.4 . *Division of the fallacies 'in dictione'*.

On pp.69-70 we are offered the following system:

I. *Secundum vocem* (quia pertinent ad inventionem quae est de vocis substantia)

I.a *Sec. vocem simplicem res differentes continentem:aequivoc.*

I.b *Sec. vocem compositam res differentes continentem:amphibolia*

I.c *Sec. vocem compositam res differentes non continentem: compositio&divisio.*

II. *Circa vocem* (quia non sunt de vocis substantia, sed sunt quasi accidentia)

II.a *accentus*

II.b *figura dictionis*

This is the same division as the one found Ps.-Alex.20-21. His discussion is muddled, but the terminology is there. Thus

I. *ἐν τῶν κατ αὐτάς (sc. τὰς φωνάς)*

I.a *ἐν τῶν ἀπλῶν διάφορα πράγματα περιεχουσῶν*

I.b *ἐν τῶν συνθέτων φωνῶν διάφορα πράγματα περιεχουσῶν*

II. *ἐν τῶν περὶ αὐτάς*

In this context *πράγματα* means "significata".

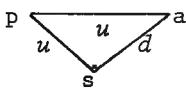
Compositio et divisio. As long as people adhered to the Aristotelian classification of fallacies it was a matter of discussion whether it was permissible to reduce composition and division to one fallacy. Galen, the physician, in his little book about τὰ παρὰ τὴν λέξιν σοφίσματα treats of the two fallacies as one (ed. Gabler 1903, 2.5-7 = 583 Kuehn). Ps.-Alex. 142.25-31 quotes Galen and endorses his view: *ἐπεὶ οὖν τοῦ αὐτοῦ, οἶον τοῦ Βαδίζειν, ἀμα καὶ διαιρεσις καὶ σύνθεσις γίνεται, ἀλλὰ ἀπ' ἀλλου μὲν διαιρεσις, οἶον ἀπὸ τοῦ 'δύναται', ἀλλωρ δὲ σύνθεσις, οἶον τῷ Σωκράτει, διὰ τοῦτο εἴπεν "εἰσὶ δὲ παρὰ σύνθεσιν ἢ διαιρεσιν". ούδεν γάρ διαιφέρει οὕτως ἢ οὕτως λεγόμενον. διὸ καὶ δ Γαληνὸς τοὺς παρὰ σύνθεσιν καὶ διαιρεσιν ὡς ἔνα τρόπον ἔλαβεν εἰπών "παρὰ δὲ τὴν σύνθεσιν καὶ διαιρεσιν, δταν αὐτη ποιῆτι τοῦ σημαίνομένου τὴν διαφορὰν". The mention of Galen was contained in the Latin "Alexander" as is shown by AA-II p.61 *de compositione vero et**

divisione Galenus sophista male intellexit, quia reputavit compositionem et divisionem pro una fallacia, ideo sc. quia ubicumque est compositio, ibi et divisio, et econverso. The same in AA-I 126C: ex his igitur manifestum quoniam non ubicumque comitantur sese compositionis et divisionis fallaciae, ut deceptus credidit Galenus, nam quia ubicumque est divisio, ibidem est quodammodo compositio et econverso, per hoc inquam Galenus deceptus putavit similiter accidere in effectu velut in causa, and in A-SJ 87rB. De hiis autem coniunctim agit Aristotleles quoniam sese semper sequuntur compositio et divisio, licet non semper se comitantur fallacia compositionis et fallacia divisionis. Nec pro una reputandae sunt istae duae fallaciae, sic enim non nisi quinque essent fallaciae in dictione, in quem errorem Galenus incidit sophista. It may not be accidental that AA-I spells *Gualinus* and A-SJ *Galinus* (actually the MS has 'galini' but that must be corrected to the nominative). Iacobus will have given a phonetically correct transcription of the mediaeval Greek pronunciation of the name. AA-II writes *Gallienus*, which is common enough in Latin.

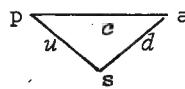
AA-II cannot agree with Galen. But he can agree with Porphyry who distinguished the two fallacies on the simple principle that 'ubi compositio fallit, ibi est fallacia compositionis - ubi fallit divisio, ibi est fallacia divisionis'. I have argued above (p.12) that the Porphyry-fragment was transmitted through "Alex."

After describing Porphyry's views on composition and division AA-II proceeds to "Alexander's" (p.62). There is essential agreement between them, but "Alex." made things a little more complex than did Porphyry: *Porphyrius non notavit nisi unam compositionem et divisionem, Alexander vero notavit geminam compositionem et divisionem*. In the proposition *possibile est sedentem ambulare* Porphyry analysed the relation between two of the terms only, viz. *sedentem* & *ambulare*. *In sensu composito* the proposition is false and the two terms are joined. *In sensu diviso* they are separated. "Alex." added an analysis of the relation between *possibile* and *ambulare*. Finally our author seems to suggest, as his own contribution, that one might also analyse the relation between *possibile* & *sedentem*. Schematically the three analyses look like this:

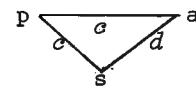
PORPHYRY

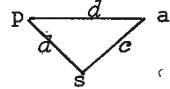
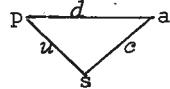
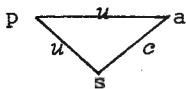
"ALEXANDER"

AA-II

In sensu div. True.

In sensu comp. False

p=possibile a=ambulare s=sedentem u=undefined relation

c=compositio, d=divisio.

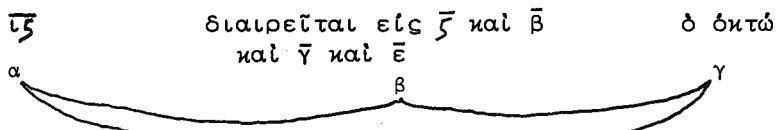
"Alexander's" model is the one found in Ps-Alex.142.20-28: παρὰ δὲ τὴν σύνθεσιν αὐτὸν ἢ τὴν διαιρεσιν εἶπε διότι τὸ αὐτὸ διπὸ τοῦδε διαιρούμενον συντίθεται τῷδε καὶ συντιθέμενον τῷδε διαιρεῖται ἀπὸ τοῦδε. οἶον δὲ Σωκράτης καθηταί, δὲ καθήμενος δύναται βαδίζειν, δὲ Σωκράτης ἄρα βαδίζει. τὸ οὖν βαδίζειν διαιρεθὲν ἀπὸ τοῦ 'δύναται' συγετέθη τῷ Σωκράτει, καὶ γέγονεν δὲ παραλογισμὸς δὲ λέγων 'δὲ Σωκράτης ἄρα βαδίζει'. ἐπεὶ οὖν ... (*the rest of the text was given on p.108*) and in the following two scholia on Arist.SE found in comm.II (MS Basel Oeff. B.U. F.II.21:29ov, MS Vat.Barb.gr.164:236v) both of which are closely related to Ps.-Alex. p.30 : *ad 166a24*: ἔστι δὲ δὲ λέγει δωάμει τωιστον·δὲ μὲν γάρ διαιρῶν τὸ βαδίζειν ἀπὸ τοῦ καθημένου καὶ συντιθεὶς αὐτὸ τῷ δύνασθαι καὶ λέγων ὅτι δὲ καθήμενος δύναται βαδίζειν, σημαίνει ὅτι δὲ καθήμενος οὐ βαδίζει, δύναται δὲ βαδίσειν, δπερ ἔστιν ἀληθές. ἔάν δὲ μὴ συνθῆ, τουτέστιν ἔ-άν δὲ μὴ τῷ δύνασθαι συνθῆ τὸ βαδίζειν ἢ τὸ γράψειν -τοῦτο γάρ λείπει - ἀλλὰ τῷ καθημένῳ ἢ τῷ μὴ γράφοντι, καὶ φάσκει ὅτι δὲ μὴ γράφων γράψει, οὗτος οὐ λέγει ὅτι δύναμιν ἔχει δὲ μὴ γράφων νῦν ὅστερον γράψαι, ἀλλ' ὅτι νῦν ὅτε οὐ γράψει δύναμιν ἔ-χει τοῦ γράψειν, τουτέστι νῦν ὅτε οὐ γράψει γράψει, δπερ ἔστι φεῦδος:- *ad 166a25-26* εἰπών ὅτι οὐ ταῦτον σημαίνει δινέλη τὶς ἀπὸ τοῦ καθημένου τὸ βαδίζειν καὶ συνθήσει αὐτὸ (φημὶ δὴ τὸ βαδίζειν) τῷ δυνατῷ καὶ διν συνθῆ τῷ καθημένῳ, ἀλλο γάρ σημαίνει ὅτε τὸν καθήμενον λέγει βαδίζειν, ἐν φ καὶ τῷ καθημένῳ τὸ βαδίζειν συντίθησι, καὶ ἀλλο ὅτε τὸν καθήμενον λέγει δύνασθαι βαδίζειν, καὶ τὸ βαδίζειν ἀπὸ τοῦ καθημένου διαιρεῖ, συντίθησι δὲ καὶ τῷ δύνασθαι. τοῦτο δὴ εἰπών τοῦ μὲν ἐνδὸς τρόπου, καθ' ὅν τὸ βαδίζειν ἀπὸ τοῦ καθημένου μὲν διαιρούμεν, συντίθεμεν δὲ τῷ δύνασθαι, παράδειγμα τέθεικε τὸ ὅς δυνατὸν τὸν καθήμενον βαδίζειν, καὶ μὴ γράφοντα γράψειν, ἐν φ καὶ αὐτῷ προσυπακούειν δεῖ τὸ δυνατόν, ἵν' ἦ καὶ δυνατὸν τὸν μὴ γράφοντα γράψειν. τοῦ δὲ λοιποῦ τρόπου, καθ' ὅν συντίθεμεν τῷ καθημένῳ τὸ βαδίζειν, μηνυτικὸν ἐπήγαγε. καὶ τοῦθ' ὀσαύτως διν τὶς συνθῆ:-

Fallacia divisionis Again AA-II confronts us with two different interpretations, given by "Alex." and Porphyry (p.63f). In the paralogism "5 are 2 and 3, 2 and 3 are even and odd, ergo 5 is even and odd" Porphyry said that "5 are 2 and 3" is taken *secundum compositionem* because two and three are taken as a whole, but "Alex." said it was *sec. divisionem* because it is a division of 5 into its parts that is performed. Similarly Porph. interpreted the next paralogism as follows: "what is greater than something is so much and something more, what is so much is equal, hence the greater is equal" the fallacy consisting in dividing 'so much' from 'something more'. *In sensu composito* the first premiss is true. "Alexander" gave another

interpretation: "8 is divided into 5 and 3 and 6 and 2; $5+3+6+2=16$; hence $16=8$, hence the greater is equal to the less." "Alex." took the first premiss to be true *in sensu diviso*, i.e. when it is a statement about the ways in which 8 may be divided into parts. The fallacy arises from assuming that composition (i.e. addition) of the parts extracted from 8 in the first move will yield a result that is equal to 8, for the parts and the whole have only a potential identity. The thought is not very clear, and it is particularly obscured by being presented as a contrast to Porphyry. It is certain that "Alex." and Porphy. gave different reconstructions of the second Aristotelian paralogism of division, and it would also seem that "Alex." had a tendency to obscure the matter by interpreting "division" as "division of a number into parts". But I do not think there was any grave disagreement between them. What both considered the flaw in the argument certainly was the dissolution of the relation between the parts and the whole as it was in the first premiss when correctly understood. "The greater = so much + something more" is true when "so much and something more" is conceived of as a whole. It is fallacious to separate one part of the composite predicate and predicate it independently of the subject. And " $8=5$ and 3 and 6 and 2 " is true when we keep the two statements involved in this compressed formula separated, i.e. when it is interpreted " $(8=5+3)$ and $(8=6+2)$ ". Not performing this division causes the fallacy. I think both Porphy. and "Alex." were partially wrong in their exposition of the Aristotelian paralogisms which should more probably be reconstructed as follows: (I) 5 is 2 and 3, hence: 5 is 2, and 5 is 3. Now using the conclusion of (I) as a premiss we get (II) 5 is 2, 5 is 3, but 2 is even, and 3 is odd, hence 5 is even and odd. In a similar way we get (III) 5 is equal to 2, 5 is equal to 3, 5 is greater than 2, 5 is greater than 3, hence the greater is equal. Though in case (III) Porphyry may have been right.

Now let us turn to the Greek texts. Porphyry's views will not be very easy to spot because they do not embroider much on Aristotle's text. But "Alexander's" will, and they do occur as is shown by the following scholia on SE 166a33-34 from comm.I (here virtually identical w. Ps.-Alex. 31.11-32.2) : Vat.gr.248:299v: τὰ παρὰ τὴν διαιρεσιν τοῦ λόγου σοφίσματα γίνεται ὅπόταν τὰ προσόντα δυνάμει τῷ πράγματι ἐκείνῳ περὶ οὗ ὁ λόγος διαιρῶν ὁ σοφιστὴς καὶ ἔδιξε τιθεῖς συνάγει ἀπατηλῶς ἐνεργείᾳ ταῦτα προσεῖναι αὐτῷ. τοῦτο δὲ οὐκ ἀν- ποτε δυνατὸν ἃν συνάγεσθαι τῷ σοφιστῇ εἰ μὴ ἡ διαιρεσίς γέγονεν, οἷον τέ λέγω; τὸν ἐ δριθμὸν δυνάμει ἔχοντα ἐν ἐαυτῷ τὸ περιττὸν /300r/ καὶ τὸ ἀρτιον ὁ σοφιστὴς διαιρῶν, μὴ ἀρτιον δῆτα, καὶ ἀρτιον ἀποδείκνυσι καὶ μὴ ἀρτιον, οὐτωσὶ ἐν

πρωτωφ σχήματι τὴν ἀγωγὴν ποιούμενος τοῦ σοφίσματος· οὐχὶ ὁ ἐ^εεὶς δύο καὶ εἰς γῆ διαιρεῖται; ναὶ. τὸ δέ, δὲ γὰρ οὐ πε-ριττὸς καὶ δρτιος; δὲ ἄρα περιττὸς καὶ δρτιός ἐστι. τὸ δὲ σόφισμα παρὰ τὴν διαιρεσιν· τὰ γάρ μόρια ἐν τῷ δλῳ δυνάμει εἰσὶ, τὸ δὲ δυνάμει τι διν οὐκ ἐστιν ἐκεῖνο αὐτὸ δ δύναται γε-νέσθαι, οἷον τὸ δένδρον τὸ ἐστηκός δυνάμει πλοῖον διν οὐκ ἐστι πλοῖον, ἀλλὰ καὶ δ ἀσχημάτιστος χαλκός δυνάμει ἀν ἀνδριάς οὐκ ἐστιν ἀνδριάς. τὸν μὲν οὖν τὰ ἐ συνάγοντα παραλογισμὸν καὶ δρτια εἰναι καὶ περισσὰ καὶ δ Ἀριστοτέλης ἐξέθετο· τὸν δὲ τὰ μείζονα ἵσα τοῖς ἐλάττοις συνάγοντα πάνυ βραχέως, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἀσαφῆς, ἀπαγγέλλειν δοκεῖ. δεῖ δὲ προσυπανούειν ἐν τῷ 'τὸ μεῖζον ἵσον' τὸ 'τῷ ἐλάττονι' ἵνα δὲ τὸ πλῆρες τῆς λέ-ξεως τοιούτον.

ἡ δὲ ἀγωγὴ τοῦ τοιούτου σοφίσματος οὕτως ἡρωτᾶτο· οὐχὶ δὲ δικτῶ δριθμὸς εἰς ἔξι καὶ δύο διαιρεῖται; ναὶ. τὸ δέ, οὐχὶ εἰς γ καὶ ε; ναὶ. δὲ δικτῶ ἄρα εἰς γ καὶ β καὶ γ καὶ ε διαιρεῖται· τὰ δὲ γ καὶ β καὶ ε καὶ γ τῷ διαιρεῖται. δὲ δικτῶ ἄρα εἰς τῷ διαιρεῖται. ἵσος ἄρα δ τῷ δη, δ μείζων τῷ ἐλάττονι. παρὰ δὲ τὴν διαιρε-σιν καὶ τοῦτο τὸ σόφισμα· δυνάμει γάρ ἐν τῷ δικτῷ ταῦτα. τὸ δὲ 'τοσοῦτον γάρ καὶ ἔτι πρός' οὕτως ἐπῆκται ὡς εἰ ἐλεγεν. δ τῷ, τουτέστι τὸ μεῖζον, τοσοῦτός ἐστιν ὅσος δ δικτῶ, καὶ ἔτι πρός, ὡς ἐμπεριέχων ἐν ἑαυτῷ καὶ τὸν δικτῶ:- I think this will suf-
fice to show that the interpretations ascribed to "Alexander" have a Greek origin. In general the existing Greek texts a-
gree with him in their discussions of *compositio* & *divisio*. Porphyry does not seem to have left any traces in the Greek tradition, but it must not be forgotten that it is extremely difficult to detect them if there are any, as he is reported to have adhered more closely to the Aristotelian text.

"Alex." seems to have exercised a profound influence on the further development of Latin literature on the subject. Modal logic developed to a considerable extent from the interpretation of the Aristotelian example of composition "possi-bile est sedentem ambulare" and there are indications that "Alex." was a prime mover in directing the discussion towards that direction. The application of the notions of actuality and potentiality to the interpretation of the fallacy of di-
vision also saw a development in later philosophy. Thus round 1270 the SF-commentator writes (comm. in Arist.SE qu.69):
Quaeritur utrum haec oratio 'quinq̄e sunt duo et tria' sit vera in sensu compositionis Arguitur quod sic ... Oppo-
situm vult Avicenna ... Dicendum secundum quosdam quod falsa

est in sensu compositionis, quia quicquid est aliud a duobus et tribus non est duo et tria coniunctim. Nunc autem secundum quosdam hoc quod est quinque est quid aliud a duobus et tribus, igitur quinque non est duo et tria; minor per Aristotelem patet septimo Metaphysicae qui vult quod quid est non est partes suae, sed est aliud a partibus ex quibus componitur; cum ergo quinque sit aliquid ens habens quod quid est, manifestum quod non erit partes ex quibus est, sc. duo et tria. Et ideo haec erit falsa 'quinque sunt duo et tria coniunctim', et propter hoc dicit Aristoteles in quinto Metaphysicae quod sex non est bis tria sed semel sex. Et iterum dicit Aristoteles in nono Metaphysicae quod materia non praedicatur de composito praedicatione dicente 'hoc est hoc' sed denominative, unde non dicitur 'arca est lignum' sed 'lignea'. Et ideo, cum quinque sit compositum ex materia et forma, istae partes materiales de eo non praedicabuntur dicendo 'hoc est hoc'. And the slightly younger C-commentator (comm. in SE qu.31) says: Cum igitur hoc quod est quinque significet suum quod quid est aggregatum ex duobus et tribus tamquam ex partibus materialibus et ex forma quinarii superaddita, illud totum compositum in oratione supponet; hic igitur materia praedicatur de composito, et talis praedicatione est impossibilis, quare etc. Et hoc expresse dicit Aristoteles octavo Metaphysicae quod qui dicit <domum esse lapides et ligna dicit> domum in potentia quia solum materiam domus dicit, materia autem solum est in potentia ipsum compositum, ergo cum dicimus quinque esse duo et tria solum praedicando partes materiales de ipsis quinque, solum vera est praedicatione illa de quinque in potentia. Nunc autem quinque absolute dicta non supponunt quinque in potentia dicta, sed solum quinque in actu, quare etc.

Fallacia accentus "Dicit enim Alexander super hunc locum quod apud graecos erant quaedam virgulae quae superponabantur dictionibus, quibus distinguebatur quo accentu dictiones deberent proferri. Quando autem deerant illae virgulae, ignorabatur quo accentu dictiones proferrentur..." (AA-II pp. 64-65). There is no Greek source for this, though it could easily be inferred from any Greek commentary. I think we must view it as a translator's note. The Greek commentators' scholia on the fallacy of accent are difficult to understand to a person with no Greek. Therefore Iacobus (?) supplied this vital information. He also told his readers that the examples in the Latin translation of Arist.SE were not Aristotle's: SF qu.73: exempla quae in hoc libro ponuntur non sunt Aristotelis sed sunt Vergilii et Horatii, ut dicit Commentator (cf. Summa LM 1.326). He had to do so because a simple translation of a Greek commentary 1) would not be intelligible at all

without such extra information, and 2) would make it a puzzle to the Western reader why the examples commented on were not those that he found in his translation of Arist. SE in which Boethius had ingeniously replaced the Greek examples with Latin ones.

Figura dictionis On pp. 65-68 of the "De Paralogismis" we are presented with "Alexander's" and Porphyry's views on the fallacy of figure of speech. I have not succeeded in discovering any interesting parallel texts to elucidate the division said to be Porphyry's, viz. that figure of speech is of three types: 1. *mutatio generum* 2. *mutatio praedicamentorum* 3. *similis terminatio plurium dictionum*. It is not clear whether the examples of the three types are also supposed to be Porphyrian. They look Latin rather than Greek. Similarly it is not quite certain how much we can claim for "Alex.". It depends on how we interpret a couple of *itas*. But I think he is meant to have said A-C though A and B are uncertain: *A. sicut aliquis per formam, i.e. per vultum, cognoscitur, sic et dictiones secundum terminationem inter se discernuntur*. This agrees with other fragments in which "Alex." is stated to have said that *figura proprie significat dispositionem partium exteriorum corporis*. Sed cum *vox* non sit *corporea res*, non potest *sic figura accipi in voce*, sed *transumitur ad significandum quandam dispositionem vocis secundum similitudinem*, quia *sicut corpora ex dispositione exteriorum discernuntur, similiter voces discernuntur ex modo significandi eas*, ita quod sit *figura dictionis ex consimili configuratione, i.e. ex simili dispositione vocis* (SF qu.76). That *figura* is a word that one can properly apply to bodies only is an apparently innocent note, and one not unparalleled in earlier literature. Cf. Quintiliani Instit. Orat. 9.1.10: *duobus modis dicitur (sc. figura): uno qualiscumque forma sententiae, sicut in corporibus quibus quoquo modo sunt composita, utique habitus est aliquis*. The note is less innocent when it is combined, as in SF, with the statement that a *vox* is no *corporea res*, whence *figura* cannot be used about it in its proper sense. It introduces us into the philosophical debates about the ontological status of *voces*/*φωναί* and *figurae*/*σχήματα*. Now given that the name of Alexander appears in this context it may be pertinent to point out that there was some interest taken in the subject in the 2nd century. For although I disincline to believe that "Alex."=Alexander of Aphrodisias the matter cannot be regarded as settled. And even if the two are not identical it is highly probable that "Alex." preserved older materials. Gellius (Noctes Atticae 5.15) is a witness to such an interest, and so is Galen (see Stoicorum Veterum Fragmenta II pp.43sqq. & p.127). The discussion of *σχήμα*

by Iamblichus (*apud Simpl.Cat.271*) may also be relevant. B. *figura dictionis* (1) *quandoque secundum terminationem vocis attenditur*, (2) *quandoque sec. similitudinem accidentis vel numeri vel alterius*, (3) *secundum similitudinem appellationis*. Thus "Alex." divided figure of speech into three moods. Other sources also attribute three moods to him, but it is difficult to see that they are the same as those of AA-II. One point deserves attention, though. All sources mention, and some stress, the fact that "Alex." introduced the notion of *appellatio* in this context. Thus SF qu.76: *et iterum figura dictionis non solum accipitur pro dispositione partium vocis, sed pro simili modo dicendi, ut dicit Commentator, id est pro simili modo appellandi ... si autem sumatur figura dictionis similis propter similem modum dicendi vel appellandi -et quod sic accipi possit probat Commentator per Aristotelem in Praedicamentis dicentem quod videtur omnis substantia hoc aliquid significare ...* That is, "Alex." referred his reader to Cat. 3blosqq.: *πάσα δὲ οὐσία δοκεῖ τόδε τι σημαίνειν. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν πρώτων ούσιῶν ἀναμφισβήτητον καὶ ἀληθές ἔστιν δτι τόδε τι σημαίνει, ἀτομον γάρ καὶ ἐν ἀριθμῷ τὸ δηλούμενόν ἔστι. ἐπὶ δὲ τῶν δευτέρων ούσιῶν φαίνεται μὲν ὅμοίως τῷ σχήματι τῆς προσηγορίας.* The preserved Greek commentaries/scholia on the *elenchi* are well aware of the connection between the fallacy of figure of speech and this passage of the *Categories*. Thus Ps.-Alex. 67-68 & 151. They also contain materials which they share with Simplicius, thus notably the *οὗτις paralogism* (*Simpl.Cat.105.11sqq.=comm.II ad SE 166b16*) about the (universal) man who is in Athens and consequently not in Megara. The version of *comm.II* is this (MS Vat.Barb.gr.164:237r): *παρὸ τὸ σχῆμα τῆς λέξεως καὶ τόδε. εἰ τις ἔστιν ἐν Ἀθήναις οὐκ ἔστιν ἐν Μεγάροις. τις δέ ἔστιν δὲ ἀνθρώπος, δὲ ἀνθρωπός δρα ἐν Ἀθήναις δὲ οὐκ ἔστιν ἐν Μεγάροις. οὐ γάρ ἔστι τις δὲ κοινός, οὐ γάρ τόδε τι σημαίνει, ὡς τινά δὲ αὐτὸν ἔλαβε.* Compare this with AA-II p.66: *nihil quod sit Parisius est Romae* -i.e. *nulla res discreta numero- sed homo est Parisius* -hic non assumitur res discreta numero, tamen hoc nomen 'homo' singularis numeri est, quare falso infertur *ergo homo non est Romae*. C. "Alex." adduced some not too apt examples of paralogisms due to figure of speech. Three of them are mentioned by our author, viz. *masculinum est femininum* (middle:neutr.), *Callias est lapis* (middle:masculinus), *quale est quantum* (middle:neutr.). They are all found in the same order in Ps.-Alex. p.36. But AA-II says that "Alex." had *multa exempla*. Three are not many. But, as a matter of fact, the rest of the paralogisms which occur in Ps.-Alex. pp.35-36 are found in other Latin sources (Summa LM 1.332-333, schol. in Arist.SE 166b13-14 MS clm.16123:lolr) except for the one a-

about the Scyths Ps.-Alex. 36.23sqq. I think the credit that one must give to "Alexander" is that he directed the attention of the Westerners to the serious problems concerning *acceptiones terminorum*. Notice in this connection the use of the verb *ἔλαβε* in the the comm.II scholium. It is his merit that some of the discussion about *acceptiones termini*, *appellatio*, *suppositio* was conducted in connection with the study of the fallacy of figure of speech. (Cf. Ebbesen 1975).

Petitio principii (AA-II pp.78-81). The author refers to the fivefold division of this fallacy given in Top.8 c.13 where Aristotle says that the first mood will have a fair chance of not being detected *ἐν τοῖς συνωνύμοις* (162b36-37). On which Alex.Top.577 glosses: 'συνωνύμοις' φησὶν ἀντὶ τοῦ πολωνύμοις. And AA-II says *Sunt autem quinque modi petendi id quod est in principio, quorum primus est per multivocationem.* One of the examples of the first mood is this: *ut si dicatur Putas anima est immortalis? et postea quaeratur utrum anima sit incorruptibilis, vel facta prima quaestione sic syllogisetur: anima est incorruptibilis, sed quicquid est incorruptibile est immortale, ergo anima est immortalis.* The same example is found in Ps.-Alex.SE 44.35-45.9 and 47.8-18, in the latter place combined w. a reference to Top.8 c.13 and the fivefold division given there. Thus "Alex." is a probable source for AA-II in this case too.

Plures interrogaciones ut una. On p.84 AA-II quotes "Alexander's" quotation of Plato's Gorgias 466. The scholium that is referred to is found in three slightly different versions in Greek, viz. Ammon.Int.2ol, Ps.-Alex.SE 53.6-13 and comm.II on SE 168a3. The three versions clearly are not independent of one another. The central part of the scholium, Polus' question, is identical in the three versions without being identical to Plato's text. It is, in fact, a very imprecise quotation. Plato says (466b9-e2): ΣΩ. ἔλάχιστον τοίνυν μοι δοκοῦσι τῶν ἐν τῇ πόλει δύνασθαι οἱ δήτορες. ΠΩΛ. Τί δέ; οὐχ ὥσπερ οἱ τύραννοι ἀποκτεινύασιν τε δὸν μὲν βούλωνται καὶ ἀφαιροῦνται χρήματα καὶ ἐκβάλλουσιν ἐκ τῶν πόλεων δὸν μὲν δοκῇ αὐτοῖς; ΣΩ. Νὴ τὸν κύνα, ἀμφιγνῶν μέντοι, δὲ πᾶλε, ἐφ' ἐκάστου δύν λέγεις πότερον αὐτὸς ταῦτα λέγεις καὶ γνώμην σαυτοῦ ἀποφαίνῃ ή ἐμὲ ἔρωτάς; ΠΩΛ. 'Αλλ' ἔγωγε σὲ ἔρωτῶ. ΣΩ. Εἴτε, δὲ φίλε· ἐπειτα δύο δάμα με ἔρωτάς; ΠΩΛ. Πᾶς δύο; ΣΩ. οὐκ ἄρτι οὕτω πως ἔλεγες;"¹⁰ Η ούχι ἀποκτεινύασιν οἱ δήτορες οὐδὲ μὲν βούλωνται ὥσπερ οἱ τύραννοι καὶ χρήματα ἀφαιροῦνται καὶ ἐξελαύνουσιν ἐκ τῶν πόλεων δὸν μὲν δοκῇ αὐτοῖς;" ΠΩΛ. "Ἔγωγε. ΣΩ. Λέγω τοίνυν σοι δτι δύο ταῦτ' ἔστιν τὰ ἔρωτήματα, καὶ ἀποκρινοῦμαί γέ σοι πρὸς ἀμφότερα. φημὶ γάρ, δὲ πᾶλε, ἔγώ καὶ τοὺς δήτορας καὶ τοὺς τυράννους δύνασθαι μὲν ἐν ταῖς πόλεσιν σμικρότατον· ὥσπερ νυνδή

έλεγον· ούδεν γάρ ποιεῖν δν βούλονται ως ἔπος εἰπεῖν, ποιεῖν μέντοι δτι δν αύτοῖς δόξη βέλτιστον εἶναι. The text of Ammon. Int 201.15-19 is this: ἐγκαλεῖ γοῦν δέν τῷ Γοργίᾳ Σωκράτης τῷ Πώλῳ ἐρομένῳ αὐτὸν εί μή δοκοῦσιν αὐτῷ οἱ δήτορες δσπερ οἱ τύραννοι ἄπαντα ποιεῖν δ βούλονται τε καὶ δοκεῖ αύτοῖς βέλτιστα εἶναι ως πλείονας ἄμα ἐρωτήσεις ἐρομένῳ διὰ τὴν ἀγνοιαν τῆς διαφορᾶς τῆς τε βουλήσεως καὶ τῆς δοκήσεως. In comm. II we read (MS Basel. Oeff. B. Univ. F. II. 21:294r, MS. Vat. Barb. gr. 164:238v): δσπερ δ Πώλος ἐν τῷ Γοργίᾳ πεποίηκεν ἐρωτήσας αὐτὸν τὰ πλείω ως ἔν, οὐ ως κακουργῶν δλλο. οὔτως νομίζων, δν δ Σωκράτης ἐπέπληξε πλείονας ἄμα ἐρωτήσεις ἐρωτήσαντα. εἶπε γάρ· διώκατες, οὐ δοκοῦσί σοι οἱ δήτορες δσπερ οἱ τύραννοι ποιεῖν ἄπαντα δ βούλονται καὶ δοκεῖ αύτοῖς βέλτιστα εἶναι; ἐν τῷ Γοργίᾳ τὰ πλείω ως ἐν ἐρωτήσας τὸν Σωκράτην. δν δὲ ή ἐρώτησις τοιαύτη· εἰπέ μοι, διώκατες, οὐ δοκοῦσί σοι οἱ δήτορες δσπερ καὶ οἱ τύραννοι ποιεῖν ἄπαντα δ βούλονται καὶ δοκεῖ αύτοῖς βέλτιστα εἶναι; τὰ πλείω γάρ ἐνταῦθα ἡρώτησεν ως ἔν δ Πώλος· δλλο γάρ βούλησις καὶ δλλο δοκησις. δν δ Σωκράτης ἐπέπληξε πλείονας ἄμα ἐρωτήσεις ἐρωτήσαντα ως τὴν διαφορὰν τῆς βουλήσεως καὶ τῆς δοκήσεως ἀγνοήσαντα καὶ ως ἐνδός δντων μίαν τὴν ἐρώτησιν ποιησάμενον. Finally AA-II p.84 has *De hac autem fallacia habuit Alexander exemplum a Gorgia Leontino, qui quae sivit a Socrate: Putasne rhetores [quae] faciunt <omnia quae deliberant> et eis videntur bene placita? Ille enim deceptus fuit <non> putans aliquam distantiam esse inter interrogationem deliberationis et bene placiti. Socrates animadvertis multiplicem interrogationem eius multipliciter respondit dicens: Nec deliberant quae faciunt nec videntur eis bene placita.* It must be reasonable to consider Ammonius' text the oldest of the three Greek versions, also because he uses ἐρόμενος instead of ἐρωτήσας. But if his is the oldest, or at any rate closest to the oldest formulation, it follows that comm. II is next in chronological order, as (A) it preserves the old order of the elements, viz. (1) Socrates blames Polus, (2) Polus' question, (3) the ἀγνοια exhibited by Polus. Ps.-Alex. has 2-1-3. (B) its αὐτὸν in the first period (ἐρωτήσας αὐτὸν) must refer to Socrates, though S. has not been named yet. This is most easily explained as a result of an uncareful revision of Ammonius' text in which his αὐτὸν was carried over although the noun it refers to had been oblitterated. Ps.-Alex. has reestablished the sense by replacing αὐτὸν with τὸν Σωκράτην. (C) the word order in the last section ἀγνοῶν-δοκήσεως is in comm. II like in Ammon. except that we have ἀγνοῶν instead of διὰ τὴν ἀγνοιαν. Ps.-

Alex. puts ἀγνοήσαντα last and drops the τε. There cannot be the slightest doubt that the Latin version is derived from some edition of this scholium as it shares the characteristic liberties in the quotation of Plato w. the Greek scholia. It would seem to have been made from a manuscript that had βουλεύσεως (deliberationis) instead of βουλήσεως. Or the translator was sleepy when he did this part of the translation. In general the Latin is pretty close to comm.II, thus *<non>putans ~ ἀγνοῶν*. But it seems possible that the Latin version, though corrupt, really gives a still earlier edition of the scholium than does Ammonius. Because it is tempting to consider Socrates' answer *nec deliberant quae faciunt nec videntur eis bene placita* as a corruption of something like *nec deliberant quae faciunt et videntur ...* in which case the Latin preserves a paraphrase of Pl.Grg.466d8-e2 οὐδέν γάρ ποιεῖν ὃν βούλονται ὡς ἔπος εἶπεν, ποιεῖν μέντοι ὅτι δν αὐτοῖς δέξη βέλτιστον εἶναι that had dropped out already in Ammonius' version.

III.8 Fragments of "Alex." Top.?

The evidence for a Latin translation of at least parts of a Greek commentary on the Topics is this:

- 1) Robert of Torigny in an ambiguous statement says that Iacobus ... transtulit ... quosdam libros Aristotelis et commentatus est, sc.Topica, Analiticos ... (see p.9).
- 2) AA-II pp.40-44, the Summa LM 1.273-274 and A-SJ:83vA all contain a discussion of dialectics in which *dialectica* is stated to be derived from *dialegeste* and in which the definition of *probabile* (ἔνδοξον) is illustrated by means of examples. The etymology is found in Alex.Top.3.8-9: ἡ διαλεκτικὴ ἀπὸ τοῦ διαλέγεσθαι, τὸ δὲ διαλέγεσθαι ἐν ἔρωτήσει τε καὶ ἀποκρίσει. The correct attribution to "Alex." is found in A-SJ: secundum Alexandrum dicitur (sc. *dialectica*) a dialegeste quod est disputare cum interrogatione et responsione. In the Summa the etymology is given in a context which strongly suggests Iacobus Veneticus as the immediate source. Finally, AA-II attributes another etymology, viz. *dia=de, lexis=dictio sive locutio* to Alexander. But this is hardly more than a casual error, because a little later the *dialegeste*-etymology is given, without indication of source. A-SJ has the same two etymologies but mentions "Alex." in the right place. It is just possible that the *de locutione*-etymology reflects a Greek διὰ λέξεως "by means of speech", but it is more probable that it is due to Iacobus, because in the Greek of his days διὰ τὴν λέξιν will have meant "about the speech/word". The examples of ἔνδοξα are to a great extent the same as those of Alex.Top. 18-19. In tabular form:

A=AA-II, J=A-SJ, S=Summa. S1 = the Summa's example of probability of the first type. (...) = deviant formulation & sim.

ένδοξά ἔστι.

1. τὰ δοκοῦντα πᾶσι, ὡς

1.a.1 τὸ αἰρετὸν ἀγαθὸν εἶναι (A1) (S1)

1.a.2 τὸ αἰρετὸν εἶναι ὑγείαν, πλοῦτον, τὸ ζῆν (J2)

1.b τὸ ἀγαθὸν ὡφελεῖν (A1) S1

1.c δεῖν τοὺς γονέας τιμᾶν S1

2. τὰ δοκοῦντα τοῖς πλείστοις, ὡς

2.a φρόνησιν πλούτου αἰρετωτέραν εἶναι A2 J1 S2

2.b ψυχὴν σώματος εἶναι τιμιωτέραν

2.c θεοὺς εἶναι (J3) (S3)

3. τὰ δοκοῦντα πᾶσι τοῖς σοφοῖς, ὡς

3.a τὰ τῆς ψυχῆς ἀγαθὰ μείζω εἶναι τῶν τοῦ σώματος A3 J4 S2

3.b μηδὲν ἔκ τοῦ μὴ δυντος γίνεσθαι

3.c τὰς ἀρετὰς ἀγαθὰ εἶναι

4. τὰ δοκοῦντα τοῖς πλείστοις τῶν σοφῶν, ὡς

4.a τὴν ἀρετὴν δι' αὐτὴν αἰρετὴν εἶναι (εἰ καὶ μὴ Ἐπικούρῳ δοκεῖ) A4 S4

4.b τὴν εὐδαίμονίαν δι' ἀρετῆς γίνεσθαι S4

4.c.1 μὴ εἶναι σῶμα ἀμερές (cf. A5) }
4.c.2 μηδὲ ιδομούς ἀπείρους } S4

5. τὰ δοκοῦντα τοῖς ἐνδοξοτάτοις τῶν σοφῶν, ὡς

5.a τὴν ψυχὴν ἀδάνατον εἶναι (διὰ Πλάτωνα) A5 J5 S5

5.b πέμπτον τι εἶναι σῶμα (διὰ Ἀριστοτέλην) (cf. A5) S5

The reason why the Summa and A-SJ transfer 2.c to 3. is that Cicero (de Inventione 1.29.46) in a list of *probabilitia* says: eos qui philosophiae dent operam non arbitrari deos esse. Some of the mediaeval readers inserted *plures* before *deos*. Incidentally it may be mentioned that in the two 12th c. commentaries on Cic. Inv. 1.c. that I have been able to consult Alexander's examples are not used. But their interpretation of Cicero is not without interest: Thierry of Chartres (MS London BM Arundel 348:149v) says: item fides philosophorum est unum solum deum esse which is like A-SJ. And an anonymous author from the later half of the 12th c. (MS Ven. Marc. Lat. XI.23=4686:17vB) says: ut philosophi opinantur non esse *plures deos* which is like the Summa. I have also looked up a couple of 12th c. commentaries on Boethius' *De Differentiis Topicis* I vs. finem where he treats of *probabile* but in neither of them (MS Paris B. Arsénal 910:44-48 & 66-69) did I find Alexander's examples. The text of A-SJ is as follows (83vA, ad Arist. SE 165b3): Dicitur autem dialectica a dia quod est duo et logos quod est sermo, inde dialectica quasi dualis sermo, id est sermo inter opponentem et respondentem constitutus; vel dicitur dialectica a dia quod est de et lectio quod est dictum quasi scientia de dictis vel de prolati. Se-

cundum Alexandrum dicitur a dialegeste quod est disputare cum interrogatione et responsione. Dialecticus autem syllogismus est qui ex probabilibus probabiliter syllogizatus. Per hoc quod dico 'syllogizatus' formam eius noto et differentiam ad litigiosum et temptativum, per hoc quod dico 'ex probabilibus' materiam eius exprimo et differentiam ad demonstrativum. Differt tamen aliis modis dialecticus ab hiis syllogismi speciebus, quoniam fine (?), modo etiam syllogizandi differt a demonstrativo, quoniam dialecticus interrogando syllogizat, quem modum temptativae et sophisticae communicat, demonstrator vero sumendo. Probabilia autem sunt materia dialecticae sicut principia demonstrativa. Probabile est quod videtur omnibus vel pluribus vel sapientibus, et hiis vel omnibus vel praecipuis vel pluribus. Probabile est quod videtur -id est quod ex natura sui habet unde debeat videri, nam si omnibus videatur aliquid, nisi hoc ex naturali sui evidentia contrahat, non dicetur probabile omnibus, ut prudentiam meliorem divitiis; pluribus, etsi non omnibus, ut divitias appetendas esse; sapientibus, et hiis omnibus, ut unum solum deum esse; pluribus ut bona animae bonis corporis praestare -hoc quidem Epicuro non videtur qui summum bonum circa corporis voluptatem constituit; aut maxime notis, ut Aristoteli animam esse immortalem.

3) Another possible echo of Alex. Top. is found in AA-II's treatment of begging the question. See p.116 above.

4) The text from AA-I that was discussed on pp.95-96 may depend on a Greek (Philoponus' ?) commentary on the Topics.

5) There is a tiny little possibility that the 'Commentator' quoted by Adenulph of Anagni (see Green-Pedersen 1973 p.28) was a Greek. But the fragments collected by Mr. Green-Pedersen -which he has been so kind as to show me- do not encourage me to think so. The 'Commentator' was rather a Westerner, maybe Boethius (cf. p.8 above) or maybe even a 12/13th c. scholar.

[So, was there a Latin translation of a Greek commentary on the Topics? On general grounds I should expect so. The main support of the hypothesis is the large fragment 2). But the case for a translation of a whole comm. is weakened by the reference to Iacobus (Veneticus) in the Summa. It is by no means impossible that he incorporated small extracts from Alex. Top. in his comm. on the Elenchi without translating the whole text. It is, on the other hand, also possible that there was a translation of a whole comm. But was it Alexander's or "Alexander's" (Philopónus')? We must wait for further information from unedited manuscripts to settle the question.]

IV. (SELECTIVE) INDICES.

1. INDEX VERBORUM (Latin)

app.= in apparatus

ablativus 72
 accentus 51, 64f, 69, 113
 acceptio 48, 116
 accidentis 26, 36, 65, 69,
 89; sec. acc. 51
 accipere pugnantes/proe-
 liantes 54, 58f.
 accusativus 54, 59f, 74
 actio 68; -us 38, 73, 97
 addiscere 85, 97
 adiunctum 55
 adulter 82
 adversarius 49, 72, 75, 77
 aegritudo 57
 aequalis 33, 63
 aequivocatio 6, 51-58,
 69f, 72-75, 77, 84; a. cog-
 nita 52; a. impositio-
 nis/consuetudinis 53
 Aethiops 76, 83
 affirmatio 71
 albus 66f, 76, 78f.
 alicubi 61
 ambigu-itas 52; -us 2of,
 48, 69
 ambulare 62f, 1o9
 amictus 2o, 5o
 amor 8o
 amphi 69
 amphibol-ia 51, 54f, 58-
 61, 69, 71, 74; -ogia 54;
 -ogicus 6of, 69
 analogia 86
 anima 43f, 78, 83, 12o;
 -al 26, 41, 44f, 5o, 52f,
 68, 73-75, 79, 83; -us 45,
 69
 appar-ens 39; -entia 3o,
 41, 48f; -ere 1oo
 appellatio 65, 66, 68,
 115f.
 applicatio 53
 Arabic sources 12, 88f,
 99f.
 argumentatio 19, 25; -um
 18, 25, 38-40
 Aries 83
 ars 27, 29, 31f, 34, 37, 4o,
 45, 47, 49, 97, 1ol.
 asinus 44f, 5o
 assumptio 16f, 22, 25f,
 56f, 63f, 68, 78

auctor 3of, 45, 58, 69;
 -itas 44f.
 audit-or 69; -us 49
 auris 49
 bene placitum 84, 117f.
 bonum 43, 44, 94, 12o
 caelum 43, 83f.
 canis 52, 54, 69, 72-75, 77
 canon 91, 94, 1o6
 casus 89; c. demonstrati-
 vi 3, 2o, 22; c. dialecti-
 ci 22; cf. nominativus,
 accusativus, genetivus,
 ablativus
 categoricus 82
 categories, Stoic 6
 cathetus 94
 causa 31-35, 38, 77, 83, 87,
 99f, 1o2, 1o5-1o7; non c.
 ut c. 26, 51, 82
 cavere 15, 37
 centrum 98
 certus 78, 91
 chimaera 51
 cicatrix 1o7
 circumlocutio 33, 69
 circumstans 5o
 clausus 73, 74, 76
 cognitio 32, 34, 96f, 1o2
 collectio 15, 1o2
 coloratus 67, 88
 comedere 54
 comitantia 25, 45, 49
 commentum 67, 94
 completio 17
 complexio 17, 21, 25f, 42
 compositio 51, 61-64, 69f,
 1o8-112
 concessio 41
 conclusio 16f, 2of, 24-26,
 41f, 48, 5o, 64, 77, 81, 85,
 98
 confabulatio 33, 98, 1o4
 congrue 41f.
 coniugatio 65
 coniunctim 79
 consequ-ens 82; sec. c.
 51, 81f; -entia 82, 87
 consideratio 9o
 consignificatio 53f, 57
 constructio 58, 6of, 69
 consuetudo 3o, 53f.

consummatio 37
 contemplatio 9o
 contextus 54
 contradictio 22, 24, 38f,
 7o-75; -oria 5o, 72, 75,
 77
 contraria 81
 corp-oreus 114; -us 26,
 37, 43f, 79, 88
 corrupti-bilis 28, 36, 89,
 -o 83
 cursus 45
 curvus 9o, 94
 deceptio 9o, 92f
 decollatio 88
 definitio 18, 24, 34-36,
 79-81, 87, 1o6; -um 34f.
 deliberatio 84, 117
 demonstratio 24, 27f, 32,
 37-39, 87, 89, 91f, 94-96,
 98f, 1o3, 1o6f; -iva 37f,
 8o; -or 38, 88
 descriptio 27, 32, 34, 37-
 4o, 42, 71f.
 destru-ctio 82; -ere 9o,
 97
 desudare 95
 deus 119f.
 dia 4o, 118f.
 dialegeste(n) 4of, 118,
 12o
 dialectic-a 37-4o, 8o,
 1oo, 1o8, 118; -us 41, 49
 dicis 59-61
 dictio 4o, 5o-52, 54, 64-
 67, 69, 74, 77; in d. /
 extra d. 51f; cf. figura
 didascalus 97
 differentia 18, 23f, 4o-
 42, (76)
 dignitas 35f, 1o6
 disc-ere 55; -iplina 37
 -4o, 56, 8of. 96f; -ipulus
 97
 discretus 43
 disiunctio 85f.
 dispositio 21, 26, 52f.
 disputatio 41, 49
 dissensio 39
 diversitas 39, 8o

- divers-a pars, relatio;
 -um tempus; -us modus
 6,7o,73,76f.
 divi-dens 19; -sim 79;
 -sio 47,51,61-64,68-
 7o,1o8-112
 divitiae 43
 doctrin-a 96f; -alis 29,
 95
 dom-ina 52; -us 64,73,
 79,113
 dubrium 78,1oo
 duo 4o,63,64,112-113
 eff-ectus 33-35,1o5-1o7;
 -icacia 83
 electio 15
 elementum 88
 elenches 6,22,24,7o-72,
 75,92f.
 ens 73,85
 enthymema 25,41
 enumeratio 79
 enuntiatio 17,88
 equus, -a 67
 errabundus 82
 error 86
 essentia 51
 executio 52
 exemplum 25,41,51f,58
 exercitatus 37,95
 exordium 32,34
 expedire 56
 experimentum 33f.
 expositio 6o
 extrem-itas 5o; -um 66-
 68
 facultas 9o,99
 fallacia 37,49-52,54,
 63-84,9o
 fallacie Boethii 5-6,
 7o,73,76,77
 falsum 49f,52,94
 fel 81
 femininus 67,115
 fictum 51
 fides 29f,35,98
 figura 65,114; f. dicti-
 onis 51,65-69,114-116;
 f. syllogismi 17,25,72
 figurative 59
 filius 76,79
 finis 37f,91f.
 forma 65; f. syllogismi
 17f,2o,41f.
 fortuna 89
 fug-a 15; -are 15; -ere
 15 app,92
- fundamentum 64,79
 geminus 62
 generatio 83
 genetivus 72
 genus 18,24,4o,67f,77
 geometria 47,99
 gladius 78,8o
 graecus 56,64,67,72
 grammatic-a/us 55f,1o2,
 1o6
 habitus 3o,52,98,1oo
 hemisphaerium 61
 herba 93
 hinnibilis 67
 hircocervus 51
 homo 26,41f,44f,5oof,53,
 66-68,72f,75-79,83f.
 honestum 56
 hospitium 28
 hypotheticus 82
 identitas 39,8o
 ignis 36
 ignorantia elenchi 5f,
 51,71,74-77
 immediata, v. propositio
 immobilis 18,2o
 immutabilitas 28-3o
 impar 63
 importunitas 7o
 impositio 53f.
 incongrue 5o
 inconveniens 5o-53
 incorruptibilis 78
 indicium 1o7
 indiscretus 43
 incividuum 28
 inductio 25,41
 infernum 43
 inopinabile 49f,52f.
 instrumentum 38,4o,78
 intellect-ivus 97,1o2;
 -us 31,6o,1o1f.
 interpretatio 79,81
 interrogatio 23f,4of,
 51,83f; plures i.ut
 una 51,83f.
 intransitive 58-6o
 introductio 95
 inventio 54f,69
 iustus 65
 laborans 57
 lac 3o
 lapis 21,26,37,42,59f.
 lexis 4o,118
 lignum 59,73,94
 linea 47,85f,98
 locus (logice) 79-81
- locutio 4o,69
 logica 15,37,38,91,92,
 99
 logos 16,4o,69,119
 lumen 85
 magist-er 97; -ra 52
 manus 73f,76
 mare 83f.
 masculinus 67,115
 materia paralogismi/syl-
 logismi 16-2o,23,27,42,
 46
 maxima 45f; cf. propositio
 medic-ina 79; -us 92
 medium 35,1o4
 mel 81
 membrum 3o,42
 meta 67
 methodus 99
 metrum 1o6-1o7
 modus 8o; m. construendi
 58,6oof; m. pronuntiandi
 65; m. syllogismi 17,25,
 72
 mor-s 83,88; -tuus 53
 mucro 78,8o
 multiplex 54,83f.
 multivocatio 72,77,8oof,
 116
 mundus 82
 mutatio 67,114
 natura 42-45,49,87f.
 necess-arium 8oof,95;
 -itas 21,25f,3o,41
 negatio 71
 negotium 38,91f.
 neutrum 67,115
 nihil 82
 nix 36
 nocivus 92
 nomen 26,65f,71f,78
 nominativus 55,59,74
 notior 33,1o4
 nox 61
 nugari 5o
 numerus 5of,65
 nuncupare 72
 obliktus 2o
 octo 64
 oculus 73,76
 opin-atio 44; -io 44f,5o
 opposita 81
 opus 93
 oratio 24f,4of,54f,58,
 65,69-71,74,91
 ordo 52,58
 ostensio 24,98

- ovum 73
 paene 51
 panis 54
 par 20,63
 para 16
 paralogismus 2-4,16,19-
 21,52,55-57,64f,67,74-
 77,83; p.demonstrativi
 21f,41; p.dialectici
 21f; p.elenchi 21-23;
 p.paralogismi 21f; p.
 syllogismi 21,26f.
 paralogizare 62
 paries 64,79
 pars 37-39,44,76,79
 participium 57
 particular-is 45;-iter
 78f.
 pater 79
 passio 68,85-87
 peccatum materiae/for-
 mae 2of,42,48
 pendere 65
 perridiculus 72
 petere quod est in prin-
 cipio 26,51,73,78,8of,
 116
 phantasia 30,41
 philosoph-ia 80,94;-us
 30,93
 piscis 53
 pluit 81,82
 poema 64
 positio 35f,88,98,106
 possibil-is 62f,109;
 -itas 62,90
 pot-entia 64,90,100,113;
 -estas 73,90
 praecpta 102
 praecognoscere 85,87,96
 praedica-mentum 67;-tio
 74,87;-tum 72,84,87f.
 praexistens 96
 praemissum 16f,2of,26,
 41,48,77,81
 praeparatio 83
 praescire 87
 praesumptuosus 45f.
 praxis 74
 primus 103
 principi-atum 87;-um
 (cf.petere) 27,31,34,
 45-48,72f,78,80,82,87,
 100-102
 probabili-s 24,38-48,65
 80,95,118-120;-tas 28-
 30
- problema 38,40,80
 procolloquium 16,39
 proeliantes 58,59
 prolatio 58
 proloqui 95f.
 proloquium 16 app.
 propinquiora 81
 propositio 16f,2of.25f,
 33,35,45,62f,68,74,78f,
 82;p.demonstrativa/dia-
 lectica 23;p.falsa/ve-
 ra 22; p.immediata 18,
 32-35,49,88,98,103f;
 p.maxima 31,34f,45f;
 p.mediata 18,32,34,88;
 p.necessaria 18f,82;
 p.prima,vera,immediata,
 notior 32f;p.probabil-
 is 18f,22f;p.singular-
 is 28,36:p.syllogisti-
 ca 22f.
 propositum 70,73,80
 propri-etas 80;-um 34f,
 106
 proximus 33,105
 puer 93
 pugil 47
 pugnantes 54
 punctum 71
 quaestio 23f,38,78-80
 qual-e 67f;-itas 52f,68
 quantum 67
 quia est 87
 quicquid 66
 quid 67,68;q.est 87
 quinque 51,63f,78,112f.
 quomodo 67f.
 redargutio 49f.
 regula 27,29
 relatio 97; r.simplex/
 discreta 74;cf.diver-
 sus
 res 21,25f,37-39,41-45,
 49,59f,66f,69-71,100,
 108
 responsio 4of,83f,118
 res publica 65
 rhetor 70,81f,84;-ica
 99f.risibile 83,88
 Romanus 70
 saeculum 55
 sanus 68,79,81
 sapi-ens 42-45,85;-ent-
 ia 31,43,80,99,101f.
 sci-entia 28-31,79,89,
 97-102;-re 28,3of,85,
 89,99f,103;-t 55,59
- scriptura 47,64,65,91
 se, per se 87
 secare 66
 sed-ens 56f,62f,109;-ere
 62f
 sempiternus 28
 sens-itivus 97,102;-us
 33f,57-62,102f
 sententia 54
 sermo 42,45
 servus 71
 sexdecim 64
 sidus 75,77
 significare 72;-tio 27,
 37,61,92
 signum 81f.
 similitudo 46,57,65,66,
 68
 simpliciter vel non 51,
 76
 sol 83
 soloecismus 50,60,67
 solutio 47
 sophis-ma 71;-ta 39,49
 -51,54,64;-tica 15,37f,
 100,102
 species 18,34f,61,66,68,
 72f,75-77,106
 speculatio 90
 subiectum 36,52f,84,87f,
 97
 substantia 26,41,50,69
 sumptio 24,39
 superficies 30,41
 suppositio 35f,51f,88f,
 106
 syllogismus 24-27,4of;s.
 demonstrativus 15,18f,
 23f,27f,32,35-37,41;s.
 demonstrativus propter
 quid/quoniam 32-37,103,
 105-107;s.dialecticus
 15,18f,23f,28f,35,40-42,
 45-48,120;s.ethicus 17-
 19;s.faciens scire 28,
 32,94f,99,105;s.falsi-
 graphus 47;s.litigiosus
 2of,47f;s.contradictio-
 nis 22,24;s.logicus 17-
 19;s.medicinalis 17f;s.
 physicus 17-19;s.simp-
 liciter 2of;s.sophisti-
 cus 19-21,23,46-48;s.
 superfluus 83;s.tempta-
 tivus 20,22f,45-48,108
 syllogi-sticus 24;-zati-
 vus 38-40,108;-zatus 120

- synonymus 26, 71, 72
 tacens 60
 tantundem 63
 tectum 64, 79
 tempus 23, 53f, 56f; cf.
 diversus
 terminatio 65-69
 terminus 16f, 83
 terra 81-84, 93
 theorema 106
 tot-aliter 79; -um 37,
 79f, 113
 transitive 58-60
 translator 56, 67
 tria 63f, 112f.
 unitas 98
 universal-e 72, 85f;
 -iter 78f.
 univoc-atio 6, 70, 72f, 75
 -77; -us 72, 75, 86
 urere 66, 68
 usus 50, 54
 ut-i 15, 92; -ilis 15, 43,
 56
 verbum 68
 verisimili-s 38-40, 49;
 -tudo 20, 29, 41, 48f.
 ver-itas 18, 20, 36, 41, 50;
 -us 103
 videt 59, 74
 vig-ere 68; -or 102
 vincere 54, 55, 58
 vir 65
 virgula 64
 virtus 31, 10f.
 vis 20, 26, 31, 80
 vis-ibilis 65; -us 81
 vita 83
 vitium 42f, 80
 viv-ens 53; -um 53
 vocabulum 24, 39, 56, 62f,
 72, 80
 voluptas 44
 vox 65, 69f, 108, 114
 vultus 65, 114
- IV.2 INDEX VER-
 BQRUM (Greek).
 α-σθη-σις 103,
 -τικός 97, 103
 α-τι-ά, -ιον, -ιατρόν
 105-107
 ἄμεσος 103
 ἀναιρέω 90, 91
 ἀναπόδεικτος 98, 104
- ἄπας 92
 ἀπάτη 90, 93
 ἀπόδειξις 89, 91-2,
 96, 98, 100-1, 106
 ἀρχή 89
 αύτριστος 104
 βούλευσις 117
 βούλησις 116-7
 γνώριμος 104
 γνῶσις 96-7, 103
 δεῖκνυμε 90-1
 διαέρεσις 110-2
 διαλέγεσθαι 118
 διαλεκτική 118
 διαγοητικός 97
 διάνοια 6
 διδασκ-αλία 96-7;
 -αλικός 98-9;
 -αλος 97; -ειν 92-3
 διάτη 105
 δύναμις 90-92, 110-2
 ἐγγυμνασθείς 95
 είμι 90-91
 ἔλεγχος 93-4
 ἔνδοξον 118-9
 ἔξις 98, 100, 101
 ἐπιγραφεσθαι 94
 ἐπιστήμη 93, 98-101,
 106
 ἐπιστημονικός 90-1,
 106
 ἔργον 93
 ἥ 90
 θέσις 98, 104
 θεωρία 90-1, 94
 ιατρός 92-3
 καθετος 94
 καμπύλος 90-1, 94
 κανῶν 90-1, 94
 λάχανον 93
 λέξις 6, 118
 λογικός 91-2
 μάθη-σις 96-7;
 -τής 97
 μανθάνειν 85, 97
 μέσος 103-4
 μέτρον 93, 107
- μόριον 112
 νοῦς 99
 ξύλον 59app., 94
 δλον 112
 διμολογούμενος 90, 91
 δργανον 94
 δτι 90-1, 105
 ούτις 115
 παέζων 93
 παραμυθία 33app., 98,
 104
 πιθανός 95
 πέστις 98, 103
 πιστόν 104
 ποιόν 6
 πρᾶγμα 108
 πραγματεία 91-2
 πρᾶξις 94
 προγνωσκειν 96
 προμανθάνειν 97
 πρός τέ πως ἔχον 6
 προσβαλεῖν 95-6
 προσεχής 105
 προσηγορία 115
 προσομιλεῖν 95-6
 πρότασις 92, 103
 πρότερος 105
 προϋπάρχειν 96
 πώς ἔχον 6
 σημασία 92
 σοφία 98
 σπουδάζων 93
 σύγγραμμα 91
 συλλογισμός: σ. ἀποδει-
 κτικός 92-3, 99; σ. ἀ-
 πλᾶς 92; σ. διδασκαλι-
 κός 99; σ. πειραστικός
 99; σ. ἐριστικός 99
 σύνθεσις 110
 σχέσις 97
 σχῆμα 114-5
 τάξις τῆς ἀναγνώσεως
 96
 τεκμήριον 107
 τέλος 91-2
 τέχνη 98, 100
 τύχη 101

- ὑπόθεσις 89,104
 ὑποκείμενον 6
 ὑπολαμβάνω 90-91
 φιλοσοφ-ία 94; -ος 93-4
 φάρμακον 92-3
 φεύγειν 92-3
 φρόνησις 99
 φωνή 92,108
 χρῆσθαι 92-3
- IV.3 INDEX NOMINUM
- Abélard 3
 Adenulphus Anagninus 120
 Aeacida 70
 al-'Amīrī 100
 Alanus ab Insulis 105-6
 Albertus Magnus, APo.
 I.I.III:85, I.I.IV:87,
 I.II.IV:88, I.II.VI:89,
 I.II.XI:87-89, I.II.
 XIII:85, I.II.XVII:89,
 I.IV.XV:88
 Alexander = Paris 39
 Alexander Aphrodisiensis
 87,89f,105,107;
 APr.140.3:104; Top. 8f,
 118-120; 3.8-10:40app.,
 41app.,118; 17.26:89;
 18.21:33app.,103; 18-19:
 43app.,118f.; 332.4-7:
 104; 577.18:78app.,116;
 Int. quoted by Boethius:
 12; SE:89,107; Mete.
 18.13:104; Sens.4.2o-23:
 89; de Anima 2.9:104;
 de Mixt.225.9:104
 "Alexander" 13,28,30,32-
 35,37f,40,46,62-64,67,
 84; APo. 8-10,86,89-
 107; Top. 9f,118-120;
 SE 9f,12,98-120
 Alpharabius 86-89
 Amiens 89
 Ammonius, Int.85.32:6;
 201:116-118; APr.31.15:11
 Anonymus Aurelianensis I
 2,7,9,89,91,93,94f,98-
 101,103f,106,109,120.
 Anonymus Aurelianensis II
 2-13,15-70 edition of
 AA-II, 89; 2o:3; 27ff:
 10,99; 29:98,100; 30:100;
 31:101; 32:95,103; 33:
 104f; 35:104; 37:91,105;
 38:91,108; 46:108; 54f:8
 56:3; 61:11f,108; 62:109
- 63f:11,110; 64:3; 64f: Boethius 3,5-12,19,40,
 42,44f,54,70,73f,77,
 85-87,90f,95f,104,114,
 119f.
 Anonymus (lat.) comm.
 Arist.Apr. 92
 Anonymus (gr.) comm.
 Arist. APr. 105
 Anonymus (lat.) comm.
 Arist. APo. 92
 Anonymus scholista
 graecus in Arist.SE,
 comm.I: 93,111; comm.
 II: 11o,115,116,117;
 comm.III: 100.
 Anonymus comm. Arist.
 SE "A-SJ" 72,97,101f,
 109,118-120
 Anonymus "Bodleianus"
 comm.Arist.SE:22app.
 Anonymus (lat.):Com-
 pendium SE: 93
 Anonymus (lat.):"Glossae
 in Arist.SE" LM
 1.194:22; 1.203:3;
 1.217:71;
 Anonymus:"Summa SE"
 LM 1, 266: 101;
 273f:118; 326:113;
 332f:115
 Anonymus: Quaestiones
 in Porph. Intr. 98
 Anonymus: Quaestiones
 super Prisc. 98
 Anonymus: Sophisma
 "Omne animal fuit in
 arca Noae" 8
 Anonymus, translator
 of Apr.&Top. 7f,90f
 Antisthenes 13,61app.
 Antitistes 13,61app.
 Aristoteles 20,23f,
 28f,31-33,35-38,42,
 44,46,48,50f,54-56,
 63f,68,70f,73f,79,
 81,84 & alibi. Cat.:
 7,9,16,92,115; Int.:
 7,9,17,92; APr.:7,9;
 APo.: 8f,34,36,95,
 99,103-105; Top.:8f,
 95,103,116; SE:2,3,
 4,6,7,8,9,11,95,98;
 Metaph.:100,113; EN:
 10,31 app.,99-101;
 MM: 31 app.
 Athenae 97
- C-commentator in Arist.
 SE,qu.31: 113
 Callias 67,115
 Cicero, de Inventione
 1.29.46:119
 Commentator ("=Alexander") 17app.,1o5,113,
 115
 Epicurei 44
 Epicurus 119f.
 Euclides 85f,89
 Eustratius, APo. 150.1-
 3:104; 238.19-23:107
 Fleury 1,3
 Galenus 13,61,108f, 114
 Gellius 114
 Godefridus de Fontibus
 89
 Gorgias 29,84,98,116f
 Guillelmus Arnaldi 99
 Hugo de Honau 99f
 Iacobus Veneticus 3,7-
 10,12,85-87,89-91,107,
 113,118,120
 Iamblichus 115
 Iohannes, translator of
 APo. 8f,90f
 Iohannes Philoponus,
 v.s.v. "Philoponus"
 'llwyns 99
 Melissus 92
 Orléans 1,3
 Petrus Hispanus 99
 Paris(ius) 3,66,115
 Paris = Alexander 39
 Philoponus, APr.I: 2:
 103; 6.11-17:17app.;
 270.16-20:17app.; APr.
 II: 387.9-10:17app.
 APo. 1.5-7:37app.,38
 app.,91; 1.14-2.1:92;
 2-3:7,9; 2.9-16:92; 2.
 16-17:94; 2.23:92;
 2.24.-3.1:94; 3.1-2:28
 app.,32app.,94; 3.2-6:
 95; 3.17-23:96; 4.16-
 22:97; 4.24-28:97;
 4.30-5.5:97; 5.1-4:103;
 7.2-3:29app.,98; 10.24:
 104; 23-26:32app.; 23.
 16-20:106; 23.19f:100;
 23.23f:98; 24:103;

24.13-19:35app; 24.13f:104; 24.18-24:103; 25.2-5:104; 25.17ff:105; 30.5-6:35app, 104; 32.4-7:107; 34.13f: 104; 34.13-23:98; 34f:104; 34-36:89; 70.13:107; 72.9: 107; 73ff:86; 129.5-6:104; 130.8-9:104; 130.34f:104; 154.23-25:85; 168.18-22: 105; 266f:88; 322.4:33app, 103; 379.29-31:107; 386. 29-387.2:107; Top.:96, 118-120; SE: 107

Plato 29,44,54,55,58,74, 76,98,116-118; Grg.454e-455a:29app.; Grg.466b-e: 84app.,116f

Polus 116-118

Porphyrius 6,11,61-64,67; Intr. 7-9; Cat. 11; Int. 11; Intr.Cat.syll. 11; APr. 11; APo. 11,87f; Top. 11; SE 11f,109.112, 114.

Priscianus 58

Pseudo-Alexander, Comm. SE, 1.2-3:92; 1.21-2.1: 94; 2:93; 3.16-31:95; 5.19:6; 17.19:30app., 100; 20f:6,69app,108; 27.15f:59app.; 30:110; 31.11-32.2:111; 35f:115; 36:67; 44-46:6; 44.35-45. 9:78app,116; 47.8-18:78 app.,116; 53.6-13:117; 67f:115; 142.20-28:110; 142.25-31:61app.; 151: 115; 194.13:104

Quintilianus 114

Radulphus Brito 92

Richardus de Furnivalle 89

Robertus Anglicus 56app, 105

Robertus de Aucumpno:71app

Robertus of Torigny 9,118

Roma 66,115

SF, comm.SE, qu.11:17app, qu.53:93; qu.69:112; qu. 73:113; qu.76:114f

Simon de Faverisham 93

Simplicius 115

Socrates 28,36,50,51,54f, 58,66,74,75,76,77,79,84

Sophroniscus 76

Stoici 6

Thebae 97

Themistius 88f

Theodoricus Carnutensis (=Thierry of Chartres) 3,119,
Theophrastus 6,86

IV.4 INDEX LIBRORUM MANUSCRIPTORUM

Basel, Oeff. Bibl. Univ.: F.II.21 , f.29ov:110
f.294r:117

Berlin,SBK: 2° 624, f.27vA:98

Bruxelles, BR: lat. 3540/47, f.482vB: 92

Cambridge, UL: Peterhouse 206,f.144rB: 71

Cambridge, UL: St.John's D.12, f.80r:101; f.81rA:72app; f. 82rA:97,102; f.83vA:118- 120; f87rB:109 (abbreviated "A-SJ")

Cordoba, B.Cabildo 52 : 92

Kraków, BJ: 649,f232(231)rB:98; f.264vB: 8

London, BM: Arundel 348, f. 149v:119

München, BSB: clm 14246, f. 8r: 85

München, BSB: clm. 16123, f.10lr: 115

Orléans, BM: 283, described 1-2; 13; f.110A: 93; 111B:95,120; 115A:99,101; 116B:95,100, 120; 116C:91; 117A:99f; 117B:94; 118A:106; 126C:109; 140-149:edited pp.15-70; 178B:92.

Oxford, Bodl.: Canon.misc.403, f.223rB-vA:105

Paris, B.Arsenal: 910, ff.44-48&66-69:119

Paris, B.Mazarine, 3489, f.8vB-9rA: 71

Paris, BN: lat. 4720A, f. 10rB: 93

Paris, BN, lat. 16080, ff.95v-96r: 89,91f,94, 96

Vaticano: Vat.gr.241: 96

Vaticano: Vat.gr.248, f.299v-300r: 111

Vaticano: Barb.gr.164, f.236v:110; f.237r: 115; f.238v:117

Vaticano: Reg. gr.116, f.343v: 100

Vaticano: Chigi E.V.149, f.91v: 101

Venezia,B.Marc.: gr.203 : 96

Venezia,B.Marc.: lat.XI.23, f.17vB:119

V. ABBREVIATIONS

AA-I = Anonymus Aurelianensis I (see p.2)

AA-II = Anonymus Aurelianensis II(see p.2ff)

A.L. = Aristoteles Latinus

Albertus Magnus APo. = Alberti Magni ... opera .. ed, Iammy, Lugd. 1651, pp.513-658

Alex. = Alexander (Aphrodisiensis).

APr.: CAG 2.1; Top.: CAG 2.2; Sens.: CAG 3.1; Mete.:CAG 3.2; de Anima : Supplemen- tum Aristotelicum 2.1; de Mixtione: Supple- mentum Aristotelicum 2.2

"Alex." = "Alexander" = the commentator call- ed 'Alexander' by the Westerners in the Middle Ages

- Ammon. = Ammonius; Int.: CAG 4.5; APr.: CAG 4.6
- Arist. = Aristoteles, Cat.=Categoriae, Int.=de Interpretatione, APr.= Analytica Priora, APo.=Analytica Posteriora, Top.=Topica, SE=Sophistici Elenchi, Mete.=Meteorologica, Sens.=de Sensu & Sensato, Metaph.=Metaphysica, EN= Ethica Nicomachea, MM=Magna Moralia. The same abbreviations are used for commentaries on the above works.
- A-SJ = Anonymi comm. in Arist. SE, MS Cambridge UL, St.John's College D.12 (date: ca. 1200)
- Beutler, Rudolph 1953 = article "Porphyrios 21" in: Pauly's Realencyclopädie der classischen Altertumswissenschaft XXII.1, coll.275-313
- Bidez, J. 1913 = Vie de Porphyre .. par J.B. = Université de Gand. Recueil de travaux publiés par la faculté de philosophie et lettres. 43me fasc. Gand-Leipzig 1913.
- Boeth. = Boethius; Diff.Top.=De differentiis topicis, PL 64:1173-1216; Divis.=Liber de divisione, PL 64:875-892; Int. ed. 2nda = Commentarii in librum Aristotelis ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ, rec. C.Meiser, Pars Posterior, Lipsiae (Teubner) 1880.
- Brandis, Chr.A. 1836 = Aristotelis opera ... ed. Acad.regia Borussica, vol IV, Scholia in Aristotelem. Berlin 1836.
- C-commentator = The anonymous late 13th c. author of some quaestiones super Arist.SE found in MS Cordoba Cabildo 52. Cf. Cahiers 3:2-3, 1970. I quote from an edition which I have prepared for the Corpus Philosophorum Danicorum Medii Aevi.
- CAG = Commentaria in Aristotelem Graeca. Berlin 1882ff.
- Cahiers = Université de Copenhague. Cahiers de l'Institut du Moyen-Âge grec et latin. Copenhague 1969ff.
- comm. = commentator/commentarium/commentary
- comm.I = a collection of Greek scholia on Arist.SE found in MS Vat.gr. 248 and elsewhere.
- comm.II= a collection of Greek scholia on Arist.SE found in MS Vat.Barb. gr.164 and elsewhere.
- comm.III= a collection of Greek scholia on Arist.SE found in MSS Paris BN gr. 1845 & Vat.Reg.gr. 116.
- Delisle, L. 1874 = Le Cabinet des Manuscrits de la Bibliothèque Nationale II, Paris 1874, (rp. Amsterdam 1969).
- de Rijk, L.M : LM = Logica Modernorum, Assen 1962ff; 1964 = On the Chronology of Boethius' works on logic. Vivarium 2:1-49 & 125-162; 1969 = On the Genuine Text of Peter of Spain's Summulae Logicales.IV. Vivarium 7:120-162.
- Ebbesen, S. 1972 = Anonymi Bodleiani in Sophisticos Elenchos Aristotelis commentari fragmentum. Cahiers 8:3-32; 1973(1) = Manlius Boethius on Aristotle's Analytica Posteriora. Cahiers 9:68-73; 1973(2) = Paris 472oA. A 12th Century Compendium of Aristotle's Sophistici Elenchi. Cahiers 10:1-20; 1973(3) = Simon of Faversham on the Sophistici Elenchi. Cahiers 10:21-28. 1973(4) = 'Ο Ψελλός κατ' οἱ Σοφιστικούς "Ελεγχού. BYZANTINA 5:427-444 (Thessaloniki); 1975 = Hoc aliquid - quale quid and the Signification of Appellatives.(due to appear in) Φιλοσοφία 5 (Athens)
- Eustratius, APo. = CAG 21.1
- Gabler 1903 = Galeni libellus de captionibus, ed. Gabler. (diss.) Rostock.
- Ghorab, A.A. 1972 = The Greek Commentators on Aristotle quoted in Al-'Āmīn's "As-sa'ada wa'1-is'ād". Oriental Studies 5:77-88 = Islamic Philosophy and The Classical Tradition. Essays ... R.Walzer. Oxford.
- GL = Grammatici Latini
- Glorieux, P. 1953 = La Somme "Quoniam homines" d'Alain de Lille. Archiv. d'histoire doctrinale et littéraire du Moyen Age 28:113-364 (printed 1954)
- Glossae = Glose in Arist.S.E. , ed. L.M.de Rijk LM 1

- Green-Pedersen, N.J. 1973 = On the Interpretation of Aristotle's Topics in the Thirteenth Century. *Cahiers* 9:1-46.
- Haring, N.M. 1963 = Hugh of Honau and the "Liber de Ignorantia. Mediaeval Studies 25:209-230; 1972 = A Treatise on the Trinity by Gilbert of Poitiers. *Recherches de Théologie ancienne et médiévale* 29:14-50.
- LM = *Logica Modernorum*, Assen 1962ff (by L.M. de Rijk)
- Minio-Paluello, L. , *Opuscula* = *Opuscula. The Latin Aristotle*. Amsterdam 1972. Cited by number of 'opusculum' and page of the collection. Thus 12 = Jacobus Veneticus Grecus: Canonist and Translator of Aristotle (= *Traditio* 8:265-304, 1952); 18 = Les traductions et les commentaires aristotéliciens de Boëce (= *Studia Patristica* II = Texte u. Untersuchungen zur Geschichte der altchristlichen Literatur 64:358-365, 1957); 26 = Note sull' Aristotele Latino Medieval XIV. (= *Rivista di Filosofia Neo-Scolastica* 54:131-137, 1962); A.L.=Aristoteles Latinus, cited by volume and page.
- MS = manuscript, liber manuscriptorum.
- Philop. = Ioannes Philoponus; APr.: CAG 13.2; APo. : CAG 13.3
- Pl. = Plato, Grg. = Gorgias.
- PL = *Patrologia Latina* (Migne).
- Porph. = Porphyrius, Intr. = *Introductio* = *Isagoge* : CAG IV.1
- Ps.-Alex. = Ps.-Alexander = *Alexandri quod fertur in Aristotelis Sophisticos Elenchos Commentarium*. CAG 2.3
- qu. = quaestio
- Rosenthal, F. 1972 = A Commentator on Aristotle. *Oriental Studies* 5:337-349 = Islamic Philosophy and The Classical Tradition. Essays ... R. Walzer. Oxford.
- SF (-commentator) = An anonymous author (maybe = Petrus de Alvernia) who in the 1270-s wrote *quaestiones super Arist. SE*, preserved in MSS Salamanca, BU 1839 & Firenze, B.Med.-Laur. St.Crucis plur.12 sin.3 & partly in Cordoba, B.Cap. 52. I quote from an edition which I have prepared for the *Corpus Philosophorum Danicorum Medii Aevi*. Cf. *Cahiers* 3:2-7, 1970.
- Simpl. = Simplicius, Cat.: CAG 8.
- Summa = *Summa Sophisticorum Elenchorum*, ed. de Rijk, LM 1.
- 16080 = MS Paris, BN: lat. 16080